

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 546.

Vol. 12 } చెన్న పట్టణము 1926 వ సం॥ జనవరి నెల 8-వ తేది శుక్ర వారము } No. 316
సంపుటము ౧౨ } శ్రీ కృష్ణనామ సంవత్సరము, పుష్యమాస బహుళ నవమి ౯. } సంచిక ౩౧౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారీచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు బొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన వానముగలుగదు

అమృతాంజనము న కలవిధ నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును.
బొటకుల కేదించును వాపుల రూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

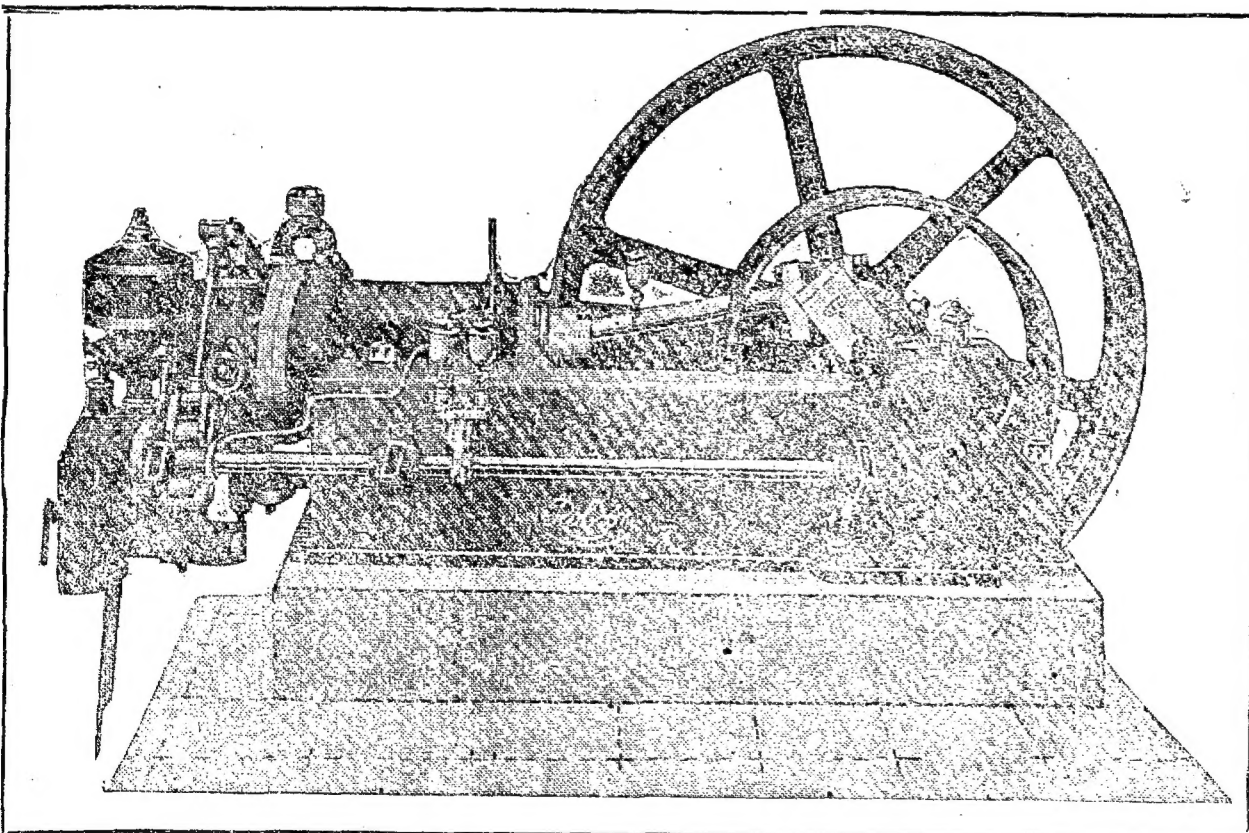

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టిపీధి, మద్రాసు లేక, 219 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ నెక్” లాంగుస్ట్రాక్ న్యూటైపు సెమిడీ నెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు

ఫేమస్ “రోలుస్టారింగ్
క్రూడ్ ఆయిల్
ఇంజనులు
(2) డబుల్ వెస్ట్
ల న్యూటైపు
క్రూడ్ ఆయిల్
ఇంజనులు
(3) ‘లో కంప్రెషన్’
ఇంజనులు
(4) గ్యాస్ ఇంజనులు
స్టాంట్లు
రెసిస్టాకులో
సుంచబడును.

లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధి చెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగ ఖర్చగును
వేపరై జరుగు తరుచుగా క్లీన్ చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఊంకరు అధికముగానున్న పుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష నేర్పరితనము అక్కరలేదు

సోల్ యేజంట్లు:— లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఇండియా)

మద్రాసు ఆఫీసు:—లండన్ ప్రేడింగుకంపెనీ, 14-15 సెకండులైన్ బీచ్, మద్రాసు.

ప్రకటన

ఆంధ్రపత్రిక-భారతి

నిజాంరాష్ట్రమునందలి ఆంధ్రజిల్లాలో నుండువానికి పి. పి. లు సంఘం సొమ్ము చర్యలు జేయుట మొదలగు శాశ్వతములు చేసెనున నక్షామోదరాచాదు, 566 రెసిడెన్సీబాటలోనుండు నామపల్లి గౌరీశంకరగర్భ అండ్ కో., ఆంధ్రబుక్ డిపోవారిని మానిజంట్టుగా నేర్పరచినాము. ఆంధ్రజిల్లా పాకర్లములు చేనిగాను మానిజంట్టు (వాసి పత్రికలు వ్రాసెరాలు చేసింనుకొనవచ్చును. వివరములు కేలువగయిరాలకు మోదరాచాదు ఆంధ్రబుక్ డిపోకు వ్రాసి తెలుసుకొనవలెను.

బెల్లింగ్టన్ సినిమా

మాపుంటురోడ్డు, మద్రాసు.

5-1-26 మంగళవారమునుండి 8-1-26 శుక్రవారమువరకు

యూనివర్సల్ స్పెషల్ డ్రామా

స్టాండర్డు

ఇది వల్మాక్లార్కుగారి సుప్రసిద్ధ నావలునందున్నది

క్రొను థియేటరు

6-1-26 బుధవారమునుండి 8-1-26 శుక్రవారమువరకు

ప్రతిదినము 2 ప్రదర్శనములు

నూతనముగా మదన్ థియేటరువారిచే

తయారు చేయబడిన

బెల్ - మీయి లేక చంబడివాడి కూతురు

6 భాగములు ఇది జ్యోతిషచంద్రచెన్ద్రగారి కథనున్నది.

ఇదిగాక ఇతర ఫిల్ములు కూడ చూపబడును

శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటక

సమాజమువారు, ఏలూరు

ఎన్.ఎస్.ఎస్. థియేటరునందు

చింతామణి 9-1-26 తేది శనివారం సాయంత్రం 5-30 గం.

రవిక్రయం 10-1-26 తేది ఆదివారం సాయంత్రం 5-30 గంటలకు ప్రదర్శింతురు

ఎస్. ఎస్. రావు, బహుంబారు, ప్రాప్తైతురు.

స్రీము బోయిలరకు

586

కలిగే యిబ్బందులు యింక యెంతమాత్రం యిన్ను లేకుండా కాపాడుకొనుటకు

“ఎవెక్సియర్”

ను చాడుము. దీనిని కింది చూసినట్లు బోయిలర్లలోపలి గమలయందు బ్రహ్మతో పూసినయెడల స్లేటుకు ప్రొఫ్యూరాల యెంతమాత్రమును పట్టనివ్వక స్లేటుపైని గుంటలు చేనివ్వకుండా బోయిలర్లను కాపాడును.

డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో,

12, కంబుచెట్టిపేటి, మద్రాసు.

ఆంధ్రదేశమునందు

ఖద్దరు ఉత్పత్తి

తునిలోని మోసము

14-12-25 తేదీగల ఆంధ్రపత్రికలో 17 పేజీయందు ప్రచురింపబడిన “ఆంధ్రదేశమునందు ఖద్దరు ఉత్పత్తి తునిలోని మోసము” అను కీర్తి కక్రింద నామిత్రులగు శ్రీయుత మొసలి కంటి తిరువలరావుగారి రిచ్చిన పేటు మెంటులో నాకు సంబంధించిన గొడవ కొంత కనుపించుటచే, నింతసమయము కాంగ్రెసు నాయకులుగారి ప్రచారములుగారి దేశసేవా దీక్షచేతనే యే కార్యమునైనను చేసియుండునను నా నిశ్చితాభిప్రాయమును మార్చుకొనవలసివచ్చుటచే, నీ కిందిజవాబు నీయవలసివచ్చినది. కాన తప్పక దయయుంచి ప్రకటింపగోరెదను.

నేను 18-4-25 తేదీని తునితాలూకా కాంగ్రెసుసంఘముచే సదరుసంఘకార్యదర్శిగా నెన్నుకొని 10-10-25 తేదీ వఱకును జీతము మొదలగునవి లేకుండ స్వచ్ఛంద జీవనాధార డన్నె యెవరినో యొకరిని సహాయ కార్యదర్శిగామాడ నుండు కొని నా కవకాశమున్న కాలమున నాకుతోచినట్లు కార్యచరణము నొనర్చితిని. ఈ కాలములో గ్రామ, ఫీల్డర్, తాలూకా, జిల్లా, రాష్ట్రీయ, అఖిలభారతసంఘములతో నే యు తర ప్రత్యు తరములు జరుపవలసివచ్చినను, అవి యందులో వ్యక్తులకు సంబంధించినవే యగునెడల మా సంఘసభ్యులలో నిద్దరు ముగ్గురి యభిప్రాయములను తీసికొనిగాని, సంఘమును సమావేశ పరచిగాని, పై సంఘాధికారులవల్ల గాని యభిప్రాయములను తీసికొనియే వ్యవహరించితిని గాని, తిరగరాకుధిగా నేను స్వతంత్రించి యేకాగ్రము నొనర్చలేదు. ఇంతజాగ్రత్తగ వ్యవహరించుచున్నను కాంగ్రెసుప్రచారకులవల్ల నో నాయకులవల్ల నో యే సందర్భమునందో నేను నిర్లక్ష్యముగా చూడబడుటచేతనే, నేను నాపదవికి రాజీనామానిచ్చితిని. నా శేషకాలమునందైనను మాటబడకుండగా కాంగ్రెసు ఆవరణమునందే పనిచేయవలసి యే పదవిని పదలితిని. కాంగ్రెసుసంఘము వలనవలెనను ఉద్దేశముచేకాదు వదలజాలను. నా రాజీనామా నా సభ్యులెవ్వరు సంగీకరింపకపోవుటచే సదరురికార్డు నాయుద్దనే యుండుటచే నది శ్రీయుత వేమూరి నారాయణమూర్తిగారి రడిగినప్పడు మాపక తప్పినదికాదు. చూపించినప్పుడు నే నేవ్యక్తిగాని యిట్టివారని నిరూపించలేదు. కాని నేనిచ్చిన రిపోర్టును శ్రీ నారాయణమూర్తిగారు ప్రచురించియే యుండినచో, శ్రీ తిరువలరావుగారు వ్రాసినట్లుగాక నాయుక్కు తెలివిలేట లింకొక మాదిరిగా ప్రచురింపబడియుండెడిది. ఇక తిరువలరావుగారి పేటుమెంటును పరిశీలించినచో 28 సం॥ జూలైలో నాకును గోవిందరాజులుగారికిని సంఘర్షణమయినట్లును, నేను వారి ఖద్దరు మంచిదికాదని వ్యరాజ్యపత్రికకు తంజినిచ్చినట్లును ఉన్నది. నే నానందకృష్ణము జూకానెలలోను జూలై మొదటి వారములోను మా స్వగ్రామమున జబ్బుచేయుటచే నచ్చటనే యుండితిని. ఇంతలో నా సహాయకార్యదర్శిగారగు బి. బి. దేవరగారు, మాక్సెట్టులోని కుద్ధాధ్యక్షుల రక్షకులచే మిల్లునూలు విశేషముగా కలుపబడుచున్నదనియును, తమపై నావ రక్షకుల ద్వేష భావ ముండుననున భయముచే చర్య తీసికొనలేదనియును, నన్ను రమ్మనియును, అనేకసార్లు వ్రాయుటచే తమకు నుండి తునికైనచ్చి 2 లేక 3 రోజులు ఖద్దరున రక్షకుల యిండ్లలోని ఖద్దరునచూచి, కలితీయున్నదని నిశ్చయించుకొని తునిలో నెక్కడను ఖద్దరు కొననూడవనియే తంజినిచ్చితిని గాని, ఒక్క గోవిందరాజులుగారిమీదనే నేను తంజినియలేదు. అట్లు తంజినిచ్చిన వెనువెంటనే యిక్కడకు జిల్లాసంఘమును రప్పించ వలసినదని యనేకమార్లు శ్రీ సాంబమూర్తిగారికి. ఉ త్తరము లనువ్రాసియు, కలుగులనుపంపియు, వారువచ్చునరీతి నేనుచేసిన యీతంతిలో లోపము లేదని నిరూపించుటకై ఖద్దరు, మిల్లు నూలున రక్షకులను, నేతగాళ్లను, ఇతరగ్రామములలోని తాలూకా

సంఘసభ్యులనుకూడ రప్పించి నేనే (మా సంఘసభ్యుల సహాయముచే) చేసిననుట స్వాభిప్రాయమునందును గాని సత్యమారము గాదు. ఈసందర్భములయందు శ్రీ తిరువలరావుగారి చేసిన శ్లోల వ్రాసికొనినో నుండును. అహించుకొందురగాక! నేనును ఆర్వారుగారును విభాగాలో సన్న్యాయాధికారుల మయినట్లుగాక చోట నున్నది. ఆర్వారుగారు తేడియండియా ఖద్దరుసంఘ వేతననేనకుడు. నేనో స్వచ్ఛందసేవకుడను. బహువ్యాపకుడను. తుని మాస్ట్రగ్రామముకాదు. దేశసేవాభిలాషయే నన్నిక్కడి కీడ్చి తెచ్చినది. ఇట్టిసితిలో నే నాభ్యాసగారితో నన్ని యభిప్రాయములందును, వ్యతిరేకుడనగుట తప్పనిసరియైనది. అదిగాక నా తెలిగ్రామొకటి వారి స్వచ్ఛందసర్పి సేవకా కార్యమున కడ్డు తగిలినది. తానుపంచెడి ఖద్దరు కుద్ధాధ్యక్షుని ఆయన యభిప్రాయము. బజారులోకొన్న తానులే మేము పంపుచున్నామని న రక్షకులు బాహుళ్యముగా చెప్పటచే నది కల్తీయని నా యభిప్రాయము.

ఇందుచేతనే ఆర్వారుగారు, నేనును దక్షిణోత్తర ప్రముఖులవలె దూరములమైతిమి. అయినను మా చిన్ననాటి పరిచయముననుసరించి విధులలో తిట్టకొనునంతటి దుష్స్థితికి రాజాలకపోతిమి. జిల్లా కార్యనిర్వాహకసభలో సాక్ష్యములనిచ్చునప్పుడు మేము నూచించిన యన్యోన్యవిరుద్ధాభిప్రాయముల నీరీతిగ విధిపొట్టాటగా మార్చిన నేనేమిచెప్పగలను. ఆర్వారుగారు మా కాంగ్రెసుసంఘమును దూషించినట్లు విని, నేను సహించలేక సాంబమూర్తిగారు, తిరువలరావుగారు మొదలగు నాతోడి కార్యనిర్వాహకసభ్యులకు చెప్పి క్షమాపణను పుచ్చుకొంటిమేగాని, నాక విధిపొట్టాటలో నేమాత్రపు పాండిత్యమున్నను, నిదివఱకే మే మిరువురమును బ్రీటిషుకోర్టును చూచి యేయుండుము. జిల్లాసంఘ కార్యస్థానమునందున్న జిల్లాసంఘ కార్యనిర్వాహకుల తీర్పును నూచించుచు, నాకును గోవిందరాజులుగారికిని, ఆర్వారుగారికిని గల కలతలే, యీయల్లరికి కారణమని, వీరు నూచించిరి. జిల్లాసంఘములో నున్న, వీరి “యల్లరికికాదునకు” నకలురికార్డు నాయుద్దను ఉన్నది. సంబంధములేని గోవిందరాజులుగా రీ కలతలో జేరుటయే క్రొత్తగాని, యిది వ రక్షకులందరును తెచ్చుకొన్నదే. ఆతీర్పును తిరువలరావుగారే వ్రాసినారు. దానిలో నెచ్చటను తెచ్చిప్రాయము కనపించదు. ఇది నేటికి అల్లరిగా వీరికి కనుపించుట మాదృశుల దూరదృష్టమేగాని వేరకాదు. “అల్లరిచల్లారినది” అని వ్రాసినారు. కాని వీరిచ్చటకు తిరిగి యొక్కరేవచ్చి కాకినాడ ఆహ్వానసంఘమువారి యుజ్జ్వలై, ఖద్దరునుకొనుట ప్రారంభించవలెను. నీయల్లరి చల్లారలేదు. గుజరాతున రక్షకులు, గోవిందరాజులు, కాశ్మీరవగయిరా వ రక్షకులు యిచ్చిన ఆర్డరు నా తెలిగ్రామమీదనే రద్దుచేసికొనగా, సదరుకారణమును వీరు స్పష్టీకరింపకపోవుట, తాము కాంగ్రెసుదేరాకు కొన్న సరుకు నెవ్వరైనను ఖద్దరుకాదని సంశయించెదరేమో యని భయపడి వ్రాయలేనట్లున్నది. అదిగాక వీరు ఖద్దరును కొనినప్పు డొక్క మాటనైనను వీరికి వ్యతిరేకముగా నేను మాట్లాడలేదని వ్రాసినారు. ఇక్కడజరిగిన చర్యసంతయును తామే జరిపినట్లు ప్రచురించుకొన్న వీరి కిచ్చట పరిశీతులు తెలియకపోవుగదా? ఇంత చర్యనూచుచు, వినుచు తీర్పులనిచ్చుచున్న వీరే, యిక్కడ సరుకును కొనుటకు వచ్చినప్పుడున్నా, వీరే ఎగ్జిజివ్ కార్యదర్శు లయినప్పుడున్నా, వీరే జిల్లాకాంగ్రెసు కార్యదర్శులయినప్పుడున్నా, వీరుకెప్పెడి ప్రతిమాటయన్నూ నిరంకుశముగా చెల్లుచున్నప్పుడున్నా, వీరియెదుట పిరుకొనవచ్చు ఖద్దరు మంచిదికాదని ప్రత్యేకించి ఇంకొకమా రెట్టుచెప్పరలెనో, చెప్పిన వీ చేమిచేయుదురో, అప్పుడేకాదు సరిగదా? నాకిచ్చటికిని రోచకున్నది. చెప్పలేదనునంద ప్రత్యేకించి నామీద రుద్దిన వీ కిందివాక్యము రెట్లు వ్రాయగలిగిరో పాఠకులు యాచింపగోరెదను.

నేను గోవిందరాజులుగారు మిల్లునూలుచేళ్లను రెప్పించి నారని 27-11-28 తేదీ వ్రాసినట్లు వా రొప్పుకొనుచునే య

వివాహము మొదలగు శుభకార్యసమయములందు, మమ్ములను మరువకుడు. చిన్న వస్తువు మొదలు పెద్దదివరకు మావద్ద స్టాకులో నున్నది!! తృప్తికరముగా నుండును!!! మావద్ద సాదా బంగారుఉంగరములు, పుష్పగళములు, కెంపులు పొదిగిన ఉంగరములు, తోడులు, మాటెలు, వంకీలు, ఒడ్డాణములకు కావలసిన మోపులు, పొయకముల చేతిగంటలు, గొలుసులు, చేపకీలు, ముక్కపుడుకులు, నాగరలు, మల్లెమొగ్గులు, రోజాపువ్వులు, పెండెంటులు, బహుమానపత్రములు మొదలగునవి విక్రయమున నున్నవి. సీమంజిరి, సనంబంగారుకు, మేలైన పువ్వగళములకు, కెంపులకు, పూచీ నిచ్చెదము. వగలవిషయములో ఏసహాయము కావలసినను చేసెదము. తృప్తికరముగాలేనిచో వైకము వాపసిచ్చెదము. ఒకదాని మానమృకమును చూడగోరెదము. 1 ఉమ్మడిరాముయ్యం శెట్టి గురుసామిశెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు, 25 చెనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

న్నారాదా? తర్వాత పాటునీయవద్దని వ్రాసిన యింకొకయు
త్తరమునకు మధ్యనున్న యవకాశములూ నాకు తిరుమలరావు
గారు వ్రాసినయుత్తరములోని క్రిందివాక్యములను చూచుడు.
“మీరు కూరంపల్లి గోవిందరాజులుగారి విషయమై వ్రాసిన
విషయములు తెలిసినవి. అవియున్నయు సావకాశముగా విచా
రణచేసిగాని నిజము నిర్ధారణచేయుటకు శీలంకనబడదు.” అని
12-12-23 తేదీని జవాబువ్రాసినారు. దానిమీదనే నేను పై
లును గోవిందరాజులుగారి కీయగుడవని వ్రాయుటకు సాహ
సించితిని. కాంగ్రెసుసభాకాలము నమీపించుట గోవిందరా
జులుగారు మిల్లుమూలపెళ్లను తెచ్చుట, దీనిచూచి యెంత
కష్టపెట్టుకొనవచ్చునో నేను ఎన్నివిధకార్యదర్శికి తెలుపవలెండ కా
ర్యదర్శియైనవా ధూరకుండగలవా! దానిపై “నిష్పటికూరుకో”
యని వ్రాసినజవాబునుచూచి పైలు నివ్వవద్దని “గ్రామ్” నిర్వ
త్తిచుకొనుటకే నేను వ్రాసితిని గాని మీరు పైలునీయరనుమన్య
కముచే వ్రాయలేదని మరల తెలియజరచుకొనుచున్నాను. నేని
విషయము నింతవఱకును చెల్లడింపకపోవుట చేకరీవకు లండనును
సత్కార్యాభిలాషచే చేరినవారేయనియును, పారబాట్లు మానన
సహజమనియును యెంచియేగాని. వేరుకాదు. అనకాపల్లిలో
0-9-5 చేసి కొంత 0-9-9 చేసి కొంతభద్రును మీరు కొనినప్పు
డు, తునినర్తకులు 0-9-0 చేసి యిచ్చుటకు గల కారణమేమో
చదువరులు గుర్తించునాక. సాంబశూరిగారి క్లాసుమాదా
పట్టుకొని గోవిందరాజులుగా రేపిసారన్నమాటలో తమయొ
క్క జాలిగుండెను స్వప్తపరమటకున్నా, గోవిందరాజులుగారి
తో 4 కోజులు మీరు మాట్లాడకపోవుటచే, తమపన్న మిల్లుమా
లు యెప్పుడుమో, నాయుత్తరములోని యంశములకు ప్రా
ముఖ్యముతో చెప్పబడున్నా, 7-12-23 తే మద్రాసునుండిచ్చి
12 తేదీకి నాకువ్రాసిన జవాబుపట్టి రేచ దినమున గోవిందరా
జులుగారి ననుగ్రహించుట చేదో బలవత్కారణ మున్నట్లున్నా,
పండ్లనీయబోగా నిరాకరించుటచే తమ ఫలాపేక్షారహిత మం
డలబాతీయతానాయకత్వ మహిమను చదువరులకు తెలియబ
చుటకే మీరు వ్రాసియున్నారు. నేనున్నా, గోవిందరాజులుగా
రున్నా, నేడు చెబ్బలాడుట, రేపు సఖ్యమగుటకు గల కారణ
మేదో మీరు నిరూపింపక, మాచెబ్బలాటలచేతనే మీరు నావ్రాత
యందు పటక్యము లేదని గ్రహింపగలిగెదట. మా చెబ్బలాట
లోను సఖ్యములోను యేదో కారణమున్నదని చదువరులు తలం
పకపోరు. వారి కీవాక్యమువల్ల కలిగే యనుమాన మొకమాదిరిగా
నేనే వ్రాయుచున్నాను. నేనున్నా, గోవిందరాజులుగారున్న
పోరాడినప్పటికిన్ని తిరిగి కలిసికొనక తప్పదని దంపతులంతటి
ఘోరప్రమాణమునైనను చేసికొనియుండవలెను. లేదా నాకు
లంచము తినుబుద్ధియైన నుండవలెను. లేనిచో కాంగ్రెసుపరువు
నెరుగని, మూఘులమై మేమిరువురమును పోరాడుదు మీరియొద్ద
కాంగ్రెసుపరువును తిరిగి నిలుపుదుమని వాదనా మొనర్చుటకు
సావకాశ మొక్కడనున్నది? తిరుమలరావుగారికి నామీదనున్న
వాత్సల్య మెంతలో నెంతవికృతముగా మారినదో పాతకు లీ
క్రిందియుంశమునుబట్టి గ్రహించుకొందురాక! మీరు గోవింద
రాజులుగారిచే మా కాంగ్రెసుసంఘమునకు క్షమాపణ నిప్పించు
టకు కారణము వారువ్రాసినట్లుగా నాపరువు కాపాడుటకు
నేనుకోరుటచే కాదనిన్ని, నాసంఘముపరువు కాపాడుటకే
యనిన్ని మా కోటనందూరు (22-1-24 తేదీని చేరిన) రిజ్యూ
వ్ క నీక్రింద తెలియజరుచున్నాను.

“తుని భద్రునర్తకుడైన కూరంపల్లి గోవిందరాజులు
మిల్లుమూలు తెప్పించినట్లు రూఢియైనసమాచారములు యీకాం
గ్రెసుకమిటీలో కొంతమంది మెంబర్లవల్ల తెలియవచ్చినందున
అతనివల్ల తయారుకాబడే సరుకులో మిల్లుమూలు కలగలవదనే
బలమైన అనుమానమువలన ఆతనిసరుకు కార్యదర్శి యింతటినుండి
కష్టపడేయకుండా ఉండగలందులకు యీసంఘమువారు తీర్మా
నించిన్నారు. కాంగ్రెసుసభలో ననుసరించి వర్తించేవరకు ఆతని
భద్రుడు యేవిధముగానైనను స్వీకృతమయ్యెను.” ఇది 2 వ
నెంబరు తీర్మానము. ఇందులో నాపరువు కాపాడుమని తిరు
మలరావుగారిని నేనెల కోరవలెనో నాకు తెలియుటలేదు.

నేను మగ్గుములమీదకుపోయి నారాయణమూర్తిగారి
చిత్ర పరిక్షింపలేదనియు అట్టిప్రయత్న మేదరుగ లేదనిన్ని వ్రాసి
నారు. ప్రత్యేకించి నే నట్టిప్రయత్నము చేయకపోయినను నా
సహాయకార్యదర్శియగు బి. వి. దేవరగారు అప్పదప్పడు పోయి
యూచుచుండెడివారని చెప్పటకు నిదర్శనముగా మాఆఫీసుకికా
గ్గులో శేరిగాండ్ర ప్రేమిజలలో నున్న ప్లేటుమెంటులే చా
లును. ఇదియును ఆఫీసుగారికి చూపించితిని. నేను ప్రత్యే
కించి చూడకపోవుటకుమాత్రము సమాధానము చెప్పవలసియున్న
ది. 1. నేను బహువ్యాపకుడను, 2. రీసనాడను, 3. నిరుద్యోగి

గిని, 4. నిర్మాగమాటనుపను, 5. కాంగ్రెసునందు వేతనము తీసి
కొనుట కిష్టములేనివాడను. ఇవియున్నయును తిరుమలరావు
గారికి తెలిసినయంశములే. ఇక వారిమాటయో! శీతములేనిదే
బిర్రోజయినను కాంగ్రెసు కార్యదర్శిత్వమును నడుపలేదు. అ
ట్లు వారికిచేరిన రికార్డును ఉపేక్షింపలేదు. కార్యరంగములో
మాత్రము మావైపులకువచ్చినప్పుడు ఏరాట్టు ములగుంపునోచూచి
తదితర మండలాధికారులచే మాద్యుకు లేకతియిండ్లనుగను భద్ర
రునర్తకులమీదగాని భద్రుమీదగాని యెట్టిచర్యయును తీసికొన
గూడదనిమాత్రము చెప్పించినారు. ఎవరిచేతనందురా? కుట్ర
హక్కుయుగారిచేతనే. నేను నా స్వల్పకాలమును చేతనై నంత
వఱకు చేకరీవచేసితిని. నాతెలివి అంతవరకే. అదిగాక నేను
వ్రాసిన వ్రాతలను నా రికార్డుననుక, జిల్లాఆఫీసునుండియే,
కడలిక లేనప్పుడు, ప్రావిన్సు యలో అధికారులు మా నెంబరుగురిం
చి ప్రశ్నించినప్పు డిక్కడను రాజాంక, యిక్కడకార్యములను
చూడక, యిక్కడ పనిచేయుచున్న మాద్యుకుల ప్రార్థనలను
తెక్కచేయక, అక్కడనుండియే మీరు జవాబుల నిచ్చునప్పుడు
మాకు కద్దరునుగురించి కలిగిన స్వల్పసరిజ్ఞానమైనను, జయట
కట్లు రాకలను? మామాట తెవ్వయింతురు. మావ్రాతలలో 4వ
చేయున్నది? ఆర్యులారా! నేనీకాంగ్రెసుపదవినుండి యిదవఱకే
నిష్క్రమించితిని. నాకీ గొడవతో బనియేలేదు. నమ్మగురించి
కొన్నిమాటలు వేకుటచేతనే జవాబువ్రాయక తప్పినదికాదు.
దీనితోపాటు వేమూరి నారాయణమూర్తిగారుకూడా తమతో
గోవిందరాజులుగారు ఆభరునచెప్పిన మాటలనుకూడా ప్రయోగిం
చినయెడల శ్రీ తిరుమలరావుగారు నామీద వ్రాసినట్లుగా
నికమీద నొకరైచే నొకరు వ్రాసినట్లుకావు కాంగ్రెసు భద్రు
ప్రచారకులకేగాక నాయకులకూడా తప్పిపోవునని యెంచి
వారిని స్వయంగా తమరిపోర్టును ప్రచురింప గోరి ప్రార్థించు
చున్నాను.

కోజేటి రంగాచార్యులు,
తుని.

నోటీసు

“ఇదివరలో రాజమండ్రియందు మాతరత్న పనిచేయు
చుండిన భారంసీలీ లాధర్ గారిని పనినుండి 18-12-23 తేదీనుండి
తొలగించితిమనియు, అతను ప్రస్తుతముచేయు పనులు మాశేమా
త్రము సంబంధము లేదనియు ఇందుమూలముగా ఆంధ్రజీవని తెలి
యజేయుచున్నాము.

జేవన్ లాల్ అండుకో, రాజమండ్రి.”

ప్రభాకరశాస్త్రిగారి గ్రంథములు

1. శృంగార శ్రీనాథము, శ్రీనాథుని సమగ్రచరిత్ర	2-0-0
2. చాటుపద్య మణిమంజరి, ద్వితీయభాగము	1-6-0
3. " ప్రథమభాగము	1-4-0
4. మూన్నాళ్ల మచ్చట, పద్యకృతులు	0-4-0
5. కడుపుతీపు	0-4-0
6. కపోతకథ	0-4-0
7. భగవద్రాజుకము, ప్రహసనము	0-6-0
8. సప్తమలు, తిరుప్పావై తెల్లపాటలు	0-8-0
- మణిమంజరి ఆఫీసు, ముక్త్యాల, కృష్ణాజిల్లా.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు
మిక్కిలిపూటుకు నుమాసనగలవి. తాం
బూలములోగాని విడిగా గాని 1-2 మాత్ర
లను పుచ్చుకొనిన మిక్కిలి రుచికరముగా
నుండుటయే గాక, అజీర్ణము, నాయన,
జలుబుజ్వరము, దగ్గ, ఉబ్బసము, కలరా,
ప్లేగు మొదలగు వ్యాధులను ఖండించును.
పతి గృహముం దుండవగినది. 250 మాత్రు
లీ 0-4-0. డజన్ లీ 2. 8-0 వి.వి. ఆ. 6.
పి. సి. ఏ. అండు కో,

581 8351 ఆయుర్వేదసమాజం, నెరిదేపి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

మ క ర ధ్య జ

రసాయనము 2460.
దీనిని నేనించినచో మాత్రముతో కలసిపోయెడి శుక్ల
మును నిలుపును. పలుచుబడిన వీర్యమును గట్టిపరచిరలలో అతి
శీఘ్రరేతస్థలన వపుటను మాన్యును. రక్తమును శుభ్రపరచి జీవా
పుష్టి, వీర్యవృద్ధి, కాంతి, బలము, రతిదార్ధ్యము, ఇంద్రియ
పుష్టి, మొదలగునవి బలము కలుగును. నెలదినములకు సరిపడుమందు
తనలో ప్యాకెంట్ ఖర్చుతో రు 3-7-0.
పి.ఆర్. మొదటిలే హోల్, రాయచోడపురంగోదావరి)

క్షీరబలాత్మలము 2128
ఇది చలబారుదేశమున ప్రఖ్యాతిని పొందినది. శ్రీ
ముక్త్యాల రాజావారు బహుధనము వ్యయించి చేయించినారు
నాతరంగములకు వ్రజాయుధము. నరములకు బలమును గలిగించి
శరీరదార్ధ్యమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన శరీరము గలవార
లకు, సకలశక్తిని గోల్పోయినవారలకు చాలామంచిది. వాత
రోగు లనేకమంది దీనినుంచి విముక్తులై నారు. సంస్కారాధిక్య
మున మూడు విధములుగా తయారయినది. ఏది కావలసినవారు
దానిని తెప్పించుకొనవచ్చును. వాడు విధము మందుతో నుండును.
7 నాల్గు ఆవర్తితము 4 అవున్నలు 2-0-0
21 " " " 4-0-0
101 " " 1 అవున్న రు 3/- 4 అవున్న రు 12-0-0
ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల. (కృష్ణాజిల్లా)

Zona 2081
ఏజంటు కావలెను 2081
తలనొప్పి, యికృత్తులు, చేయి కాట పట్టుకొనుట,
పండునొప్పి మొదలగువ్యాధులను ది కర్మణములో జాగ్రత్తగల
భృగ్విజేంద్రులు “జామాత్మలము” సహజమైన మందు చేరి
యు లేదు. చాల తొందరగా ప్రయోగము పొందియున్నది. యి
ట్టి 1, 2 అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి జూచుడు.
అమర్ చెందు, కోహా చెందు
యింగ్లీషుమందు పలనరకు నల్ఫార్మిక్, వైటిక్,
మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాపారస్థులు,
నెం. 63 నైనప్పనాయునివిధి, మదరాసు.

మా న స్థా ల్లా సి నీ మాత్రలు
30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)
వెలసులభము! (పోషకములు ప్రత్యేకము) గుణముభిక్తము!
శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగెడి వైశ్యకాల
శీమాత్రలు దివ్యావృత్తము. అజీర్ణము, అరుచి, అవులంతలు,
అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలక్షయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
ప్రేళ్లు, అస్థులు మొదలగునవియుండు గలిగెడి నొప్పులను
బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు చెప్పెను.
ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పులను వెంటనే మాన్యును.
ఇందు ఆనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ
మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.
చిరునామా:— (1078)
ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా
(రత్న పురుష లేహ్యము) 1963

FOR THIS MONTH ONLY
FREE: TABLE TIMEPIECE FREE
The English „Fountain
Pens”. These pens are fit
ted with 14-Ct. Gold Nib with best
Iridium and best of English Made
gives regular flow and luxurious
writing, excels any pen which worth
is cost. A Table Timepiece (Ex
cellent time-keeper highly Nickel
plated guaranteed for three years)
will be given Free to the purchasers of the above
pen till the end of this month.
Pen and Timepiece are carefully tested
before despatch
Price Rs. 3-8-0 (Three and annas eight only)
with Timepiece.
THE E. M. WATCH & Co.,
Post Box 309, MOUNT ROAD, MADRAS.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

జనవరి 8-వ (8-1-26)

ఇరువదిగజముల "ఫీస్" గరలు

కాకికొమ్మలు—22 X 22 ముంగిసమర్లు (లి)

రు 11-8.

కాకికొమ్మలు—22 X 22 వేరు రకములు (లి)

రు 10-4, సరాసరికము రు 9-4.

తెలుపుముల్లు—1708 రు 15-4; గ్లాస్ 9000

రు 15-6; ఎఫ్. ఎఫ్. 73 రు 10-4; ఇ. సి. 73 రు 11-0;

83-868 రు 15-2; బి. సి. 73 రు 10-8; 8973 రు 10-8;

2908 రు 9-2, 380 రు 10-8. 1702 రు 12-14.

నూలు

40 నెంబరు, సీమ (5 పౌండ్ కట్టు)—టాక్రి—రు 6-9-0

చులు పచ్చరంగు రు 10-3; పడవ రు 9-4-0; కాళి

రు 9-4; సవరము రు 8-12.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టు)—నవత్రము

రు 13-0-0, నీలసవరము

60 నెంబరు సీమ (5 పౌండ్ కట్టు)—అడకతెర—

నెమలి రు 18-14; "గేట్" రు 18-8; గొడ్డలి రు 10-7-0;

గడ్డిబండి రు 10-6-0; ఎద్దుగడియారము రు 10-4; సింహము

జులకాడు రు 10-3-0 పెనసలు రు 10-3-0.

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టు)—భూగోళము

రు 18-14. నీలంచేప రు 20-2-0.

లోహములు

ఇనుము:—తెల్లయను చట్టకవీర్యము ఒక బారువకు ధర

రు 34.

ఇత్తడిరేకు:—ఇంగ్లీషు రు 247; జర్మను (డిట్మాన్)

రు 245; రాగిరేకు:—రు 275.

టిన్ రేకు:—(90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేసజకటికి)

9" రు 19-8-0.

కలాయిపెంకురేకు:—24" గేట్ 6" 7" 8" రు 15-4;

9" రు 15-4; 10" రు 15-6.

సిమెంట్ పీపాకు నెల:—

నార్తే ఆవుమార్కు రు 11-2; "బస్-బేర్" రు 10-12-0,

జర్మని నెమలి రు 10-4, తాళము చెప్పి 9-10-0.

చక్కెర (రెడి) రు 31-2.

నాయిదాధరలు:—జనవరి రు 30-12, ఫిబ్రవరి రు 30-12.

మార్చి రు 30-12.

వేరు సెనగ పప్పులు

మార్కెట్ ధరలు:—"మిషన్" రు 47, 49. సాదా

పాను రు 42, 44.

వేరు సెనగనూనె

"గానుగ" రు 118, "ప్రెస్" రు 107.

ఆముదము

రు 102. (గ్రామధర) రు 103.

పదునుచేసిన తోలు రతి 1 టికి

మొదలు వరకు

ఎద్దుతోలు (8 మొదలు 8½ రకులు) రు 0 14 3 రు 0 14 9

" (తేలిక) రు 1 1 0 రు 1 1 9

" బెంబూరు (8 మొదలు 8½) రు 0 14 10 రు 0 15 2

" (తేలిక నరకము) రు 1 1 6 రు 1 1 10

" (బట్టాడ) రు 0 14 0 రు 0 14 6

" (విజయనగరం 7½ 7½) రు 0 15 4 రు 0 15 6

" (ఏలూరు 7½ 7½) రు 15 10 రు 1 0 5

గోధుమల రు 0 9 9 రు 0 10 0

గోధుమలతోలు రు 1 1 0 రు 1 1 6

ఆవుమాడతోలు రు 1 10 6 రు 1 11 9

జెండుచేసిన భారతి సంపుటములు

1924 జనవరి సంచిక మొదలు ఆటు సం

చికలి కొకసంపుటమువంతున మూడుసంపుటములు

విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.

గట్టి బెండు- నగముతోలు, నగము క్యాలి

కో లాపెం అదముగా నున్నది. బ్రెక్కో-క-

సంపుటము రు 4-8-0.

లాపెంపుము ప్రత్యేకము.

భారతి ఆఫీసు, 7, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

భారతతంత్రు కారకసంఘము నూలుచందా బాకీ పడినవారు

రాష్ట్రము	మొత్తము	నవంబరు నెల బాకీ	పంపినవారి
	సభ్యులసంఖ్య	బాకీ	శతాంశ
1 అశ్వీరు	5	1 100 కి	20
2 ఆంధ్ర	199	103	50
3 ఆసాం	90	11	12
4 బేహారు	102	32	31
5 బెంగా	239	106	44
6 బేరారు	1	0	0
7 బర్మా	5	0	0
8 మధ్య-హిందీ	25	1	4
9 ,, (మరాఠీ)	59	2	4
10 బొంబాయి	66	14	21
నగరము			
11 డిల్లీ	17	1	6
12 ఘాజ్ పూర్	350	52	15
13 కర్నాటకము	99	14	14
14 కేరళము		16	37
15 మహారాష్ట్రము	168	22	13
16 పంజాబు	16	5	31
17 సింధు	47	11	23
18 ద్రవిడము	277	56	20
19 సంయుక్తము	65	23	34
20 ఉత్తరము	20	1	5
మొత్తము	1893	471	25

నూలుచందాను చెల్లించినవారు

నంబరు	పేరు	నంబరు	పేరు
159	ఆర్. పి. చాదరిగారు	నంబరు	తరువతి
160	వి. వేంకటాచలం	"	"
161	కే. వెంకయ్య	"	"
162	పి. శ్రీనివాసాచారి	"	"
163	కే. రామకృష్ణయ్య	"	"
164	పి. విశ్వరావు	"	"
165	కే. సుబ్బన్నారావు	"	"
166	సి. దొరస్వామిఅయ్యంగారు	"	"
167	సి. ఎస్. రాఘవాచారి	"	"
168	ఎం. వరదాచారి	"	"
169	టి. కేమలయ్య	"	"
170	ఎం. పి. నరసింహం	బోడపక్షుర	
171	ఎం. సాంబశివరావు	నంబరు	
172	కే. వీరయ్య	"	
173	ఎస్. శ్యామలాంబ	ఏలూరు	
174	ఎస్. నాయనాచారి	ఉర్రట్ల	
175	వి. రమణమ్మ	"	
176	ఎస్. సుబ్బారావు	నర్సాపురం	
177	సి. ఎస్. ధర్మజీ	"	
178	పి. ఎం. సంతేష్వయ్య	"	
179	పి. వేంకటరావు	దుర్గిరాల	
180	ఎస్. వేంకటరావు	నిడదవోలు	
181	కే. నాగభూషణరావు	కాకినాడ	
182	జి. ఎస్. సుబ్బరాయప్ప	కళ్యాణదుర్గం	
183	జి. సోమన్న	పుంగనూరు	
184	కే. సర్వోత్తమాచారి	తిరుపతి	
185	టి. సుబ్బన్న శేషి	"	
186	ఎం. సింగరాచారి	"	
187	ఎస్. రామమూర్తి	ఏలూరు	
188	ఎం. వెంకటరామయ్య	మచ్చుకోట	
189	పి. ఎస్. రావు	మాచిలిపట్నం	
190	వి. సన్యాసిరాజు	చేబిడి	
191	పి. వి. కృష్ణయ్య	నంబూరు	
192	రామానందశర్మ	"	
193	పి. పునయ్య	"	
194	ఆర్. అచ్చయ్యరావు	కొత్తపల్లి	
195	ఆర్. వి. జగ్గారావు	"	
37. (2) ఆంధ్ర (1145-1181)	150-195		
59. (8) ఆసాము (1182-1235)	17-90 + 5		

28. (4) బేహారు (1236-1263)	68-90
125. (5) వంగము (1254-1389)	104-228
6. (8) మధ్య హిందీ (1389-1394)	17-22
13. (9) ,, మరాఠీ (1395-1407)	35-47
10. (10) బొంబాయినగరము (1408-1417)	47-56
6. (11) ఢిల్లీ (1418-1423)	12-17
44. (12) ఘాజ్ పూర్ (1424-1465)	225-266 + 2
25. (13) కర్నాటకము (1466-1491)	65-90
22. (14) కేరళము (1492-1513)	21-40
57. (15) మహారాష్ట్రము (1514-1570)	104-13
3. (16) పంజాబు (1571-1578)	14-1
8. (17) సింధు (1574-1580)	30-36 + 2
115. (18) ద్రవిడము (1581-1694)	146-259 + 1
9. (19) సంయుక్తము (1695-1702)	55-62 + 2
1. (20) ఉత్తరము (1703)	18
570 మొత్తం	
బి. బి. సి. క్లాసు	
4. (4) బేహారు	116-119
10. (5) వంగము	120-129
1. (9) మధ్యమరాఠీ	130
8. (10) బొంబాయి	131-138
14. (12) ఘాజ్ పూర్	139-152
5. (13) కర్నాటకము	153-157
6. (15) మహారాష్ట్రము	158-163
8. (17) సింధు	164-171
14. (18) ద్రవిడము	172-184 + 93
3. (19) సంయుక్త	185-187
2. (20) ఉత్తర	188-189

పి. క్లాసువారు 570 మందియును, బి. క్లాసువారు 75 మందియును, మొత్తము 645 మంది నూలుపంపిరి. సింధులో పి. క్లాసువారు ముగ్గురు, బి. క్లాసులోనికి మారిరి.

సవరణ

18. (25) ఎం. కృష్ణమూర్తి అనుటకు బదులు ఎన్. కృష్ణమూర్తి అని పడినది. (ఎంగుయిండియా 17-12-25)

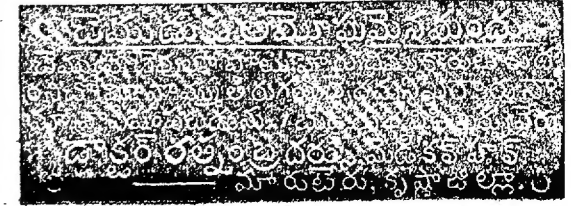
సక్సన్ దంతచూరము:—పల్లె వ్యాధులను పోగొట్టుటకు ఇది మంచి ఔషధము. 1 డజను రు 1-4-0. (1158)

టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి, నెం. 1 అలంగా తల్లిశెట్టి తిరువల్లికేటి మదరాసు.

యునానీ శరీరాంగ్యసంజీవి

సర్వకాలములందు ఉపయోగింపదగిన లేహ్యము ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. క్రొత్త రక్తమును పుట్టించి మనోరంజనము గలిగించును. దారుణమైన ఆకలిపుట్టించి కాయగిడ్డి చేయును. ఆజీర్ణపెత్తకోగములను, సర్వమేహములను, నెగ, సవాయి దుర్బలములు, రసపల్లు, పిల్లసప్తమునలన కలుగు సర్వవ్యాధులను, తుయ, శ్వాస, క్లేమ్య, రోగములను, పదివిధముల మూలకంకలు నశింపజేయును. మలాసాగా కాలవికోచము చేయుచును. స్త్రీల శ్వేతరక్త కుసుమలు ప్రదర్శింపగములను సర్వబహిష్కరణములను అడ్డుతీయుగా మారుచును. ఇది మెదడు ననుసరించుచు సర్వవ్యాధులను నివారణజేసి జ్ఞాపకశక్తిని సేత్రకోగములును బాగుజేయును. ఈ లేహ్యము వనమాలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందులో రస విష గంధకాదులు వున్నట్లు యెవ్వరైన భజింపరాదు. రు 500 లు బహుమతి యివ్వబడును. అందరకు ఉపయోగపడును. నటుల తక్కువధరకు యివ్వచున్నాము. ఈ లేహ్యము సేవించిన ప్రతివారును దీని గుణములు తెలిసికొనినవిమ్ముట 24 తులముల బంగారము ఖరీదు చేయగల దని దృఢముగా నమ్మగలరు. ప్రతివిడిపిల్లలను మిక్కిలి ఆనందమైనదని నమ్మవలయును. ఇది వాడేటప్పుడు ఏనిధమైన పత్రికనులేదు. 24 తులముల లేహ్యము ఖరీదు సహా రు 2-8-0. 2246-1252

యం. అజీజుద్దీన్, పితాపురము, గోదావరిజిల్లా.

గుంటూరు జిల్లాలో

ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నిక.

గుంటూరు, జన 8:— ఉపాధ్యక్షుని యొక్క జరుపుటకు సేతుదయము 9 క. ప్రత్యేకపథ జరిగెను.

గాది సింహాచలంగారిని పి. ప్రకాశరావుగారు నూచించిరి. ఎన్. నరసింహం చాదరిగారు బలపరచిరి. పొత్తూరు లక్ష్మయ్యగారిని రా. పా. ఆర్. స. బాపరావుగారు (చీరాల) నూచించిరి. కె. వెంకటప్పయ్యగారు (బాపట్ల) బలపరచిరి. ఎన్నికయందు పోటీ తీవ్రమగునట్లెను. జి. సింహాచలం పంతులుగారు ఎన్నికొనబడినట్లు ప్రకటించబడెను. వీరు నవరావు పేట అధ్యక్షులుగనుండిరి. ఇప్పుడు సహకారసంఘముగ గౌరవ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగానున్నారు.

మచిలీపట్నము

సుప్రసిద్ధి యోగిశ్వరు

మైనూరుపేట తిలకూరువాడ ప్రభులు శ్రీ శే. (బి. యోగిశ్వర బి. వి. కంకర నారాయణాస్త్రిలవారు హతయోగ రాజయోగాది సిద్ధులుగాంచి యశశ్రుతిగాచలముగల తీర్థముల సందర్శింపును శ్రీ శే. సహాధిక్షతో యాపట్టాయనకు విచ్చేసి బలరామునిపేట తిలకూరువాడ ప్రభులలో విడిసి లోకాపకారార్థము శ్రీ దక్షిణ గ్రామపూజలార్యులు ప్రాచీనామ యోగాభ్యాసాది విషయముల నుపన్యసించుచు కొరవలె వ్యవహరింపబడుచున్నందున యీతల 1 వ తేదీ రాత్రి ద్వితీయ యామము మొదలు 30 గంటలకాలము కేవల కుంభక సమాధి ప్రవర్తించి భక్త బృందమున కానంద మొసంగిరి.

(పురవాసీ)

నిజాంరాష్ట్రం జనకేంద్ర

సంఘము

౧౯౧౦ ప్రాపుబహు, హైదరాబాదు

బ్రిటిషు ప్రాంతములోని ఆంధ్రదేశమునందు సాంఘిక, మత, భాషావిషయములకు సంబంధించిన విభిన్న ఈమధ్య చాల 2 రుసునున్నది. వీనికి సంబంధించిన వివరములను ఈ ప్రాంతము లోని ఆంధ్రులు దెలిసికొనుట మిక్కిలి లాభ ప్రథమగ నుండును. అప్పుడు రెడ్డి మహాజనాధి, ఏలూరులోని ప్రభువాదిమాం గ్రహమాసభ, మద్రాసులో జరిగిన ప్రథమ ఆర్యవైశ్యయజ్ఞసభకు సంబంధించిన విషయము లెంతయో ఉద్ఘాటకరముగ నున్నవి. ఆహ్వాన సమగ్రాధ్యక్షులయొక్కయు, సభాధ్యక్షుల యొక్కయు ఉపన్యాసములలోని ఉత్తమ విషయములను ఈ ప్రాంతములోని రెడ్డిగారు, వైశ్యులుగారు, ఆదివాండ్లకులను జూపుటలన ఆయాసంఘముల పక్షమున బ్రిటిషు ప్రాంతము లో జరుగుచున్న సంఘాభివృద్ధి ప్రయత్నములందు సానుభూతి కలుగగలను.

జాతీయత వివక్షతలే ఆన్నిసంఘములవారి అభివృద్ధికై కేంద్రసంఘము ఈ ప్రాంతమునందు పనిచేయుచున్నది. కావున వై ఉపన్యాసముల ప్రతులను పంపింపుటకు ఇకనుండు జరుగు నట్టి సభలకు సంబంధించిన విజ్ఞానము వ్యాపింపజేయుటను ఈ సంఘము పూనుకొనుటకు సిద్ధముగానున్నదని తెలుపుచున్నాను. ౧౦౦ ప్రతులు పంపించు ప్రస్తుతము చాలు గనుక వైసభల కార్యనిర్వాహకులు తమతోడి సోదరుల అభివృద్ధిని దృష్టియందుకొని ఆహ్వానసమగ్రాధ్యక్షులయొక్కయు, సభాధ్యక్షులయొక్కయు ఉపన్యాసముల ప్రతులను, తత్సంబంధ మైన తీర్మానములను తదితర విషయములను పంపించు ఎంతయో మేలుచేసిన వారగుదురని విన్నవించు కొనుచున్నాను.

మాడపాటి మానుమంతరావు

కార్యదర్శి

ఆరోగ్యము బాగున్నది-చావులుతగ్గినవి

బొంబాయి, జనవరి 7:—బొంబాయి కార్పొరేషనువారి ఆరోగ్య కార్యకర్తలు బాగును నూచింపుచున్నవి. 1874 సంవత్సరము నుండియు కన్న నీయేడు చావులుతగ్గున. వేయి 25.38 మాత్రమే. శిశుమరణ సంఖ్యకూడ తగ్గుదలచూపినది. క్రిందటి సంవత్సరము కంటె 2000 తగ్గునగానున్నది. వీనికంటె కు కారణము ధైర్య రామమర్లు ఇంటిలను నింపుట, కలరా రాకుండునట్లు నీటి కాయించుట. ఇదిగో శిశుమరణక్షణకాళ వారు బాగుగ పనిచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

అష్టమాంధ్రాయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనము, బొంబాయి ప్రదర్శనము

సంవత్సర, కర్నూల్ జిల్లా

యస్మిన్ జేశహి యో బాత సజ్జంతస్మామగం హితం.

అనగా యేదేశముందు పుట్టినవారికి ఆదేశపు ఓషధులు హితకారులు గావున భారతీయుల యారోగ్యరక్షణకై పరిభారతదేశము వైద్యపుంగవు లెల్ల నొక సంఘమై దానిని నిర్వహించుటయిది. మనకు పదునెనిమిది సంవత్సరముల క్రింద ఆయుర్వేద పునరుద్ధరణ నిమిత్తము దర్బార్, బరోడ వహారాజుల పోషణకొంద వాసికలో యభిలభారతవేద్య ఆయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనము అనునొకసంఘము స్థాపించబడి పిమ్మట కొలదికాలమునకే అలహాబాదు ముఖ్యస్థానముగా యేర్పరచబడినది. తదాదిగ నాసిక్, బొంబాయి, కలకత్తా, చెన్న పట్టణము, పూనా, యిత్యాది యనేక నట్టణములందు పథులు జరిగియున్నవి. ఇట్టి సభలు జనుప్రభుముగా జరుగుచున్నను పర్యవసాదితమై యుండలేదని లెచి పూనాలో జరిగిన అభిల భారతవేద్య ఆయుర్వేదవైద్య సమ్మేళనములో భారతదేశ మంతయు కొన్ని విభాగములు చేసిరి. అందు మన చెన్నరాజధానిని ఆంధ్ర, ద్రవిడ, మళయాళ, కన్నడము లనే నాలుగుభాష ప్రయుక్తరాష్ట్రములుగా విభాగములుచేసి ఆయాప్రాంతము లకు ప్రత్యేకకార్యదర్శులకు నియమించి యున్నాడు. అట్టి నియమించిన విభాగములలో ఆంధ్రదేశమున ఇతరభోవు వైద్య సమ్మేళనమునకు ఆంధ్ర ఆయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనము అని పేరు. ప్రస్తుతమున బెజవాడ పట్టణమునందు కీర్తిశ్రుతైన క్రమాకా వైద్యరత్న పంకిడి గోపాలాచార్యులవారి యధ్యక్షతక్రింద ప్రభుమాంధ్రాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనము 1917 సంవత్సరంలో జరుపబడినది. తదాకభ్యమితవనకు కాకినాడ, విజయనగరము, క్రొత్తాకుళం, కెల్లూరు, చెన్నపురి నగరములలో ఇట్టి సభలు జనుప్రభుముగా జరుగుచున్నవిగాని మన దత్తముండులలో యిట్టి వైద్యసభలు లేకుండుటచే ఆయుర్వేద వైద్య శాస్త్రనికాసమునకు మాగ్గులు లేకపోయెను. గత సంవత్సరమున చెన్నపురియందు జరిగిన సప్తమాంధ్రాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనమునకు నెల్లి కొండదిమితుల ప్రాత్యూహమునల్లమదత్త మండుభామానము నల్లమ రాజోవు అష్టమాంధ్రాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనమును కర్నూల్ జిల్లావైద్య సంవత్సరగ్రామములో జరుగవలయునని కోరగా వారలకు కంగి. రి. చిరి. గనుక అష్టమాంధ్రాయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనము బొంబాయిప్రదర్శనము సంవత్సరంలో స్థానిక, ప్రాంతీయ ప్రాంతీయ జనుగలకు. తేదినిర్ణయము నుండి త్వరలో తెలుపబడును. ఇట్టి సమ్మేళనము జయప్రథముగా జరిగింపబడు విశేషద్రవ్య మావ శ్మకము గావున ఆయుర్వేదాభిమానులకు తమబోండ్లెల్లరును చేతనైనంతవరకు విరివిగా ద్రవ్యపహామును మొనర్చి దత్తముండ లాభిమానమును గాపాడి యాయుర్వేదమునకు తోడ్పడి జయప్రథముగా నెరవేర్చుదురని ప్రార్థన.

ఇట్టి సభలకు వైద్యరేగాక యాంధ్రులందరూ అభిమానము నుంచి సభను జయప్రథముగా గావించునని ప్రార్థన. ఈసభలో ఆయుర్వేద వైద్యశాస్త్రసంబంధ మైన వ్యాసములు వ్రాసి పంపినవారలనున్న, ఉత్తమరీతిని నుణము నిమృతమువంటి ఓషధులకు చెచ్చి సభలో వానినివ్రేక్షియలను రహస్యము లేకుండా తెల్పినవారలకున్న “స్వర్ణ” రజత బహుమాన పతకములు నొసంగెనరు. వ్యాసవిషయవిన రమును గోరుగారు యీక్రింది అడ్రెసుకు వ్రాసిన బహుగలరు. తమ విరాళములను పంపగోరువారు ఈ కుంటియొక్క కోశాధ్యక్షులకుగాని, ప్రధానకార్యదర్శిగారికిగాని పంపగలరు.

గా. హరినర్సోత్తమరావుగారు ఎం. ఎ.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు.

టి. రామధరయ్య,

ప్రధానకార్యదర్శి.

ఆత్మకూరు సుబ్రహ్మణ్యం శెట్టిగారు,

కోశాధ్యక్షులు.

పోస్టు నోటీసు

కొత్తగూడెం బ్రహ్మపూర్ణేశ్వరశర్మ కలసింది 13.1.28 తేదీన 7-30 గంటలముందు కెన్సర్ ప్రెస్ వద్దకు 12వ తేదీన 4-30 గంటలముందు పుష్పకృష్ణబహుమన సభాభిమానులలో ఎవ్వరు తీసికొనునదియు అక్కడ కనుకొనిన తెలియగలదు.

గోదావరి ఆంధ్ర సమాజము

కరవ. (కాకినాడతాలూకా)

ఈసమాజ మాంధ్ర విద్యాగ్రంథాలయంను నిగ్గవ్వను నాగద్రవన రచనా కాలేము సృష్టించేయును మనరాసు మున్నగు యావదాంధ్రమండలముల యందలి కళాకారుల ఉన్నతపాఠశాలలు, జాతీయవిద్యాలయములు, శాస్త్రసౌకల్యమున్నగు విద్యాసంస్థలందు విద్యనభ్యసించు విద్యార్థులై కొఱకు స్థాపించబడినది.

దరఖాస్తుదారులు నిగ్గవ్వను వాంధ్రభాషను నిర్ణయముపై వ్యాసములు వ్రాసి తమ యాంధ్రోపాధ్యాయుల చేతగాని, ప్రధానోపాధ్యాయులచేతగాని వ్యాసముల తునన సంతకము చేయించి పంపవలెను. వ్యాసములు నలుగురుగ నుంపవలెను.

వ్యాసములు పంపింపవలె వివరింపబడును.

1. ఈ సంస్థమునకు పరిష్కరించుయము:—“వైంశ నాగరకత” ముప్పది యరటావులు మించకుండునట్లు లొకవైక పనే వ్రాశవలెను.

2. దరఖాస్తు:— నాలుగంటల తపాలాబిల్లలతో 1926 సం॥ 10 వ తేదీన 15 వ తేదీనాటికి చేరవలెను.

3. వ్యాసములు:— 1926 సం॥ 10 వ తేదీన 31 వ తేదీనాటికి చేరవలెను.

4. బహుమతుల వివరము:— మొదటిబహుమానము—పెద్దకాసు విలువగల బంగార పతకము. రెండవబహుమానము—పదిరూపాయలు విలువగల బంగారు పతకము.

మూడవ బహుమానము—గతీపతకము. పుస్తకములు మున్నగు వివిధ బహుమానములు కూడా నొసంగబడును. నూటికి 50 నుణముల కదనముగ సంపాదించి వారి కెల్లరుల యోగ్యతా పత్రము లియబడును.

కొట్ర సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, అధ్యక్షులు.

తూర్పు గోదావరిజిల్లా కాలగెను సంఘము

ఈసంఘ కార్యనిర్వాహకసభ 10.1.28 తేదీ ఆదివారము కర్నూల్ 2 గంటలకు రాజుపేటరహస్య ఇన్స్టిట్యూట్ లో చిత్తరంజన్ కార్యాలయమున సమావేశమగును. కార్యక్రమము చాల ముఖ్యమైనది యగుటచే అందరితో సంప్రదింపి అందరి సలహాను సాంకుల అనగమని మోచించి జిల్లాలో కాలగెను నాయకులకు ఆహ్వానములు పంపబడినవి. కారనిర్వాహకసభ సభ్యులును ఇతరకాలగెను అభిమానులును విశేష యప్రార్థితులు.

కార్యక్రమము

1. కాలగెనుసభ్యులను చేర్చుట 2. రాజోవు కాననసభ ఎన్నికల విషయమై ప్రచారము జరుపుటకురార్చి మోచించుట 3. ఆర్థిక పరిశీతులు చక్క బరచుట.

శ్రీ వెం. రామారావు,

సెక్రటరీ.

టూరిపురూరువిచారణ

ఇన్వెంటురీకలెక్టరు సామగ్రి పై పన్ను తగ్గించవలెను ఇండియను జెనరలు నావిగేషను రెముల్వే కుపెరి ప్రతినిధుల సాక్ష్యము

కలకత్తా, జనవరి 8:—నేను టూరిపురూరు నెరుగు ఇండియను జెనరలు నావిగేషను రెముల్వేకై ప్రతినిధులను పి. పారటు గారును, పి. హెరిసనుగారును ఇన్వెంటురీకలెక్టరును కలెక్టరుతో కలసి పన్ను తగ్గించవలెననియు ఇన్వెంటురీకలెక్టరును విశ్వరూపము బోర్డు యొక్క ప్రధానోద్దేశ్యము కనుగుణముగ గావించవలెనని కోరి. ఇదివరకును విషయము ఇన్వెంటురీకలెక్టరు సర్వీసు పోషించుచున్నందున కొన్ని విషయములు నోనెలను నమోదులో చేర్చవలెననియు కలెక్టరుతో కలసి పన్ను తగ్గించవలెననియు ఇన్వెంటురీకలెక్టరు రెముల్వేయొక్క పోషించు. ఇప్పుడును యెప్పుడోలేరు పన్నులను నీటిల నడుమ రవాణా జేయు మార్గములను పట్టును గల్గును. ఇంతకు ముందు దీక్షాంత ములోనది ముఖ్యము వారుబెర్చి. (ఆ. ప్రె.)

ప్లేటుకొన్నిలు అగత్యమా?

సాంఘికసమస్యల పరిష్కారమునకు
ప్రాయోగికమైన మనస్సరము

అగత్యత్రాణము

9 వ అగత్యత్రాణ ఆర్థికమహాసభవారు నిన్నసాయంత్రము 2-30 గంటలకు ప్రభుత్వ టానాలో గారి యధ్యక్షతన ప్రభుత్వ ప్రేటుకొన్నిలు ఉపసభ్యుల నుండి అవసరమైనదానిని విషయమును గూర్చి చర్చించిరి.

ఈసభకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం జి. వి. సుబ్బారావుగారు మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్యగారు వచ్చియుండిరి.

చర్చ రానురాను క్రమముగ సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును స్వగ్రహీతములలోనికి దిగి సభ్యుల మనశ్రద్ధల నాకర్షించెను.

ప్లేటుకొన్నిలు అనవసరము

యన్. వి. అయ్య (హక్కా) గారి వ్యాసము

(భారతదేశమున పెద్దల సభలుండటం అనవసరమని వాదించుచు యన్. వి. అయ్యగారు చదివినవ్యాసమును సంగ్రహముగ ఈదిగు ప్రకటించుచున్నాము.)

ఇంగ్లాండునందును మరెక్కొన్ని పాశ్చాత్యదేశములందును పెద్దలసభలున్నవి. ఆదేశముల పరిస్థితులనుసరించి పెద్దలసభలుండటం అవసరమగుటచే ఈసభలు స్థాపించబడెను గాని ప్రతిదేశమునందును పెద్దలసభలుండవలయు నను సిద్ధాంతములేదు. భిన్న భిన్నములు గలవారికి సమన్వయము కలుగజేయుటకై ఇట్టి సభలు ఏర్పరుపబడుచున్నవి. భారతదేశమున ఇట్టి సభలుండటం అవసరమా అనువిషయము నిర్ణయింపబడినది యున్నది. ఈ సభల సమస్యలలో ప్లేటుకొన్నిలు సభ్యుల ఎట్టిలాభము కలిగినదో పరిశీలించెదము. ప్రభుత్వమువారి దర్శనము ప్రజాప్రతినిధుల ఆమోదమును కలుగజేయుటకై ప్లేటుకొన్నిలు సభ సాధనముగ నున్నదిగాని వేరులాభము కనుపడుటలేదు. ప్లేటుకొన్నిలు నందలి 60 మంది సభ్యులలో 30 మంది ఎన్నుకొనబడుచున్నారు. ఎన్నుకొనబడిన వారిలో అధికసంఖ్యాకులు భూస్వాములుగనన్నారు. వీరి సభయందు ప్రభుత్వమువారిని ప్రతిఘటించుట అసాధ్యముగ నున్నది. ఈదేశమున రాజప్రతినిధి సాంప్రదాయ బద్ధుడగు రాజువలెకాక నిరంకుశముగ నున్నాడు. ఇట్టి పరిస్థితులలో రెండవసభ యుండటం పరిహాసకరముగ నున్నది. సంపూర్ణముగ ప్రజాప్రతినిధులతో కూడినసభలు త్వరపడి చేయుకార్యములను సరియించుటకు పెద్దల సభలుండటం అవసరమని వాదించబడుచున్నది. ఇంతకున్న వేరులాభము లేదా యని ప్రశ్నించుచున్నాను. పాశ్చాత్యదేశములందు ఈ రాజకీయ సాంఘిక పరిస్థితుల ననుసరించి రెండుసభలుండటం అవసరమైనది. కాని ఈదేశమున ఇట్టి అవసరము కనుపడుటలేదు. ప్రజాయత్ర పరిపాలనను కోరువారు ఈవాదమును అంగీకరించరు. రెండు సభలుండటం వ్యర్థమేగాని లాభముకాదు. రాజకీయవిషయములందు వృధాచేయుట కష్టము.

మూడుసభలుండవలెను

ప్రొఫసరు బడిజగారి సూచనలు

[కేంద్ర ప్రభుత్వమున మూడు సభలుండవలయునని వాదించుచు పాట్నా విశ్వవిద్యాలయమునందలి చరిత్రోపన్యాసకులగు ప్రొఫసరు హెచ్. ఆర్. బడిజగారు చదివిన వ్యాసమును సంగ్రహముగ ఈదిగు ప్రకటించుచున్నాను.]

సంస్కరణముల శాసనము నలని ఫలితములపై జరిగిన చర్చ సందర్భమున సర్ మాల్కము హెయిలీగారు మాట్లాడుచు భారతదేశమున రాజకీయ సాంప్రదాయములు వృద్ధిగాంచుటకు మూడు అటంచులున్నవని చెప్పిరి (1) స్వదేశసంస్థానములు (2) అల్పసంఖ్యాకుల ప్రాతినిధ్యము (3) నిమ్నజాతులవారిని సంరక్షించుట. కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు చేరిన ప్రజాప్రతినిధి సభలను తన విధమున నిర్మించి ఈ సమస్యలను పరిష్కరింపవచ్చునని నా అభిప్రాయము.

స్వదేశసంస్థానములు

స్వదేశ సంస్థానములకు బ్రిటిషు ఇండియాకు ఎట్టి ప్రత్యేకసంబంధము లేదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారిద్యారా అకపత్యమును సంబంధమున్నది. ఎట్టి సంబంధములేని స్వదేశ సంస్థానములకును బ్రిటిషుఇండియాకును సంబంధము కుదుర్చుట ఎట్లా అను విషయమై ఆలోచించవలెను. ఇందులకు స్వదేశ సంస్థానాధీశుల స్వాతంత్ర్య గౌరవములను ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుట ముఖ్యము. కాలము గడచుకొనినది స్వదేశసంస్థానములందు ప్రజాప్రతినిధులసభలు ప్రజాయత్ర పరిపాలనము

ఏర్పడును. భారతదేశమున కంతకును సంబంధించిన విషయములందు అనగా ఆర్థిక విషయములు నాణెములు, ముద్రములు, కైత్రేలు, పోస్టాఫీసు, నేన, విదేశ వ్యవహారములు మున్నగు విషయములపై నిర్ణయము జరుగవలసినప్పుడు సంస్థానాధీశుల అభిప్రాయములను గుర్తించి వారికికూడ అనుగుణ్యముగ విధమున ఈ సమస్యలను పరిష్కరించుట సరియగువార్తము. మొగలు సామ్రాజ్యమునందువలె బ్రిటిషు రాష్ట్రములకు గవర్నరులుగ నియమింపబడుటకు సంస్థానాధీశులు అర్హులుగ పరిగణింపబడవలెను. కేంద్రప్రభుత్వమున రాష్ట్రముల సభయని ఒకసభను నిర్మించి అందు బ్రిటిషు రాష్ట్రముల ప్రతినిధులతో పాటు సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధులకూడ సభ్యులుగ నుండవలెను. ఈ సభ అమెరికాయందలి సెనేటుసభను పోలియుండవలెను. రాష్ట్రములు సంస్థానములయొక్క విస్తీర్ణము జనసంఖ్య ప్రాముఖ్యము ననుసరించి ప్రతినిధులసంఖ్య నిర్ణయింపబడవలెను. ఇట్లు చేసిన సంస్థానములకు సంబంధించిన సమస్య అంతమొందగలను.

భారతదేశమున ఎన్నియోజాతులు వర్ణములు తెగలు భాషలు నున్నవి. వీటి కన్నిటికిని సమన్వయ మేర్పరచి భారతదేశమును నానారాష్ట్రసమదాయముగ చేయు విషయమై ఆలోచించవలెను. నానారాష్ట్ర సమదాయ మేర్పడినపుడు పెద్దలసభయొకటి యుండటం అవసరము. నానారాష్ట్ర సమదాయ ముగా ఈ సమదాయమున చేరిన రాష్ట్రములన్నియు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య మనుభవించు చుండవలెను. స్వదేశ సంస్థానములగాని బ్రిటిషుఇండియా యందలి రాష్ట్రములుగాని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుటలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో నానారాష్ట్ర సమదాయ సిద్ధాంతము ఎల్లరకు సమర్థమై యుండును.

అల్పసంఖ్యాకులకు ప్రాతినిధ్యము

అల్ప సంఖ్యాకులకు తమ ప్రాతినిధ్యము కలుగజేయుట విమృశాత్మక హక్కులను సంరక్షించుట చిక్క సమన్వయము. ఉత్తర హిందుస్తానము హిందు మహమ్మదీయ సమన్వయ బాంబాయి మద్రాసులందు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర వివాదము తీవ్రరూపము దాల్చుచున్నది. భారతదేశమున తెక్కలేని వర్ణములవారు మతములవారు నున్నారు. భాష, వృత్తి, విజ్ఞానము సాంప్రదాయములందు ఎన్నియో విభేదములున్నవి. కాని వీటన్నిటిలో ముఖ్యమైనది సాంఘిక విభేదములు.

సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము

దేశమున సాంఘిక విభేదములు తీవ్రముగ నున్నవి. అల్ప సంఖ్యాకులు ప్రత్యేకముగనుండి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము పొందుట స్వరీతిపాలనాకేవలదికే అనుగుణ్యముగ లేదని పలువురు తలచుచున్నారు. ప్రత్యేక నియోజకవర్గములు ప్రత్యేక హక్కులు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము దేశమునకు అనర్థదాయకము. హిందుసభ నాయకులగు లాలాల్ శాస్త్రి వివాదము ఇట్లు వాదించు హిందూమహాసభవారే ప్రతినిధులను నిర్ణయించుటకు పాలు గైకొనవలయునని యత్నించుచున్నారు. భారతదేశమున హిందువులసంఖ్య అత్యధికముగ నుండుటచే ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము లేకున్న తమకు రాజకీయ శిక్షితమునందే ప్రవేశము ఏర్పడదని అల్పసంఖ్యాకులు తలచుచున్నారు. ఒకటి నియోజకవర్గము లుండవలయునని గొల్ల శాస్త్రిగారు గావించిన సూచన మితవాదులకు కూడ ఉత్పాదము కలిగించుటలేదు. హిందువులకును మహమ్మదీయులకు ఒకటి నియోజకవర్గమున్న ఆనియోజకవర్గమునందు ఎన్నుకొనబడిన మహమ్మదీయ ప్రతినిధి నామమాత్రముగ మహమ్మదీయుడగు నుండునని మహమ్మదాలిగారు ఆక్షేపించుచున్నారు. దొంబాయి మద్రాసు రాజధానులందు బ్రాహ్మణేతరులకు కొన్ని స్థానములను ప్రత్యేకించు పద్ధతి ఎవ్వరికిని సంపూర్ణ కలిగించలేదు. ఒక సంఘమువారు తొమ్మిది జాతి అధికారము ప్రాతినిధ్యము కోరు సంఘమువారికే అన్ని అవకాశములు నివ్వవలయునని గాంధీమహాత్ముడు గావించిన సూచన ఉత్పన్నమైనదైనను ఆచరణమయ్యాగ్నే మైనదికాదు. ఏల యనిన ఆట్టి త్యాగమునకు ఏ సంఘమువారును సమ్మతించరు. ఒక ఒండెంబడి కుదుర్చుకొనవలయు నని స్వరాజ్యపక్షము వారు గావించిన సూచన అంత లాభకరమైనది కాదు.

ఇట్టి పరిస్థితులలో వివిధజాతులకును సంఘములకును గల సంఘర్షణ అంత మొందించుటకై ఏమిజేయుట ఉచితమో నిర్ణయించుట అవసరము. ఇందులకు అన్ని సంఘములవారికి ప్రాతినిధ్యము కలుగజేయు సభను నిర్మించుట అన్ని విధముల ఉచితమని తలచుచున్నాను. సామ్రాజ్యశాసనసభ సంపూర్ణముగ ప్రజాప్రతినిధులతో నిండియుండును. మరియొక సభ సంస్థానములు, రాష్ట్రముల ప్రతినిధులతో నిండియుండవలెను. మూడవ సభ ప్రత్యేకసంఘముల ప్రతినిధులతో నిండియుండవలెను. ప్రత్యేకసభలను ననుసరించి వారి ప్రతినిధులతో నిండిన శాల్పన సభ ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అనవసరము ఏల యనిన ఆర్థికవిషయములందు సంఘర్షణ వింతను తీవ్రరూపము దాల్చుచున్నది.

ప్రతినిధుల సభ

ప్రతినిధుల సభ చిన్నదిగ నుండవలయును. ప్రభుత్వమున అత్యధికసంఖ్యాకులు వోలురులుగ నుండవలెను. క్రమముగ అందరకు వోలు ఇచ్చు అధికారము కలుగజేయువలెను. అన్నిజాతులవారికి తన ప్రాతినిధ్య ముండవలెను ఏర్పాటుల చేయవలెను. భాషనుబట్టి భారతదేశమును రాష్ట్రములుగ విభజించి ఒక్కొక్కరాష్ట్రము ఒక్కొక్క నియోజకవర్గముగ నుండవలెను. కాలగెనువారు గావించిన రాష్ట్రవిభజనము ననుసరించుట ఉచితము. ఈ సభయందు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము కాని సాంఘికప్రాతినిధ్యముగాని యుండవలెను. అవసరమైనచో విశ్వవిద్యాలయములకు ఆంగ్లేయులకు కొంత ప్రాతినిధ్య మివ్వవచ్చును. ఈ సభకు ఒక విషయములందు సంపూర్ణాధికారముండవలెను.

ఈసభయందు ఆమోదింపబడు తీర్మానములు చట్టములు సవరించుటకు మరిరెండుసభలుండవలెను. కేవలము సంఘము మతమునకు సంబంధించిన విషయములపై తర్చి విధిశంకుముల ప్రతినిధులతో నిండిన సభయందు జరుగవలెను. ఇతర రాజకీయ విషయములకు సంబంధించిన చర్చయంతయు సంస్థానములు రాష్ట్రముల ప్రతినిధులతో నిండిన సభయందు జరుగవలెను. వివిధ సంఘములతో కూడిన ప్రతినిధుల సభయందు అన్ని సంఘముల వారు నుండుటచే అన్ని సంఘముల హక్కులు గౌరవింపబడును. ఏదైనను ఒకసంఘపు ప్రతినిధులు తప్పుగ ప్రవర్తించినచో వారిని ఇతరసంఘముల ప్రతినిధులు కలిసి వారిని ప్రతిఘటించుటకు అవకాశముండను. అల్పసంఖ్యాకులగు జెయనులు సిక్కులు కైప్రపులు పార్సీలు కలసి తమహక్కులను కాపాడుకొనవచ్చును. ఈవిధమున డిల్లీయందు సమావేశమైన ఐకమత్య మహాసభలె యీసభ యుండగలను. వివిధ సంఘముల జనసంఖ్యనుబట్టి ప్రతినిధుల సంఖ్యను నిర్ణయించవలెను. ఇట్టిసాంఘిక ప్రతినిధుల సభలనుగాని పెద్దలసభలనుగాని రాష్ట్రములందు స్థాపించుట అనవసరము. రాష్ట్రములందు ప్రత్యేకసభలు గాక, ఇట్టి అధికారమేగల ఉపసంఘము లున్న చాలను.

రాష్ట్రముల ప్రతినిధులసభ

సంస్థానముల ప్రతినిధుల బ్రిటిషు రాష్ట్రముల ప్రతినిధులతో కూడిన మరియొకసభ యుండవలెను. ప్రజాప్రతినిధుల సభయందు ఆమోదింపబడిన విషయములలో కొన్నిటిపై సాంఘికప్రతినిధుల సభవారు చర్చ సలిపెదరు. మిగిలినవిషయమై ఈసభవారు చర్చసలిపెదరు. ప్రజాప్రతినిధులసభకన్న ఈసభ చిన్నదిగ నుండవలెను. ప్రజాప్రతినిధులసభలెనే ఇదికూడ మిగుల ముఖ్యమైనది. అన్నిసభలందును సాధ్యమైనంతవరకు ప్రభుత్వమువారు సభ్యులను నియమించు పద్ధతి అంతమొందవలెను.

ఆక్షేపణలకు సమాధానము

ఈవిధానమున సాంఘికప్రతినిధులసభ క్రొత్తది. భారతదేశమున తీవ్రముగనున్న సాంఘిక విభేదములను పరిష్కరించుటకు ఇది యొకసాధనమని గుర్తించవలెను. పాశ్చాత్యదేశములందు లేని సాంఘిక ప్రాతినిధ్య సాంప్రదాయములను ఈదేశమున నెలకొల్పుట ఉచితముకాదని వాదించవచ్చును. కాని భారతదేశము పాశ్చాత్యదేశముకాదని యీ ప్రాచ్యదేశ మనియు గుర్తించవలెను. సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము తప్పని మాంటూగు చెలమ్ముకట్టు గార్లు మాచించిరిగాని సంస్కరణములందు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును తిరస్కరింపజాలకపోయిరి. ప్రస్తుతము రాష్ట్రములందు ఒకటి సభ కేంద్రప్రభుత్వమున రెండు సభలు మాత్రము ఉండుటచే సాంఘికవిభేదములు ఈసభయందు కూడ కలుగుచున్నవి. అట్లు సాంఘికవిషయములను ప్రత్యేకించి వాటిని పరిష్కరించుటకై వివిధ సంఘముల ప్రతినిధులతో కూడిన ప్రత్యేక సభను నిర్మించిన ఈసమస్యతీవ్రత తగ్గిపోవును. వివిధసంఘములకు ఒకవిధముగ ఐకమత్యము ఏర్పడును. వేరునకు మూడుసభలున్నను మూడు సభలు అన్ని విషయములను గురించి చర్చ సలుపవు. ఈవిధానము క్రొత్తదను ఆక్షేపణయం చెట్టి అర్థములేదు. దేశకాలపరిస్థితుల ననుసరించి ప్రతిజాతివారు తమకు అనుగుణముగ విధమున ప్రభుత్వమును నిర్మించుకొనవలెను. పాశ్చాత్యదేశములందలి పార్లమెంటురి పరిపాలనావిధానము క్రేస్త మైనదనుట నిర్వివాదాంతము. అవిధమునే అనుసరించి మనదేశమునకు తగిన మార్పులు కొన్ని గావించి లాభము పొంద యత్నించుట సరియగువార్తము.

ప్రాఫెసర్ పట్నాధిన్ గారు చర్చ సారంభించుచు రెండవ ఛేంబరు అనగత్యమని బలపట్ట పాడిగాడు. భక్త ఛేంబరుమాత్రమే ప్రజాభిప్రాయమునంతను సంపూర్ణముగ ప్రకటింపజాలదు. రెండుఛేంబరు లుండుటవలన ప్రజలకోరికలు సంరక్షింపబడుననుటకు అవకాశముగలదు. ప్రభుత్వము సంఘములకెల్ల పాత్రినిధ్యము వహించు సంఘము. క్రింది ఛేంబరునందు ప్రాతినిధ్యము సంఖ్యాబలముపై సాధారణపడియుండవలెను. ఛేంబరు నానారాష్ట్రముల ప్రాతినిధ్యము గలిగియుండవలెను. నాగరికతగల ప్రతిసంఘమును భిన్న రాష్ట్రముల ప్రతినిధిసంఘమే. నాగరికతగల ప్రతిసంఘమును సంఘములకెల్ల సంఘము. రీత ఫేర్ల

సాంఘికసమస్యల నెంతవరకు పరిష్కరింపగలదు? మనదాన సభలందు సాంఘికవిభేదములు గలిగింపబడునను సాంఘికసమస్యలు ప్రత్యేకింపబడవలయునని తెలిపాకారు బల్లమన్నార. సంఘములన్నియు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గలిగియుండు రెండవ ఛేదనములయందు సాంఘిక విభేదసమస్యలను పరిష్కరించుటకు వారియొద్దేము. ఒక్కొక్కసంఘమువారు అధికసంఖ్యాకులగు కానససభలందు జేరినంతమాత్రమున సాంఘికసమస్యలు పరిష్కరింపబడవలసినవి కేవలసంఘములు. సాంఘిక దురభిమానము ప్రజలమనములందుండవలసి క్రింది ఛేదనములన నీ సమస్య తృప్తికరముగ పరిష్కరింపబడవలయు. వ్యూహ పరిణామము గలగవలయునని గాని తెలిపాకారి ఆశుకులు సాంఘిక సమస్యలను పరిష్కరింపవలెనని అని పేర్కొరి.

రాజేశ్వర్ గారు మాట్లాడుచు తాము బ్రాహ్మణేతరుడై మొదటవలసిన, అందుచే రు 2 లు చందా నొసంగవలసినదిగ గోరినందునను కొలదికాలముక్రితము జరిగిన బ్రాహ్మణేతర సమావేశమునకుబోవుట తలపించిననియు, అందు సభ్యులెల్లరు బ్రాహ్మణునిపై అసహనము గన్పరచినను వారు గావించినతీర్మానములలో జాతియోధ్యమునకు ప్రతిహతులగు నుండునని ఒకటి రెండుతప్ప అధికముగ లేనని పేర్కొరి. రివ ఛేదన సాంఘిక ప్రాతినిధ్య సూత్రముపై నాధారపడియుండరాదు. దేశీయసంపదను పరిశ్రేయ పరివృద్ధిజేయు నూత్రముపై నాధారపడియుండవలెను. ఏలనన భారతదేశ మెల్లప్పుడును వ్యవసాయదేశము మాత్రముగ నేయుండవలయు. తనపరిశ్రమలనుగూడ నభివృద్ధిపరచుకొనవలెను. సాంఘికసమస్యలు దీనినిదీని అభివృద్ధిజేయునని సహసిజాలవు. భారతదేశ భాగ్యభివృద్ధికి ఆటంకమేడియైన నుండిన అయ్యది సాంఘికవిభేదములే. రాచకీయ స్వాతంత్ర్యమునకు సాంఘికవిద్వేషము లడ్డురాగలవు. కాన దేశపరిశ్రమలను కళలను అభివృద్ధిచేయుటకు ఛేదనలు సహాయకారులు గావలెనని బిగ్గరి.

అందరనుగారు మాట్లాడుచు స్వపరిపాలనయనిన స్వయంనిగ్రహకీర్తి యనిరి. తక్కు నిగ్రహించుకొనగల ప్రజలకు ప్రజాపరిపాలన ఏర్పడగలదు. ప్రజాప్రతినిధులపై ఒక్కొక్కపుడు మంచిచెడ్డల విచారించు నిగ్రహముతో తప్పు దిద్దువారుండవలెను. ఒక్క ఛేదనమాత్రమే యుండినచో త్వరపడి అనాలోచితముగ, ఏదియైన కానసమును గావించవచ్చును. అంగలియుక్తాయుక్తముల విచారించి ప్రమాదముల నూచించి చక్కలెట్టుటకు వేరొకఛేదన ఉండుట అత్యవసరము. సాంఘికసమస్యలను ప్రత్యేకించుట దుస్సాధ్యము. కఠింపయమందును సాంఘికాభిమానముల జొప్పింప అనువగునని పేర్కొరి.

ప్రాశెనర్ కాండెతుగారు మాట్లాడుచు మొదటి ఛేదనందలి లోపము లెల్లరును అంగీకరించినయినానని పేర్కొరి. ఈలోపము లన్నియు రెండవ ఛేదనముల మునగక బరుపబడవలెను. నియామకము మూలమునైనను నీఛేదన నిష్ప్రయోజనమునను. నియామకము గావించుటకు నిష్పాక్షిక స్వభావముగలవారు లభించుట కష్టము. లభించినను నిష్పాక్షికతను ప్రజలు అంగీకరింపదు మరొకరు ప్రరము. రెండవఛేదనకుండిన మొదటిఛేదనను అధికసంఖ్యగల పక్షమువారు రెండవఛేదన వారిఅభిప్రాయమును మన్నింపజూడరు. ఎల్లప్పుడు తమయభిప్రాయమే, తమకోరికయే కొనసాగజూతురు గాని రెండవఛేదన వారి యభిమతమును సమర్థియరు. మొదటిఛేదనవారు త్వరపడి అనాలోచితముగ గావించు కానసములను నిగ్రహముతో చక్కలెట్టుటకు రెండవఛేదన ఉపకరించినది చెప్పిరి కాని నేనటుల తలంచజాలను. ఈ ఛేదనములు గలవనటుల రెండవఛేదనను నిర్మించుట కడు దుష్టరము.

ప్రస్తుతపరిస్థితులక్రింద రెండవఛేదనలను ప్రజాపరిపాలన యభివృద్ధిగాంచుననిగాని, పరిపాలనలోపములు సవరించబడుననిగాని నా కట్టికొత్తము లేదు.

యస్. కె.సుబ్బయ్యగారు మాట్లాడుచు "ప్రస్తుతముండెడివి ప్రభుత్వము సంస్కృతికరముగ లేనందున ఉన్నదానిని బాగుచేయువలెను గాని తీసివేయరాదు. పరిపాలనా సౌష్ఠ్యముగలిగి బాగుతాయుత్తరభుక్త మభివృద్ధిచేయువరకు కొంత కాలమువరకు రెండవఛేదన ఉండుట అవశ్యకము. కాని అయ్యది కొన్నిమార్పులకు లోనుగావలెను" అని పేర్కొరి.

గయన్ చంద్రగారు మాట్లాడుచు రివ ఛేదనసమస్య పరిష్కారమురెండవఛేదనసమస్యపరిష్కారముగానియక విడివిడయునున్నది పేర్కొరి. క్లిరచిత్తమును, మేధావిధులను అనుభవకారులగు నగువారికి పాల్గొమ్మల సభలందు పలుకుబడిలేదని అనుభవములను తెలిసికొనుచున్నార. సాంఘికసమస్యలను ప్ర

త్యేకింపవలసినది తెలిపాకారు గోరిరి. కాని మొదటిఛేదన నందే సాంఘికసమస్యలు చొప్పించబడవలసినట్లు ఆధారమేమి గలదు? కాన సాంఘిక సమస్యలను వేరు చేయవలయునను విషయము ఆచరణయంద సంభవము. రెండవదిక్క ఏమన అయ్యది సాంఘికసమస్యయో ఏది గానో అధికారతీర్మానిర్ణయించుటకు నిర్ణేత లేవనో జెప్పకుండిరి. ఫలానిది సాంఘికసమస్య ఫలానిదిగాదు అని నిర్ణయించువా రెవరు? భారతదేశమందు ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ఏమయ్యెనను సాంఘికసమస్యగ పరిణమింపగలదు. బొంబాయికానససభయందు బహు భార్యత్వము నాశ్రేయించు కానసము గావించ ప్రయత్నించినపుడు వహమ్యదీయులు తమ సంఘమునకు ప్రతిహతులగు నున్నదనియు ఇది సాంఘికసమస్య యని అందొకన గావించిరి. (నవ్వు)

కావున ఇట్టి చిక్కలు అన్ని విషయములందు రాగలవు. జనసంఖ్య ననుసరించి రివ ఛేదనను నిర్మింపవలసిన హిందువులు అధికసంఖ్యాకులుగ నుండకమానరు. హిందువులందు పెక్కు అంతర్భాగములున్నందున వారెన్నటికిని ఒకే పక్షముగ అధిక సంఖ్యాకులై యుండజాలరని తెలిపాకారు బిగ్గరి. హిందువులయొక్క భావిస్థితి అటుల స్థిరపడవో వారిగతి మిక్కిలి శోచనీయమే! హిందువులు తనలోతామును, హిందువులు వహమ్యదీయులను ఏకీభావముతో, మైత్రితో మెలంగుట కెన్నటికిని అసాధ్యమే లేదా? హిందువులు నేడుగాకున్నను కొలదికాలమునందే ఏకీభవింతురని మేము విశ్వసించుచున్నాము. అట్లేభవించినచో 1, 2 వ ఛేదనలందు హిందువులనుగూర్చి మహమ్మదీయుల కట్టి ఇబ్బంది గలుగునందుతో రివ ఛేదననందును అట్టి అపార్యము గలగవచ్చును. ఇంతకు ఈసమస్యపరిష్కార మెట్లు? ప్రజలెంతవరకు ఒకజాతియొక్క హితము నాశించక, ప్రత్యేకసంఘముయొక్క బాగునగురెడలో అంతవరకు పరిష్కారము దుర్లభము. విభేదము లుండనిండు! కాని అట్టివిభేదములు సమసిపోదగినట్లు సంయోగమును బలపరుపవలెను గాని విడదీయతోడ్పడరాదు" అని బిగ్గరి.

యస్. యస్. నరసింహయ్యగారు మాట్లాడుచు వైద్యనాథయ్యగారు రెండవఛేదన అనవసరమని వాదించుటలో స్వదేశసంస్థాపకములయినమే మరచిరి బిగ్గరి. భారతకానససభయందు, వైటుకొన్నిలు రెండును ఆవిశ్యకములాయననది ప్రస్తుతవిషయము. భారతదేశము స్వతంత్రపరిపాలనగలదేముగాదు. యస్. వి. అయ్యగారు నిరూపించిన పరిపాలనావిధానమునకు భారతదేశమందుండెడి విధానమునకు చాల అంతరముగలదు. మన కిప్పటికి రివ ఛేదనలు ఉండియే యున్నవి. చర్చవివరములు దేశమునందు ప్రకటింపవచ్చును స్వదేశ సంస్థానాధీశుల సభయు పరిపాలనాసంస్థలలో నొకటియైయున్నది. పాక్షిక ప్రభుత్వవిధానము ప్రస్తుతముండెడి పరిస్థితులను చక్కలెట్టుననుట అనుభవజ్ఞానమునకు విరుద్ధమని బిగ్గరి.

కె. ఏ. నీలకంఠరెడ్డిగారు మాట్లాడుచు వ్యూహమునందు పరివర్తనలేనిది ఎట్టిసమాధానములచే ఆతిక్రమ అనిస్థిరముగ నుండజాలదనియు, తెలిపాకారు నూచించిన విధాన మంతకంటె నెక్కువభారమును గూగకీయ బోదనియు బిగ్గరి. "ఫెడరల్ పరిపాలనావిధానములను రెండవ ఛేదన ఉండుట అవసరమే. రెండు ఛేదనలు లుండినందున ఒకదానియందుండు లోపములు వేరొకదానియందుండు పోవుచును. అందుచే పరస్పరము సహాయకారిగ నుండవలసి తోచుచున్నది. సంపూర్ణాభివృద్ధి గాంచిన మొదటి ఛేదన ఉండినచో రెండవ ఛేదన అనవసరమని జెప్పవలెను. కాని అట్లుండుట అరుదు. "ప్రజాపరిపాలన" యనునాటకు అర్థముప్రకారము పరిపాలన ఏర్పడిన భరింపలెరముగాదు. కాని నిజము "ప్రజాపరిపాలన కేవల ప్రజాపరిపాలనమేగాదు" అని బిగ్గరి. మరియొకరు మాట్లాడుచు ప్రస్తుత పరిస్థితులందు రెండవ ఛేదన ఉండుట అవశ్యకమని బిగ్గరి. రివ ఛేదనను నిర్మించినంత మాత్రమున మొదటి ఛేదనను సాంఘిక సమస్యలు రాకుండ నుండజాలవు. వ్యూహముందు మార్పులేనిది కాళ్ళతోమైత్రి ఏర్పడుట అసంభవమే. వివరము కొంతవరకు సాంఘికసమస్యలను పరిష్కరించుటకు తెలిపాకారి నూచన ఉపయోగకారిగాగలదు. మొదటి ఛేదనను సాంఘికప్రాతినిధ్యము లేకుండ జేయవచ్చును." అని బిగ్గరి.

యి. వి. నుందరెడ్డిగారు మాట్లాడుచు ఏదేమందుగాని ఆకాలపరిస్థితుల ననుసరించి రెండవ ఛేదన ఉండుట లేకుండుట తీర్మానింపవలసియున్నది. కాని ప్రజాభిప్రాయమును సంపూర్ణముగ న్యక్షికించి సాధింపగల దేశమందు రెండవ ఛేదన ఉండుట అసంభవము. (ప్రస్తుత భారతదేశ పరిస్థితుల ననుసరించి రెండవ ఛేదన ఉండుట అసంభవము. కాని తీసివేయరాదు. పరిపాలనా సౌష్ఠ్యముగలిగి బాగుతాయుత్తరభుక్త మభివృద్ధిచేయువరకు కొంత కాలమువరకు రెండవఛేదన ఉండుట అవశ్యకము. కాని అయ్యది కొన్నిమార్పులకు లోనుగావలెను" అని పేర్కొరి.

బరు ఉండుట అసంభవము. (ప్రస్తుత భారతదేశ పరిస్థితుల ననుసరించి రెండవ ఛేదన ఉండుట అసంభవము. కాని తీసివేయరాదు. పరిపాలనా సౌష్ఠ్యముగలిగి బాగుతాయుత్తరభుక్త మభివృద్ధిచేయువరకు కొంత కాలమువరకు రెండవఛేదన ఉండుట అవశ్యకము. కాని అయ్యది కొన్నిమార్పులకు లోనుగావలెను" అని పేర్కొరి.

యస్. వైద్యనాథయ్యగారు మాట్లాడుచు అనేక దేశములందు రెండవ ఛేదన ఆలంకారప్రాయముగ ఉన్నదిగాని ఎట్టి ఉపయోగకరముగ ఓర్పు నిర్మించుట లేదని బిగ్గరి. అట్టి కట్టి విహీనమును సంస్థ మొదటిఛేదనవారు గావించిన కానసములను ఆపియుండుటకు మాత్రమే ఉపకరించెడి సభలను ఎట్టిప్రయోజన ముండగలదు. పరిపాలనా సౌకర్యములు గల సభయొకటి ఉండినచో రెండవ ఛేదన కట్టి యావశ్యతయు గన్పింపదు. భారతదేశమందెగాక పరియే దేశమందును రెండవఛేదన అనవసరమనియే గోచునని బిగ్గరి.

తెలిపాకారు మాట్లాడుచు రాచకీయ సంస్థలచేతనే సాంఘిక విద్వేషములు సమసిపోవునని తాము విశ్వసించమనియు; కాని రాచకీయ సంస్థలవలన సాంఘిక విద్వేషముల నెంతవరకు తగ్గింపవలెనో అందెవరకు తమ నూచన కార్యసాధనముగ నుండగలదని బిగ్గరి. రాచకీయసంస్థలెంతవరకు ఈసమస్య పరిష్కారముం దుపయోగకరములో అంతవరకైనను నానూచన ఉపయోగకారి గాగలదు. ప్రస్తుతముండు ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్య విధానము బ్యూతకు భంగకరమని నేనును నమ్ముచున్నాను. ప్రకృతముండెడి బహుత్వ విహీనతకంటె నానూచన ప్రకారము తాత్కాలిక విమత్యమైనను ఉత్తమమే. ఇంతకుండు యుక్తమును నూచన ఎవరైనను గావించగలిగిన అందులకు నేనంగీకరింతును. పరిపాలనావిధానము నంతయు వేర్వేరు కాఖ్యలక్రింద నెవరు విభజింపజాలియున్నారో వారే సాంఘిక సమస్యల గాదాయని నిర్ణయించవచ్చును" అని బిగ్గరి.

అధ్యక్షులు ప్రాశెనర్ తానెగారు మాట్లాడుచు రెండవ ఛేదనయొక్క విధానము సక్రమముగ నుండినచో అద్దానిని మార్పుజేయవచ్చును. కాని పూర్తిగ తీసివేయటకు కారణముగలదనియు, దానినికను ఎక్కువ ప్రజాప్రాతినిధ్య పూరితముగ బాధ్యతాయుతముగ జేయవచ్చును. అనియు ఆర్థిక మహాభధ వారు రాజకీయముల చర్చించుట కిదియే ప్రథమమును అంత్యముననియు బిగ్గరి.

జి. కె. దొరపాని అయ్యగారు అధ్యక్షులకు తానెగారికి నమస్కృతుల చెప్పిరి. భారతఅధికసంఘము రివల్యూషనరీ ప్రాశెనర్ తానెగారు చచ్చుపురి విశ్వవిద్యాలయము వారికి వంద నము లర్పించినపిదప సభ ముగింపబడెను.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సహకారసభ

పెద్దాపురమున ఫిబ్రవరి 4,5 తేదీలలో జరుగును

ఆలమారు, రాజమండ్రి, జనవరి 8:—ఇదివరలో ప్రకటింపబడినట్లుగాక అధ్యక్షులరు రామదాసు పంతులుగారి కోరికమీద ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సహకారసభ ఫిబ్రవరి 6, 7, 8 తేదీలలో గాక 4,5 తేదీలలో జరుగును. ఇప్పుడు తేదీలు మార్చబడినవి. సభ 5 తేదీఉదయం 9 గంటలలో ప్రమాప్తమును. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో ఆపరేటివు ఛేదన 6 తేదీ రాత్రి గాక 5 తేదీ మధ్యాహ్నమున జరుగును. రెవ గోదావరిజిల్లా సహకారసభ 6 తేదీన జరుగును. మదరాసు రాష్ట్రీయ యూనియను కార్యదర్శి రావుసాహెబుటి. శ్రీనివాసరావుగారు అధ్యక్షత వహించురు. వ్యవధి చాలని కారణమున పెంట్లల్ బ్యాంకులను, యూనియనులను ఆంధ్రదేశములోనున్న యితరసంఘములను తన తమ ప్రతినిధులను పంపి సభను జయప్రదముగా నడిపింపవలసినవని కోరుచున్నాము. మొత్తమును ఒక రూపాయ మాత్రమే. ప్రతినిధులకు వితముగా భోజనసౌకర్యములను కల్గించుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. ఆంధ్రసహకారసమైక్యసమును ప్రవరధరించి ఆంధ్రదేశములో మూలములను సహకారోద్యమనిధాంతములను వ్యాపింపజేయుటకై యీసభ మార్గములను నూచింపవచ్చును. (సన్మానసంఘకార్యదర్శి లింగి)

రుమేస్య యువరాజు రాజ్యరీత్యాగము

లండన్, జనవరి 4:—రుమేస్య యువరాజు ప్రజాహితేవనమునండి విరామము జేంచెదరు. రుమేస్యకు భంగకరముగ ప్రసంగించెదరు. కింగ్ లుగారి భార్య విదామరు అంగీకరించుటలేదు. ఈలోపుగ రాజ్యమునకు వారసునిగూర్చి కానసము యారు చెయుచున్నారట.

ఇండియన్ నైన్స్ కాంగ్రెసు

భారతదేశ వ్యవసాయభివృద్ధి

సి. యస్. హెండ్లకర్ గారి సూచనలు

బొంబాయి, జనవరి 7:— ఇండియన్ నైన్స్ కాంగ్రెసు వ్యవసాయశాఖను అభ్యక్షతవహించిన సి. యస్. హెండ్లకర్ గారు భారతదేశ వ్యవసాయసమస్యలగుర్తి అనుభవపూర్వకముగ సుపన్యసింపిరి. భారతదేశములో వ్యవసాయశాఖ పనిజేయుచున్న విధమునుగుర్తి వారు చాలనేపు మాట్లాడిరి. దానిని ఖండించుకాదన లన్నిటికిని ప్రత్యుత్తరమునగితి. ఆమెరికా సెల్ రాష్ట్రములందున్న వ్యవసాయశాఖపద్ధతిని కేంద్రశాఖ నోకదానిని నిర్మించి సామాన్యముగ మొత్తముమీద భారతదేశ వ్యవసాయ పరిస్థితుల పరిష్కారమునకు, ముఖ్యముగ ప్రతిరాష్ట్రమునకును అనువైనవిధమున ఆరాష్ట్రములసంస్థల సహాయముచేయుటలను ఉండవలెనని వారు సూచించిరి. కాస్త్రు పరిశోధనలను కేంద్రపరిశోధనలనుమాత్రమేగాక భారతదేశమునందు సాగు విషయమున విచారించి పనిజేయవలసిన యవసరము గలదని వారు చలించిరి. జాతీయ ప్రాముఖ్యము గల సమస్యలను బాగుగ పనిజేయవలసిన యవసర మెంతైన గలదు. భారతదేశ వాయవ్యభాగమునండి గోధుమలు యెగుమతి యగుటలో యెంతయో నష్టము గల్గుచుండుటచేత ఆవిషయమై ఆలోచింపవలసియున్నది. కేంద్రసంస్థ యుండుటవలన వ్యవసాయపు పనులకు కాలసిన మూలసము సమకూరగలదు. ఇప్పుడు అదియే లోపముగ నున్నది. ఆయన యింకను ఉపన్యసించుచు యెముకలు, చేపలు, భాగ్యము, గ్రామములు ఉపయోగించునెడల భారతదేశమునకు లాభకరమున నుండగలదు. ఇందులకు ప్రజాభిప్రాయము తోడ్పడవలయును. దేశమున కనుకూలమైనట్టియు, రెండు మూడు రాష్ట్రములకు లూనమైనట్టియు వ్యవసాయమార్గములను, ఇరిగేషను పనులను, మంచినీటిపారుదలను, యెరువును, పశువులనుజేర్చి యెగుమతికి మంచిపంటను పండించవలసిన యవసరముగలదు.

ప్రతిపంట అభివృద్ధి

బొంబాయి, జనవరి 7:— నైన్స్ కాంగ్రెసులో ఇండియన్ సెంట్రలు కాబును కమిటీలో జరిగిన బి. సి. బర్దగారు యీమధ్య ప్రతిపంట సభివృద్ధి చేయుటకు జేసిన కాస్త్రుపరిశోధనను గుర్తిచుచు ప్రారంభము చేయుచు పారిశ్రామిక పరిశోధన మనస్థాయిని, వ్యవసాయశాఖద్వారా వ్యవసాయసమస్థ పరిశోధనము పనిజరుగవలెననియు జెప్పి యెంట్రలు కాబును కమిటీ జేసిన ప్రయత్నములగుర్తి చేసిరి. ఈకమిటీ ముడిపదార్థముల సభివృద్ధి జేయుటకు పాటుపడును. అందుచేత వ్యవసాయపరిశోధనను తోడ్పడగలదు. నూలుపడుకుకాలగుడ నేర్పబడియే మాడిపడుకులకు సుకరముగ నుండునో గూడ పరిశీలించవలెనని వారు సూచించిరి. వ్యవసాయము విషయములో ప్రతి మొక్కలను బాగుగ పెంచి పంట బాగుండునటుల జూడవలెననియు, యీసందర్భమున ప్రతిమొక్కల పరిసరములపట్టి బాగా పరిశీలించవలసిన యవసరము గలదనియు వారు గట్టిగ జెప్పిరి.

ఏ. జే. టర్నరుగారు, బొంబాయి కాబును టెక్నలాజికలు లేబరేటరీ, ప్రతివారనుగుర్తి వ్యాసము జరుపుచు తమ పరిశోధనాలయమునందు జేయుచున్న పరీక్ష లన్నిటిని చెప్పిరి. ప్రైవేటు ప్రైవేటుగారు ప్రతివాల్ల సభివృద్ధి జేయుటనుగుర్తిచుచును బాగ్రైగ మంచివాల్లవేయుచును, కిలోష్టుల గనిపెట్టుటయు, ఒకచాతిని మరొకచాతిని కలుపుటయు నవసరమునెచ్చిరి. ఒకచాతిని క్లియర్చుకొనితొక కలుపుచు ప్రస్తుత సభివృద్ధిగావచ్చును ప్రత్యేకముగనే పనిజేసినయెడల మంచి ఫలితములే గలుగవచ్చునని ఆయన చెప్పెను.

మానసిక కాస్త్రుపరిశోధనము

నైన్స్ కాంగ్రెసు మానసిక కాస్త్రుపరిశోధనశాఖను హెచ్. డి. షట్టాచార్యగారు అభ్యక్షతవహించి యుపన్యసించిరి. అందు వారు మానసికకాస్త్రులు ప్రత్యేకకాస్త్రులునంటి జేయని చర్చించుచు యీగ్రంథ వేదాంతమును, మానసిక కాస్త్రమును యెంట్రలు వేర్వేరుతెన్నుల బోవుచుండెనో సూచించిరి. వ్యక్తులను జాతులను కేరీయాయన నిర్మాణమందు వివిధముగ నుండుటలనే సాంఘికముగను రాజకీయముగను అపార్థములు గల్గుచుండెను ఇచ్చాక క్రితాదుర్భావము గాంచుటకు రక్షణ సభివృద్ధిచేయుటకు తోడ్పడునంగులే కాంగ్రెసునున్నవి. జోరువను నరములపట్టుత్వము ముఖ్యముగ మనింపబడినది. క్రొత్తాభివృద్ధి కనసరముగ నంగముల యభివృద్ధిగుర్తి మాన

సికాస్త్రము సభ్యసింపవారు పేక్షజేయ జాలరని వారు సూచిరి. గణిత, భౌతిక, రసాయన శాఖలుగలసి సమావేశమైన సభయందు సి. వి. రామనూగారు అణు సిద్ధాంతమునుగుర్తిచుచును రూపురూపముగారి బీజసిద్ధాంతమువరకును కథనంతుడైరి. ఎక్కువే సిద్ధాంతమునుగుర్తియు, పరస్పర సంబంధ సిద్ధాంతమునుగుర్తియు, అణుసిద్ధాంతమునుగుర్తియు కొన్ని వ్యాసములు జరుపబడిన. టంకసాలకును, బొంబాయి పోస్టు ట్రస్టుకును, కోలాబా పరిశోధనశాలకును బోయి అందరును జూచిరి. కాంగ్రెసుసభలను భారతదేశము దన్నిప్రాంతముల నుండియు వేయిమంది ప్రతినిధులు దాదాపునచ్చిరి. నిత్యమును కాస్త్రుపరిశోధనలు జరుగుచుండెను. (ఆ. ప్రె.)

భారత శాసనసభ

అనధికారసభ్యుల తీర్మానములు

ఢిల్లీ, జన 7:— భారతశాసనసభ అభ్యర్థుడు అనధికార సభ్యుల తీర్మానములను 40 వరకు చాఖలు జేసికొనెను. ఆయితే దీనిని రాజప్రతినిధి ప్రోసేషయవచ్చును. ఇయ్యది యిపుడు శాసననిర్మాణశాఖచే ప్రచురింపబడినది. చాలవరకు సైనికవిషయములకు సంబంధించినవి గలవు. 8 యూనిటలస్క్రీము పూర్తియగుటకు భారతీయులను యింకను సైన్యములో చేర్చుకొనుట నాసివేయవలెననియు యీలోపల భారతప్రభుత్వమువారంగీకరించిన 1921 తీర్మానమును ఆవరణలోపట్టి సార్వభౌముని కమిషనులలో సంఖ్య నెక్కువజేసి భారతీయులను సైన్యములో నన్ని శాఖలయందును చేర్చుకొనవలసినదిగ సర్ శివస్వామిఅయ్యరుగా ఉపపాదించెదరు. రాజా రఘునందన ప్రసాదుగారు ను మ రి యి త రు లు ను నా వి క పా త కాలలను సైనిక పాత కాలలను స్థాపించవలెననియు, ప్రభుత్వపాతకాలలందును కళాశాలలందును యీ విషయముల నేర్పవలెననియు సుపపాదించెదరు.

శ్రీహరిసింహ గౌరుగారు కంట్రాక్టు, ట్రాన్స్మిషన్ ఆఫ్ ప్రాప్రీ చట్టములను, ప్రీవీకౌన్సిలును సంస్కరించుటకును, భారత శాసనసభ యెరుంగని విషయములలో ప్రభుత్వమునకు సలహా నిచ్చుటకును లాకమిషను నియమింపవలెనని కోరెదరు. ఇంకను గౌరుగారు మరొకపై అప్లికేషను విచారించుటకు క్రిమినల్కోర్టును స్థాపించవలెనని వాదించెదరు.

భారతదేశములో నురికితును తీసివేయుటకు శాసనము గావించవలెనని గయప్రసాదసింగుగారు కోరెదరు.

అసెంబ్లీలో మాడుసా ర్లంగీకరించిన బిల్లు యేదైనను సరే అసెంబ్లీ, స్టేటుకౌన్సిలుసభలు రెంటింగిటి యచటనుంచి తుదకు అంగీకరించిన విధమున అబిల్లును సార్వభౌముని అంగీకారమునకు బంపవలెనని కుమార శంకర రే గారుపపాదించెదరు.

దేశీయ సైన్యవిచారణసంఘమువారు గావించిన సలహాలను వెంటనే ఆవరణలో పెట్టవలెనని సర్ శివస్వామి అయ్యరుగారు కోరెదరు. విద్యానంతులలో పనిలేనివారి విషయమై గూడ వారు చెప్పెదరు. (ఆ. ప్రె.)

అఖిలభారతచిత్రకళాప్రదర్శనము

గాయకమహాసభ

లక్నో, జనవరి 7:— విద్యాంగమంత్రియగు రాయ రాజేంద్రర బలిగారి అధినత్యము క్రింద జనవరి 16 మొదలు 31 వరకును జరుగనున్న అఖిలభారత చిత్రకళాప్రదర్శనమును సర్ విలియం హారిసుగారు తెరతురు. దానిప్రక్కనే గాయకమహాసభ జరుగును. విగ్రహప్రాంతములనుండి కేరీయైన పెక్కురు గాయకులు వచ్చురు. మహాసభ ఆఖరుదినము 20 వ తేదీన గాయకుల పోటీ పరీక్ష జరుగును. జ్యోతిగాత్రముల రెంటియందును పరీక్షింప బడుదురు. (ఆ. ప్రె.)

రైలుప్రమాదము

లాహోరు, జనవరి 7:— అంబాలా కాల్కాత్తలలో జరిగిన ప్రమాదసంబంధమున నార్డువెస్టరన్రైల్వే అధికారులు, బొంబాయి రైలులో నాడు ప్రయాణము చేయుచున్నవారు, చెప్పినట్లు రైలు అరగంట ఆలస్యముగాక 8 నిమిషములు మాత్రమే ఆలస్య మయ్యెననియు ఎ క్కు వ స్పీ డు లో పాత క త క్కు వ స్పీ డు లో నే జాయెను గ ను క వా రీ నూటల నమ్మ పిలువెదని వ్రాయుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయసమస్య

ద్వేషము హెచ్చుచున్నదిగాని న్యాయముమాటలేదు

సి. యస్. ఆంధ్రూసు వంశీవార్డు

బొంబాయి, జనవరి 7:—

సి. యస్. ఆంధ్రూసుగారు దక్షిణాఫ్రికాలోని కేపు కింబర్లేనుండి డెయిలీమెయిలు పత్రిక కిటుల కేదెలుబంపిరి:— “డచ్చిపత్రికలన్నియును ప్రతికూలముగనన్నవి. కార్మికమంత్రి బాయిడెలుగారు యీక్రిందివిధముగ అధికారి హోదాతోనే మాట్లాడిరి: “దక్షిణాఫ్రికా భారతీయసమస్య ఢిల్లీయొక్కగాని లండనుయొక్కగాని ప్రాజాపత్త్యము లేకుండనే యిచ్చుటనే పరిష్కారము గావలెను.” ఎప్పుడును యిట్టి ప్రత్యుత్తరమే యిచ్చుచుండుటపట్టి ద్వేష మెక్కువగుచున్నదని చెప్పవలయును. ఇవట యీ ద్వేషమును తొలగించుటకు పోరాడవలసినదేగాని న్యాయముమాట తలపెట్టనే యక్కరలేదు. (ఆ. ప్రె.)

గొప్పకుస్తీ

లాహోరు, జనవరి 7:— లాహోరు ప్రజలు ప్రపంచమున గొప్పవందగు గొప్పకుస్తీని తాడనన్నారు. ఇక్కడి స్థానిక వస్త్రాదు కామాగారికిని, ప్రపంచముందలి గొప్పకుస్తీని గెలిచి బహు మతితోందిన పోలండు వాస్తవ్యుడగు జ్యూయోగారికిని జరుగనున్నది. 1910 వ సంవత్సరమును ఈ ఇరువురుకుస్తీ పట్టియున్నారు. తిరుగజ్యూయోగారు తనవైభవమును ఆతనితో పట్టి తెలిసికొనవలెనని యుత్సాహించుచున్నట్లువారి మానేజరువడ్డనుండి జ్యూయోగారు కొలిదికాలములోనే హిందూదేశమునకు వచ్చుచున్నారనియు ఉత్తరము వచ్చినది. ఈకుస్తీ బహుళ: లాహోరులో జరుగును. లక్షకు పైగా ప్రేక్షకులువచ్చురని యూహించబడుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

రంగూను హైకోర్టు

రంగూను, జనవరి 7:— హైకోర్టులో జారర్లతో బాటుగ న్యాయమూర్తిగిన్నిగిగారు విషపు ఫై సాబ్జెంటు ప్రెస్టును గాగ్లయందు నేరము జేదని తీర్పుచెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి

కలకత్తా, జనవరి 7:— పిల్లంగునుండి నేడిచ్చుటకు రాజప్రతినిధి వచ్చెను. (ఆ. ప్రె.)

బందిపోటు

పిహావరు, జనవరి 7:— నలుగురు బందిపోటు దొంగలు బిల్లెటు ప్రాంతములు గొప్పనేరమును చేసినట్లు డేరాఇస్కెలుఖానునుండి వార్తవచ్చినది. 5 గురు మగవారిని ఒకస్త్రీని చంపిరి. ఒకఇంటిని దోపిడీచేయబోయి ఊరివారిచే ఎదుర్కొనబడిరి. దొంగల నాశకుడు విడిపింతుకొని తుపాకీలనుకాల్చి ప్రారంభించెను. 7 గురును చంపి తన సహవాసుల ముగ్గురను విడిపించెను. వారు తక్షణమే పారిపోయిరి. పోలీసువారును ఊరివారును కలిసి వారిని పట్టుకొనుటకు తిరుగుచున్నారు. త్వరలో పట్టువడదని నమ్ముచున్నాము. (ఆ. ప్రె.)

అస్సాము శాసనసభ

పిల్లంగు, జనవరి 7:— పిల్లెటును వంగదేశమునకు నీచ్చుటకు గుర్తినచర్చ మరల ప్రారంభమయ్యెను. తీర్మానము మొదటిభాగము పిల్లెటును వంగదేశమునకు మార్చవలెనను భాగమునకు 28 గురు, ఆవకూలముగను, 12 గురు వ్యతిరేకముగను సమ్మతుల నిచ్చిరి. రెండవభాగమునకు అందరును అనుకూలముగ సమ్మతుల నిచ్చిరి. తరువాత సభ వాయిదా వేయబడినది. (ఆ. ప్రె.)

మెయిలు స్తీమరులు

బొంబాయి, జనవరి 7:— బొంబాయినుండి టపాతో 2 వ తేదీన బయలుదేరిన రావర్విండి ఓవ ఏజను 6 తేదీన సాయంకాలము 4 గంటలకు 48 7 గంటలకు బయలుదేరి వెల్లిపోయెను.

కెయిజీ హింకోట్ టపాతో లండను నుండి 31 వ తేదీన బయలుదేరి 6 వ తేదీన ఉదయము 6-30 గంటలకు పోర్టు వెడ్డుచేరెను. ఆగోజుననే 11 గంటలకు బయలుదేరెను. యస్. యస్ ఛాక్లాబ్డ కరాచీనుండి ప్రయాణికులలో నేను బొంబాయి చేరెను. (ఆ. ప్రె.)

కోధననామ సంవత్సరం పుష్యమాస బహుళ నవమి, శుక్రవారము

శ్రీ సత్యనారాయణ ప్రశంస

[జయంతి స్వామినాయనగారు]
 మ. సమభూభృతట నిర్మితోజ్వల మహా
 సాధనలీలభర్తసీ
 తముపై దావకపాదపద్మములు ని
 వం గొల్పుచుండఁ, లతాం
 తములఁ బల్లెరమందు నుంచి సఖచే
 తం బెట్టినట్లొక్క స్వ
 ప్నముఁగంటిఁ ఫలమేమొ తెల్పుమిక దే
 వా! సత్యనారాయణా!
 మ. "జగతిఁ దావకగర్భమందు ఋణశే
 వం బుండి జన్మించి, కా
 లగతిఁ జెందినపుట్టుగ్రుడ్డునకు నే
 లా శే పవల్ నెవ్వగఁ
 బొగులఁ జెల్ల వె యంచు బంధువు"లనఁ
 మోహనుబంధంబుఁ బ్రెం
 వఁగ నాశక్యమే? చెప్ప నద్దణకదం
 బా! సత్యనారాయణా!
 మ. ధరణిం బుట్టుట గిట్టుచుండుటయుఁ బ్ర
 త్యక్షంబుగఁ జూచుచున్
 నరులెల్లఁ భవపాశబద్ధులయి య
 జ్ఞానంబునఁ హేయమా
 సిరికిఁ నంపడ కేల యేడ్చెదరు? వా
 సింగన్న నీనామసం
 స్మరణంజేయక యెల్ల వేళల మహా
 త్మా సత్యనారాయణా!
 మ. "జనకత్వవరుఁ డొక్కఁడే యఖిలభూ
 చక్రంబునఁ మోక్షుల
 క్షీని జేపట్టిన పుణ్యపూరుషుడు ను
 మ్మి యాగృహస్థాశ్రమం
 బున లే డన్యుఁ డెవం డ"టంచు విబుధుల
 పొల్పారఁజెప్పంగ"నా
 కనువొనయ్య భవాద్ధి చాట జగదీ
 శా! సత్యనారాయణా!
 మ. ధరణీభృద్ధనవాహినీ నిబిడకాం
 తారంబులఁ గాలసం
 హరణం జేల యొనర్చు మానవులు పు
 ప్పాన్వేషణార్థంబు? హృ
 త్పరసీజంబు భవత్పదాబ్జములచెం
 తఁ గనిల్చి పూజించినఁ
 జరసాభాగ్యము లీయకుండుదువె తం
 డ్రీ! సత్యనారాయణా!
 శా. "వయోవ్యారలు నన్ను నీయుగమునం
 దేశాంతులై చిత్త మ
 న్నాయత్తం బొనరింప కేడుగడియల్
 ధ్యానంబుఁ గావించురో
 ఆయావారికి మోక్ష మిచ్చెదను దధ్యం"
 బన్న నీవాక్కులా
 వా! యెంతేనియు వర్ణనీయములుగా
 వా? సత్యనారాయణా!

స తీ బో థ

[బల్లూరు కృష్ణప్పగారు, ఆటూరు]
 సీ. రామచంద్రునివంటి రమణుండు గలిగిన
 సీతను బోలిన నాతిలేదె
 సత్యవంతునిబోలు సద్భర్త యుండిన
 సావిత్రిజోలిన సాధ్వీలేదె?
 శలునకు నుద్దియ నాథుండు వెలసిన
 దమయంతి బోలిన రమణి లేదె?
 పార్థునిసముఁడైన ప్రాణేశుఁడుండిన
 ద్రాపదిబోలిన తరుణిలేదె?
 తే. లేకపోలేదు కాంత యీలోకమందు
 భవ్యచారిత్ర తొల్లింటివారిఁ బోలి
 పురుషవర్ణులు సన్మార్గచరితు లగుచు
 మెలఁగుచుండిన బడఁతులు కలరుగలరు. 1
 ఉ. నీతికి దూరులై నయము
 నెయ్యము సత్యము లేనివారలై
 తాతలనాటిమాన్యముల
 దగ్గమొగర్చి వివేకహీనులై
 ఘాతుకులై పడంతులను
 గప్పముఁబెట్టెడు దుష్టభర్త లీ
 భూతలమందు లేరే? విన
 మో? కనమో? మగవారి కృత్యముల్. 2
 తే. అనుచుఁ బురుషుల నిరసించు పంగనలకుఁ
 గలదె తొల్లింటిసాధ్వీల గౌరవంబు
 సుప్రశస్తంబు నిత్యసాఖ్యప్రశంబు
 దివ్యమహిమంబు సౌశీల్యకృత్యబలంబు. 3
 మ. శివుఁడే దైవ మటంచు శైవులను ర
 షీంపంగ; దైవంబు శే
 శవుఁడే యంచును వైష్ణవుల్ నలుపు చ
 ర్చల్ దీర్చగానేము? య
 న్నవరగ్రామధరాధరాగ్రమునఁ జెం
 తఁ లింగరూపంబునఁ
 శివుఁడు విష్ణుఁడు నీవుగా వెలసిరే?
 శ్రీసత్యనారాయణా!
 మ. తొలిజన్మంబునఁ జేసినట్టి సుకృతా
 ప్రోకప్రభావంబునఁ
 విలసద్భూసురవంశమం దొకట నా
 విర్భావముం జెంది నీ
 లలితాంఘ్రిద్వితయం బనారతము గొ
 ల్యం జన్మరాహిత్యముఁ
 గలుగఁజేయకయున్న నింకెపు డనం
 తా! సత్యనారాయణా!
 మ. సరసీజంబులకన్న మోహనములై
 సంసేవ్యమానంబు లై
 దురితధ్వాంతదివాకరోజ్వల వసు
 ప్రోమప్రశస్తంబులై
 చిరసాభాగ్యకరంబులై సుజనని
 తేపంబులై యొప్పునీ
 చరణంబుల్ శరణంబు లంటి నిదె యీ
 శా! సత్యనారాయణా!

శ్రీ ఆంధ్రగౌతమీ ఆశ్రమము

అమరవరము (నిజాంరాష్ట్రము)
 (శతావధాని వేలూరి శివశామశాస్త్రిగారు)
 ఉ. మాయురె యంచు మీపతన
 మందిరముఁ గుఱియించి సత్కవుల్
 వ్రాయుపదాలు పద్యములు
 ప్రస్తుతకాలమునందు మీకు నా
 ప్యాయితహాచు పూనుకొను
 నట్టిపని దగఁ బ్రోత్సహింపఁగా
 జేయునుగాక! కాని యవి
 చేయవునుండు భవిష్యదున్న తిఁ.
 ఉ. చాలినయన్ని గ్రంథములు
 చక్కగఁజేసిన బీరువాలలో
 మూలలు క్రిందుమీఁదులును
 మోహముతీఱఁగ మాయకుండఁగాఁ
 గ్రాలుచుఁ బాఠకోత్తముల
 కై పఠరింపక బట్టు నెవ్వగఁ
 మూలుగ మేలే? యవ్వి చని
 పోయినవల్కులబోటికల్యముల్.
 క. పోత్తము మాయక చినుఁగక
 క్రొత్తదిగా నుండుకన్నఁ గోవికహస్తా
 త్కృతం బయినను నా కది
 యుత్తమమని మదిని దోచుచుండును నిచ్చల్
 గీ. గ్రంథము లవెన్ని యంచును గనుటకంటె
 చదువుకొంతని మును కనఁ జనుట లెన్న
 పండులెన్నని లెక్కిడ ఫలము కలదె?
 తినినచోఁగాక తత్ప్రయోజనము దక్కు.
 ఉ. ఉన్నవి కొద్దిప్రొత్తములై
 యోజనచేయఁ దెలుగుబాసలో
 యెన్నియొ యెన్నో కావలసి
 యే మిగులున్న విఁకున్నవానినై
 నన్నియమంబుగాఁ జదివి
 నా ననువేదయహంత కానిచో
 నన్నరుఁ డెవ్వఁడేనియును
 నాంధ్రుండటంచుఁ దలంప నామదిఁ.
 సీ. ప్రతిపు స్తకంబు మీపతనమందిరమందు
 నొకయుపాధ్యాయుఁడై యుండుఁగాక!
 ప్రతిపాఠకుండు మీపతనమందిరమందు
 నొక్క సద్గ్రంథమై యొప్పుఁగాక!
 ప్రతిబీరువాయు మీపతనమందిరమందు
 నొకపాఠశాలయై యొనరుఁగాక!
 ప్రతిపాఠశాల మీపతన మందిరమందు
 నొక బీరువాగఁ గానోపుఁగాక!
 ప్రతిదినంబును మీపాఠభవనమందు
 నొక్కవార్షిక మహాము శానోపుఁగాక!
 అమరవరమందు నెలకొన్న యాంధ్రగౌత
 మీమహాశ్రమమా! శశాక్షమకరమ!

అచ్చ తెలుగు పదముల వుట్టుక

[భోగరాజు హనుమంతరావుగారు]

మానవుడు వాడుచున్న భాషను ఆంధ్ర మనుచున్నాము. దీనినే తెలుగునాయు తెలుగునాయు వాడుచును. సర్ కే. వి. శెట్టివాయుడుగారు మనదేశము తెలుగుదేశమే గాని ఆంధ్రదేశము కాదనియు క్రొత్తగ స్థాపించు విశ్వవిద్యాలయమును ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మనక తెలుగువిశ్వవిద్యాలయ మనవలె ననియు కాసనభిలో ఉపపాదించియున్నారు. ఇందుకు కారణము తెలుగువారును అరవవారును పూర్వము ఒక్కజాతివారగు ద్రావిడు లనియు, మనకును అరవవారికిని ఆర్యసంపర్కమునకు పూర్వము సంబంధబాంధవ్యములుండెననియు, ఆర్యులనువారు ఔత్తరీయులైన ఆర్యజాతివారనియు, వారు తెలుగుదేశమును ఆక్రమించుకొని అచ్చటివారిలో కలిసిమెలిసి మనదేశమునకు ఆంధ్రదేశమనియు, మనభాషనే ఆంధ్రభాష అనియు నూతనాభిధానములు కల్పించినారనియు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ ములువల మనకును అరవలకును గల పూర్వపుష్పైతిని వెల్లడింప వచ్చుననియు వాదించియున్నారు.

(2) వారివాదన మన తెలుగువారి కందరికిని రుచించినను రుచింపకపోయినను, దానియందు కొన్ని చరిత్రాంశము లివి యున్నవి. ఆర్యులు మొదట ఉత్తర హిందూస్థానమును ఆక్రమించుకొని రాను రాను దక్షిణమునకు వ్యాపించి రనియు ఆర్యులు రాకపూర్వము మన దక్షిణదేశములో అనాద్యులు లేక ద్రావిడు లుండిరనియు మాటలాడుచుండిన (అరవము తెలుగు, కన్నడము, మలైయాళము అను) నాలుగు భాషలను ద్రావిడభాషలనియు చరిత్రకారులు వ్రాసియున్నారు. దానిని మన మిప్పుడు అంగీకరించక పోవుటకు తగిన కారణములు కనబడవు.

(3) ఈ నాలుగు ద్రావిడభాషలలో అరవము ఇప్పటికి అనేక కేతాబ్దులకు పూర్వము సంస్కరింపబడి లక్షా లక్షయై యుక్తమై పుస్తకబద్ధమైనదని మనము ఒప్పుకొనక తప్పదు. ఎందువల్లనన వారివ్యాకరణము, ఛందస్సు, వర్ణామాయము, వాక్యలలో నేని గాని సంస్కృతజనితములుగాక స్వాతంత్ర్యవ్యక్తిత్వముకలవై యున్నవి. అనేక అరవగ్రంథములు ఇప్పటికి రెండువేల యేండ్లకు పూర్వము వ్రాయబడినవి గలవు.

4. ఏ భాషగాని, గద్యపద్యరూపముగాను, పుస్తకబద్ధముగాను అయిన వెంటనే అభాషా శబ్దములు స్థిరరూపము దాల్చి నిలుకడ చెందియుండును. అరవ భాషలో గ్రంథము లేర్పడక పూర్వము జనులు వాడుకొనుపదరూపములు వాటి వర్ణకమమును ఆదిమద్రావిడు లుపయోగించు భాషను తెలుపుచుండును. మన నాలుగు భాషలను ద్రావిడము లనుటవల్లనే ఈ నాలుగింటికిని వ్యుత్పత్తి ఒక్కటై యుండునని నూచనగలుగుచున్నది. భాష వ్యాకరణయుక్తముగాను పుస్తకబద్ధముగాను సంస్కరణ చేయబడక పూర్వము సామాన్యజనులు వాడుచుండిభాషయేఅయాభాషవ్యుత్పత్తి స్థాన మనియు అట్టిభాషకు ఇతరభాషలలో గలిగడి సంపర్కమువలన నూతనపదములు పర్జలోప, వర్ణాగమ, ఛందస్యత్యయములతో కలుపుకొనబడుచుండు ననియు తెలియగలదు. తెలుగు వారు వాడుకొనుచుండిన ఆదిమభాష యేది అయినను తత్సమతద్వన శబ్దములు మాత్రము అచ్చ తెలుగుకాదని చెప్పవలెను.

5. ఇప్పుడు వాడుకలోనున్న ఆంగ్లేయ భాషకు Anglo saxon (ఆంగ్లో కాక్సను) మాత్రుక అయిన ట్టు మన తెలుగునకు ఆదిమద్రావిడ శబ్దములు మాతృకలై యుండవోవును ద్రావిడ భాషలలో తెలుగు, కన్నడము, మలైయాళము అను మూడును ఇటీవల అనగా ఒకేయి సంవత్సరము లలో పుగ వ్యాకరణాధిపతిబద్ధమై ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము పొందియున్నవి. వీటియందు సంస్కృత పదములు, కళలు మొండు. అంతకు పూర్వము ఈ భాషలు గ్రంథగతము లైనట్లు ఆధారములు కనబడవు. ఇందువల్ల అరవము నాలుగు ద్రావిడభాషలలో ఆదిమ ద్రావిడభాషకు పెద్దక్కతురన వచ్చును.

6. మన తెలుగును వ్యాకరణవేత్తలు తన్నుతన్నవదేశ్య గ్రామ్యములు అని నాలుగు విధములు గ భాగించి యున్నారు. గ్రామ్య మనగా వ్యాకరణబద్ధముకాని పామర జనవ్యవహారభాష అయినయెడల, వ్యుత్పత్తినిబట్టి ఆదియొక భాషవిభాగము కానేరదు. కాబట్టి దేశ్యమననది మాత్రమే అచ్చతెలుగు కావలెను. ఆర్యులనుతమ ఆర్యుల నాగరికత విద్యులుద్దులు తెలుగువారికి అబ్బకపూర్వము వ్యవహారములో నున్నపదములు నిత్యకృత్యమునకై ఉపయోగించు శుభపదము

లై యుండును. అట్టివాటియందు సంస్కృతజనితములు గాని హిందూ స్థానీ షాస్త్రీ మహారాష్ట్రపదములుగాని చేరియుండవు. ఇల్లు, నేల, కల, కాలు, చోటు, చేయి, చెప్పు మొదలగు పదము లచ్చతెలుగుపదము లనవచ్చును. సంస్కృతసంబంధము గల శబ్దములు తత్సమతద్వనము లని గుర్తించినచో వాటి వ్యుత్పత్తి సంస్కృతార్థముబట్టి యుండునని వేరుగ చెప్పనక్కర లేదు. ఇక తురుష్కమునుండియు మహారాష్ట్రమునుండియు మన భాషలో ప్రవేశించినపదములను కూడ సులభముగ గుర్తించవచ్చును. బాకీ, అసలు, జను, ఖర్చు, గుమాస్తా, తపశ్వీలు దారు, ముసద్దీ మొదలగునవి హిందూస్థానీనుండి చేర్చుకొన్నవి. రావు అనునది మహారాష్ట్ర జనితము. ఆంగ్లమునుండి పైను, సప్లయి, రోడ్డు మొదలగుపదములు తెలుగున మెల్లగ జేరుచున్నవి.

7. ఇల్లు అన్యభాషాగతము లగు పదములను వదలి కేవలము తెలుగుపదములను పరిశీలించినచో అనేకపదములు అరవ కన్నడపదములతో సమానములై యున్నవి. అరవమునందు పదములు హరితములుగాను వికారాంతములుగాను ఉండును. కన్నడములో 'వ' కారమునకు 'హ' కారము వచ్చుచుండును ద్రావిడభాషలో ఒత్తుఅక్షరములు లేవు. ఈసామ్యములనూపుటకు ఉదాహరణములు-చెప్పా=తెరుప్పా; చుట్టా=శురుట్టా; కేలు=కేల్; పాగ=పాగై; తోడ=తుడై; కాలు=కాల్; కన్ను=కణ్; రల=రల్; వల=వల్; పల్లు=పల్; మన్ను=మణ్; పాలు=పాల్; కన్నడములో, నేయి=నేయ్; నడ్డియ, కన్నడము జిడికు; ఆవు=అరవము అవు. కన్నడము ఆకు; పాము = అరవము పాంబు; నెత్తి = నెట్టి; ఛెవి = తెవి (అరవములోనిది పుస్తకగతము) కల్లు = కల్లు; కైప్ప = కేప్ప (అరవ పుస్తకగతము.) ఇత్యాదు లనేకములు గలవు.

8. తెలుగుభాషలోని అచ్చ తెలుగుపదముల వ్యుత్పత్తిని కనిపెట్టినయెడల అది తెలుగు Philology = శబ్దోత్పత్తిశాస్త్రమునకు సహకారి కాగలదు. ఇట్టి పరిశీలన అనేక వింతసంగతులు బయలుపడుచున్నవి.

తెలుగులోని కొన్ని జంటశబ్దముల వ్యుత్పత్తిని గమనించినచో అరవప్రయోగములు సహకారులై యున్నవి. ఉదాహరణములు.

పుల్లరి = పుల్ + రి = పచ్చగడ్డి సుంకము.
తెలుగున పుల్లు అనునది పుస్తకగతమైనది. పుల్లి అనగా అరవమున శిశు.

తలయారి = తల్లె + తారి. తలను నలుపువాడు. గ్రామ తలారి = పోలీసు
తలగడ = తలగాణి = తల్లెక్క + అడై = తలకింద నుంచుకొను ఎత్తు లేక అడ్డు. అనకట్టు. నీ యాన అను ప్రయోగములను చూడవగు.

పావడ = పావై + అడై=పిల్లయొక్క బట్ట అరవము పావాడై.
తిరుగలి = తిరుగల్ = తిరుగ + కల్ కల్ అనగా అరవము లో రాయి.

తెలుగున ఓరుగల్లు, ఉప్పగల్లు, చూడుడు.
పాడగల్లు = ఉపయోగములేని వస్తువు, పిల్ల నాడు; అరవములో పాడై + కల్లు = శివమును మోచుకొని వెల్లి పార వేయు కర్రలకట్టు.

(విడుదల) కైకోలు = కై + కోల్ - చేతనందుకొనుట.
అలొజ = (అసంపూర్ణ) అత్తై + పుత్తై = అరవములో సగము + కొంచెము అని అర్థము.

నల్ల మల } అరవములో మలై = పర్వతము.
ఏడుముల }
హొమ్మిడి = అరవము ఒంబరు కన్నడము హొంబత్తు = పదికి వకటి తక్కువ అని నూచకము.

గుడ్డుకూసు (బూతుమాట కాదు) కన్నడములో కూసు అనగా పిల్ల.
హొంగూసు=ఆడపిల్ల

పెండ్లి } అరవములో "పెడ" అనగా స్త్రీ
పెండ్లము } పెడ్డాట్టి-భార్య.
పెట్టోడి } కాళహస్తి మాహాత్యమునందలి పెడ్డాత్తై మజ్జా
పెట్ట } తై పావ్నాత్తై చూడవగును.

హొంబట్టు=హొంబ్బు + పట్టు=పాన్ + పట్టు పశువు పచ్చపట్టు.
వేగవేగవారు=అరవములో వేంగై=పెద్దపులి దానిని చంపినవారు.

కందుబోయినవారు=అరవములో కందు, కన్రు అనగా దూడ-డత్తులు అని అర్థము.

నెల } అరవములో
నెలబాలుడు } నిలా=వెన్నెల
నెలపాడుపు } చంద్రుడు.

పేడ } అరవములో పెడ=మలవిస్తనము.
పేండ (చెన్న పట్నంవైపున)
నూనె=నూగు + నెయ్ అరవములో ఎల్-నెయ్

ఇందునుబట్టి తెంకాయినూనె = తేంగా యెల్లై మొదలగునవి ద్వీరుక్తములని తెలియునది.

9. మన తెలుగుశబ్దములు కొన్ని రేఖయులే రూపాంతరములు కలిగియున్నవి. ఇట్టి రూపాంతరములు సాధువులో సాధువులో తెలిసికొనుటకు అరవపదము సహాయమిచ్చును.

పప్పు=ప్రప్పు-అరవము పరుప్పు
తిప్పు=తిప్పు-తిరుప్పు
వేలు=వేలు-అరవము విరల్, కన్నడము చెరలు

కోరి=కోరి-కోరజ్జు
తోవ=తోవ-తెరు
మాను=మాను-మరమ్
పేలు=పేలు-పిరల్

తాడు=తాడు-తిరుట్టు, తిరి
10. తెలుగునందు అర్ధానుస్వారము సాధారణముగా నకారలోపమును నూచించుచున్నది. ఏ తెలుగు శబ్దమునందుగాని దృతము లోపించినదా యని కనుగొనుటకు అరవపర్యాయపదములు సహకారి కాగలవు.

విడు=విడదు; ఈడు=నీడదు; తూడు=తూడదు
డోగు=డోజుల్; వాడు; చెన్నపట్టుములో వాండు=

అనాన్ + డు
ఒరగు=ఒరగు
నేడు=నేణు; దాటు=దాడు

11. అర్ధానుస్వారము దృతము నేగాక ఇతర అక్షరలోపమును నూచించు నని తెలిచెదను.
చేత
చేడి అరవము చేయదత్ - చేయిడి
చెయిదము
నేత=నేయదత్
కాయ=అరవము కాయ్ + చు
కోత=కోయదత్

చేదోడు నాదోడు-చెయ్ + తోడు, వాయ్ + తోడు=కేలూత; వాక్సకోయము;

12. అరవమునందును తెలుగునందును "గ" లో లను మొదలు నుచ్చరించుట లేదు. ఒక అచ్చును మొదట చేర్చుటగలదు. ఉదాహరణము-అరవములో లంక=ఇలంకై;
రాముడు=ఇరామణ్; లోకము=ఉలగమ్
రుచి=ఉరుచి యని వాడుదురు.

అట్లే తెలుగున రథమును అరవ ముని మార్చినాము. ఇన్నూలు అను గ్రామ్యమును గమనించునది.

13. అరవమునందు 'త్రి' అను వింత అక్షరము గలదు. అది మలై యాళమునందును గలదు. తెలుగు కన్నడములలో డకారముగను శకారముగను మారినది. శ, డలకు యతిప్రాస మైతికలదుగదా.

వాక్ర=వాడు; పుక్ర=పిండు; నిక్ర=నీడ; కూక్ర=కూడు; తోక్ర=తోడు; ఇక్ర=ఈడుడు, శుక్ర = శుడి-శుక్రు; తాక్ర=తాడి. క్రకారము రేఖముగాను మారుట కలదు:—

క్రొవ్వు=కోక్రొప్ప
తెలుగు క్రియాపదములకు వ్యతిరేకార్థమునందు క్రొత్త రూపములు వచ్చినట్లు కనబడును. అందుకు తగిన అరవప్రయోగములను చూచినయెడల ఆరహస్యము వెలివడగలదు. వచ్చును X తాడు. అరవము వరువాక్ వరాక్ + డు, ఉన్నది X లేదు. అరవము ఇల్లై + అదు. అగును X కాదు. అరవము అగుమ్ X అగాదు. ఇత్యాదికారణములను బట్టి మన తెలుగునకు అకారాది నిఘంటువులు Dictionaries వ్రాయవారు అచ్చతెలుగు శబ్దముల వ్యుత్పత్తిని పోల్చుటకై కొంత అరవము, కన్నడము, మలైయాళము, తుళు మొదలగు ఇతరద్రావిడభాషలను తెలిసికొనుట సమంజసము.

14. ఇది ఇల్లుండగా మన ద్రావిడభాషలలో వాడుకలోనుండు కొన్ని శుభపదములు ఆది ఆంగ్ల (Anglo-Saxon) శబ్దములకు పోల్చదగియున్నవి. అది ఆంగ్లమునకును ద్రావిడమునకును పూర్వమెచ్చట సాంగత్యము గలిగినో దురూహము.

సూత్ర సమన్వయము అహోబల పండితీయము

[జి. జోగి సోమయాజిగారు, బి. ఎ., యల్. టి.]

నే సాంప్రదించుకొనిన నొకనాడు చదువుచుండగా నీ "వాయిద్యరత్నావళి" అను సూత్రముక్రింద నుండు వ్యాఖ్యానమును జదువుచు "అయి" "అవు" లకు స్థానిత్యము నిర్ణయించి ఐ, ఔలు ఆదేశములని చెప్పిన బాగుండెడిదని తలచి యుంటిని. అట్లు దలచిన నాలుగైదు దినములలోనే భాద్రపద మాస భారతి సంచికయందలి విద్యాకా వేంకటరమణ శాస్త్రిల వారి వ్యాసమును జూచి నాయభిప్రాయమును బలపరచి కొంటిని. కాని మార్గశిరమాసమందలి సంచికలోని నరసింహంగారి వ్యాసమును జూచుటచే, మొదటివాదమునకు బలమునిచ్చు కొన్ని యంశముల నిందుబాహరించుచున్నాను.

ఇక నరసింహముగాను వేసిన ప్రశ్నలకు సమాధానము నిచ్చుట ప్రథమకర్తవ్యమై యున్నది. అందు మొదటి దగు

"అనుభాతువునకే కా ఆదేశమువచ్చి, కాక, కాని మున్నగురూపములు సిద్ధించిన పనుటకంటే అవుననురూపమునకు కా ఆదేశము రాగూడదా? అను అనుభాతువునకే న్యతిరేకార్థము వచ్చినదనుట కేమియాధారము గలదు?"

అను నరసింహముగారి ప్రశ్నకు జవాబు బాలవ్యాకరణము క్రియాపరిచ్ఛేదము 91-96 సూత్రములందు స్పష్టముగా గోచరించుచున్నది. "అను, వచ్చు, చొచ్చు, చూడులకు ముత్తుపరంబగు నపుడు కా, రా, చొరు, చూడు, లు—క్రి. ప-91 నూ.

"అనునకనుకనులకు ముత్తులుపరంబులగునపుడు కానా కానలు విభావనగు" క్రి. ప-96 నూ.

ఇచ్చట అను అను భాతువునకే 'కా' ఆదేశము నిర్ణయించబడినది; కాని "అవు" అనుదానికి గాదు. ఇంక 96వ సూత్రమునకు గింద "అపదాద్యసూత్రముచే గాకు వకారంబు (కమ్ము) అనును— అవును—వత్తుమాణంబొత్వంబు— ఔము" ఈ సూత్రములచేతనే కాయాదేశంబు అను భాతువుకుఁగాని, అవునకుఁగాని లేదుచున్నది.

ఇక రెండవ ప్రశ్నకు "అనుము" అనురూపమునకే "అవుము" అనునది "యపదాద్యంబయి: యను వాచ్చికపరిచ్ఛేదము లోని సూత్రముచే వచ్చినరూపమని తేలుచుండగా "అవు" అను వేరగస్వరస్థిగమన భాతువును గ్రహించి దానికి "కాను" మొదలరూపములను శంకింపఁ బనిలేదు. అదియే నిజమైనయెడల "అవు" అనుదానిపైనే వ్యాకరణమున 'కా' యాదేశము విధింపబడినది. దానిరూపము లెవ్వరిచే నెచ్చటఁ జెప్పబడినవి? కావునఁ జిన్నయనూరిగారు విధించిన, "అనుము" "అవుము" ఔము" అను క్రమమే యుక్తముగా గన్పట్టుచున్నది.

ఇక 'అను' 'కను' అనువాని గకారమునకు 'ఁ' కారము రాలేదని భారతీయందు గన్పించుచున్నది. 'ఁ' అనునది అచ్చు తప్పయి యుండవచ్చును. 'ఁ' అనునదియే నరసింహంగారి యభి

ప్రకాశించిన కేవలము accidental ఆకస్మికము లనుట సాహసము:—

Cavin=అరవము కున్న, తెలుగు-కొండ;
Home=అరవము అనుమ; Abode=అరవము, తెలుగు, పీడు. నూజపీడు, ఆకుపీడు అను పదములఁ జూడుడు.
Ken=అరవము కణ్ (+ పార్) తెలుగు=కన్న
Write=కన్నడ-బరి, అరవము=వరి - తెలుగు వ్రాయు, వ్రాత; అయిదు బగులు, గుంట ఒనకూలు అను వ్రాయొగము జ్ఞప్తికి వచ్చినచో వ్రాయుటకు గుంటలుచేయుట, అక్షరములు చెక్కుట అరంభపత్ర లని తెలియగలదు.

Dine = తిను; Tiffin = అరవము తీసన్; way=వచ్చు;
Path = పాదె; Round=ఉరుకె=ఉండ-గుండ్రం; Trip = అరవము-తిరువ్వు; One=అరవము - ఒను, కన్నడము=ఒందు; మరై యాశము ఒప్పు; Mad = కన్నడము-మాడు; Gale = గాలి-కన్నడము-ఘోరి; Sale = అరవము చెల్ - తెలుగు-చెల్లు, చెల్లుబడి; Jump = అరవము ఎంబు; Pappi, Mamma= అప్ప, అమ్మ; Pannage (=పండులపైని పన్ను) అరవము-పని తెలుగు పండి; Cudgel అరవము-కట్టి, తెలుగు కట్టె; Bed=పడు; పడక; Take, Gat(transposition of letters) కన్నడము తె- తెలుగు-తెచ్చు; Spit = అరవము తుప్పు; Speech=పేచ్చు (అరవము) - పేచీకోరు (తెలుగు) Give = యాగి = యాగి; prate = అరవము-సిరట్టు plough-(share) అరవము పిళిగు, తెలుగు పలగు; Thread=అరవము తిరట్టు - తిరి. ఇత్యాదికము లనేకములు గలవు.

ప్రాయము గానోపును. అట్లు 'తగు' అను భాతువుపై 'తవు' అనురూపము రాలేదని వారు ప్రశ్నించినట్లు ఆదేశము రాకున్నను ప్రస్తుతవాదమునకు బాధకము గాదు. కృష్ణవిధికారః అను టవలన నీయగ్ని క్యాచిత్కము గావుననే నిర్వృట్ట రాలేదని చెప్పవచ్చును. 'తగు' అనుచోట నీ యాదేశము రాకపోయినను 'అను' అను చోట వచ్చినదని చెప్పవచ్చును.

"ఉచ్చారణ స్వభావమునుబట్టి మూచినను ఐ ఔ లు కలి నొచ్చారణశబ్దములు, అయి అవులు సులభోచ్చారణశబ్దములు" అనుటవలన నీ "కానిత్యము" అను పదమునకును నా "సులభము" అను పదమునకును గల సంపూర్ణమున భావము నాకు స్ఫురింపలేదు. పైయచ్చుల గాఢత్య మేమి? తక్కినవాని సౌభ్య మేమి? అవు అను రెండవచ్చుల నొక్కసారి యొకదాని వెనుక నొకటి నుచ్చరించుటకంటే రెంటికిని బదులుగా నొకటే స్వరమున ఔ నుచ్చరించుటయే సులభమని యనిన బాగుగ నుండునోమో?

"యతులకు బ్రాసములకును సులభరూపములుగా వచ్చినవి." ఈ విధముగా వాని నూహించుట కేమియాధారము? అట్లే యూహించుకొందునినచో, 'ఔ'ను 'అవు'ను రెండరూపము లనుబ్రచారములో లేకుండెనుగూడ 'ఔ'ను అనురూపమునకే ప్రాసలయొక్కయు యతులయొక్కయు గల్గునాసౌభ్యమునకై కవులు నిరంకుశముగాఁ దమ కవిత్వమందలి భావమును స్పష్టించి నటుల నీరూపములనుగూడ స్పష్టించియున్నారని చెప్పవలసి వచ్చును. ఇది సమంజసముగా నుండదు. ఒకప్పు డిట్టి రెండురూపములు నచ్చుటకువీలగల కొన్ని స్థలములలో గొందరుకవులు రెండవ రూపమును గల్పించిరి మన ముదాహరణములను దెచ్చినను, నవి యందఱు లాక్షణికుల సమ్మతిని బడసినవి గావు.

"ఇక శబ్దరత్నాకరములో అవు గాములనుండి యాగాములే వచ్చినయెడల నవుగాములు మొదట నకారములో చెప్పబడలేదేల" అనుదానికి సమాధానము గ్రంథకర్తయొక్క నియమవిధానక్రమమునుఁ బరిశీలించినయెడల తేటతెల్లమగును. అందు 12 వ యంకెకెదురుగా నిట్లు వ్రాయబడినది. "తెలుగున అయి అవులు మొదటగలపదములు వేర్వేరుగా వ్రాయబడవు. వానిని వికార ఔకారములయెడఁ జూచునది"

దీనినిబట్టి నీతారామాచార్యులవారు దమకొశమును వ్రాయునప్పుడు చేసికొను నేర్పాటునకు సంబంధించినదే కాని; ఆయాపదములయొత్పత్తికి సంబంధ మున్నట్లు తోపదు.

ఇక దరువాతీయాక్షేపణ లేమనగా, 'విఔ' లు సంధ్యక్షరములనగా, ఆ ఇ ఉ లు ప్రాథమికములగు స్వరము లనియు (Elemental sounds) వాని సమ్మేళనమువలన బుట్టిన (Diphthongs) సంధ్యక్షరములు ఐ ఔ లనియును శాస్త్రుల వారిభావ మని నాకుఁ బొడకట్టుచున్నది. ఇదియే భాషాతత్త్వ విశారదుల యభిప్రాయమని దృఢాభిప్రాయపాఠకులందును గూడ తెల్లచుచున్నది.

"అ ఇ" అను రెండక్షరములను గలిపి వికారముగానేరదు. 'అ ఇ' అను రెండు అక్షరములు గలిపి 'ఔ' గానేరదు. ఇది తప్పవని. పాణినీయము." ఇదియును నిజమునకుఁ గొంచెముదూరముగానున్నదనియే వచింపవలయును. 'అ ఇ' 'అ ఉ' లకు బదులుగా గొముదియందు, నుగామునేగాక గొన్నిచోట్ల నృద్ధినిగూడ విధించియున్నాడు. ఆచార్యముల విచట బొందు పరచుచున్నాను.

"అష్టమాహిన్యా ముపసంఖ్యానామ్"
"ప్రాధూహో ధోధ్యేష్యేష్యేష్య" ప్ర-హోధ-ప్రాధ-అకారమున 'అ ఇ' లకు. వికారమును, ఆ ఉ-కౌకారమును సార్వత్రికముగాగాకపోయినను గొన్నిస్థలముల నైనను వచ్చునట్లులో దోషముండదు. ఇదిగాక "అనుభావిసర్వ నీమానాం కంఠః" "ఇయశానాఃతాలుః", అనియును. ఏదైతోః కంఠతాలుః అనియు నుండుటచే కంఠతాలువులు జన్య స్థానములుగా గలిగినవియును సన్నిహితములును నగు ఆ ఇ ల కు కంఠతాలువులు జన్య స్థానము గా గల యొకే యక్షర మాదేశముగా వచ్చుననుటలోను విరోధ మింతియును లేదు. కనుక నరసింహముగారి యాక్షేపణ యుక్తియుక్తముగా నున్నట్లు తోచును. కావున అయి అవులకు విఔలాదేశములనుటలో దోషము లేదు.

ఇక అయి అవులు మాటలు గనుకను ఐ ఔలు అక్షరములు గనుకను నక్షరములనుండి మాటలు బుట్టిన పనుట సమంజసము దానికి వ్యతిరేకముగా జెప్పట పాపమాదమునకు విపరీత మనియును నరసింహము గారు వచించినదియును సయ్యక్తము గాదు. ఏలనన, అక్షరములు ముందుపుట్టి వాని వికారమువలన మాటలు పుట్టినవి యనగా బ్రహ్మమున భాషలో నుండవలసిన యక్షరములను నిర్ణయించిన తరువాత మాటలు వానివలన గల్పించిరి దేలుచున్నది. ఇది యసంభవము

దీనియుక్షరవిభజనయుగూనడ లేని భాషలను మన మెన్నటికిని జూడలేదు. అందుచే నవి భాషలుగావా? అక్షర విభజనము లక్షణకర్త లొనర్చినదే గాని యంతకు ముందుండలేదనుటయే యుక్తియుక్తము. అక్షరములు ధ్వని సంకేతములుగాని వేరుగావు. ఇక నక్షర మనగా శబ్దమనియుగూడ పీఠి యభిప్రాయ మగునెడల అయి అవులుగూడశబ్దములేకాన పౌర్యాపర్యవిచార మనవసరము. వాదమున కొకవేళ పీఠి చెప్పినట్లు ఐ ఔ లను నక్షరములే ముందు పుట్టినవి యన్నను శాస్త్రుల వారి వాదము నకు బాధకముగాదు. ఔ అను నక్షరమాత్రము పుట్టినదనినను అగు భాత్వరవిశిష్టముగ ఔ ముందు పుట్టినదని చెప్పటకు వీలులేదు. రెండవ ఔ యక్షరమాత్రముగాదు. ఆదియు మాటయే. అది యక్షరమాత్రమే యున్నయెడల కా కీ అను వానివలెనే అర్థహీన మగును, అది మాట యనినప్పుడు మాత్రము శబ్దము యొక్క యభిధాత్యక్తివలన దానికి యర్థము సంభవించును. లేనిచో గాదు. కావున శాస్త్రులవారివాదము చెడినట్లుతోపదు.

ఇదిగాక పై మార్పుపంటిని ఆంధ్రభాషయందు దింకను గొన్ని గలవు. బా. వ్యా. ఆచ్చిక పరిచ్ఛేదములోని "ఇయకు మాటుగా నామాంతమున కెత్వంబు బహుళముగా నగు" అను సూత్రముచే కన్నియ వన్నియ గద్దియ మొనలగు ప్రాథమికరూపములకు 'కన్నె, వన్నె' మొదలగు రూపములు కద్దించుచున్నవి. ఇందు 'ఇ, అ' అను రెండవచ్చులను 'ఏ'గా మారినవి. ఇది అధునికులగు సర్వలక్షను సమ్మతించు కాని సర్వసత్తాసార సంగ్రహమందు దుడపారీంపబడిన కేతనపద్యము ప్రకారము ప్రతి విశిష్టరూపము లాతనికాలమునకు లేవని తేలుచున్నది. కూచి మంచి తిమ్మకవి యారూపములును సాధువు లని చెప్పి ప్రయోగములను జూపించెను. దీనినిబట్టి కేతనకాలము నాటి కీ రూపములు వాడుకలోనుండినను నవి సర్వజనాదరణము బొందలేదని జెప్పవచ్చును. దీనినిబట్టి చూడగా కన్నియ వన్నియ యనురూపంబులనుండియే కన్నె వన్నె రూపంబులు వచ్చెనని సిస్సంశయముగా తేలుచున్నది.

ఇంకను 'నేయి నే' 'వేయి, వెయ్యి' 'వే' మొదలగు ననేకరూపములును శాస్త్రులవారి యభిప్రాయముననే వృథాపరమ మున్నవి. ఇట్టిమార్పు లేకారణమువలన భాషలోనికవిచ్చిననగా సుచ్చారణకాలమునందు విశేషకాలము పట్టునవియును రెండవచ్చులు సన్నిహితముగా గలవియును నగుశబ్దములును శబ్దభాగములును గాలక్రమమున సుచ్చారణయొక్క వేగముచే నేకాస్త్యమును గాని ప్రాస్థతను గాని బొందుమండుటచేతనని స్పష్టమగుచున్నది.

ఇట్టి మార్పులను మనము ప్రతిదినమును గాంచుచునే యున్నాము. 'మలకనగ' యనుటకు 'మలాగ్గా' 'చెప్పుచువు' అనుటకు చెప్పావు అనుటయును నిట్టివానికి నిదర్శనములు. దీనిని ప్రస్తుతకాలమందలి లాక్షణికు లొప్పుకొనకున్నను భావికాలమందు లాక్షణికు లొప్పుకొని వ్యాకరణములందు వీని రూపనిష్పత్తి యొనరించినచో నేమియబ్రము?

కావున నెన్నివిధములఁ గాంచినను శాస్త్రులవారి యభిప్రాయము యుక్తియుక్తముగా గనుపట్టుచున్నది. కావున 'అయి' అవులే స్థానులు. ఐ ఔ లాదేశము లని తేలుచున్నది.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారసంది రామశాస్త్రిలుగారు
ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రథమకవి యగు నన్నయ భట్టారకుడు రచించిన ఆంధ్రవాఙ్మయమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్టు సూత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భారతలక్ష్యముల నుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వముగ వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్దచింతామణి నన్నయకర్తృకము కాదనువారి వాదములన్నియు సప్రచారాణముగా ఖండింపబడినవి. భాషా నేపథ్య లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడదగిన విశేషము లెన్నియో కలవు. వెల 0-12-0. పోస్టేజీ వేలు

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యాలయము, మదరాసు

కరణాల హరి

వెల సీసా 1-కి రు. 0-6-0
ఈ ద్రావకమువలన చెవిపోటు, చెవిమండి చీము కాటుకు, చెవిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును. 5, 6 బొట్లను చెవిలో పోసిన, బాధ వెంటనే తగ్గును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి

నన్నయభట్టారకుని కుల బ్రాహ్మణత

[కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు]

(గత సారస్వతానుబంధము కుంభ ౬ తరువాయి)

“చ. హితులు భిక్షుగ్రహణ బుద్ధబృందకపిండపురోహితు ల్లితా హితులు ధనార్థనాది నృపకృత్యనియు కులు వెండి కేకలా హితులు దశావశ్యాత్సమస్తధర్మభరణేషు తాట నా హితులు నటకా జతురవృత్తి జరించుట నీతి తేనికెన్.”

కాబట్టి పరిహితుడగు కులవిప్రుడు పురోహితుడై యగును గాని మంత్రి గానేరడు. విషయపరిధి పట్ల బాగుగా జేసిమాడగా గులవిప్రులను పురోహితుడనునర్థము నందే రూఢిమని నిఘంటురాజము లోకములు తెల్పుచున్నవి కావునను, పురోహితధర్మములలో రాజకీయవేత్తత్వ మొకటి కావునను బృహస్పతియందుఁ గల పదవులలో కాశీహిత్యమే ప్రథమగణ్యము గావునను రాజకార్యవిషయమునఁ బురోహితుని దూతగాఁ బంపుట వాడుకయై యున్నది కావునను నిట నుమతి యనుటలేక బ్రాహ్మణపూర్వకముగ దౌత్యమునందు నియోగింపఁ బడెను కావునను నిచ్చోటి కులవిప్రులను పురోహిత్యమును దెలుపునది యనుకొనుటయే సర్వవిధముల నుచితము. మంత్రిత్వ బోధక మనుకొనుట యనుచితము. పైపద్యమునందుగల యీకుల విప్రులనునకు మన నిఘంటురాజము లిచ్చుచున్న పురోహితుఁ డనునర్థము చెప్పకొన్న సేహసాయుఁ గలుగుటలేదు. కావున తద్వ్యతిరేకముగా మనము యభిప్రాయముల ననుసరించి యపూర్వార్థములఁ జేయఁబూనుట ధర్మముకాదని ప్రాజ్ఞలకల్లరకును ఇందుమాలముగాఁ దోఁపకపోదని తలంచెదను. మఱియును దేవ లోకమునందలి బృహస్పతిపాత్రుడై కులవిప్రుఁడుగాఁ జెప్పఁ బడెను గాన మన భరతఖండమున కులీన బ్రాహ్మణులను తెగ యొకటి కడదనియు వారి నీకులవిప్రులను బోధించుననియు ప్రతివాదులు చేయువాద మసంగతమని రూఢిపడుచున్నది.

బ్రాహ్మణకేటముంగూర్చి.

సాధారణముగా బ్రాహ్మణకేటమే పురోహితుఁ డను న ర్థము నిచ్చును. బ్రాహ్మణవృత్తులలోఁ బురోహితత్వము ప్రధాన ము గావున నీయర్థమువచ్చినది. నిఘంటువులకుడ బ్రాహ్మణుఁ డనఁ బురోహితుఁడనునర్థముగూడ నిచ్చుచున్నది. “బ్రాహ్మణః = A priest” అని ఆక్షేపింపఁబడుచునది వ్రాయఁబడియున్నది. సాధారణముగా లోకులు తమ పురోహితులను దెలుపుటకై మాత్రాహ్మణు లని (మాత్రాహ్మణులు) భాషించుచుందురు. తోరీతి గాఁ బురోహితపరముగా బ్రాహ్మణపదమును వాడుచుందురు. మఱియును భారతములో నంగారపక్షుఁడు విజయమునకుఁ బురోహితుంగూర్చి తెలుపును నీక్రిందివిధముగా బ్రాహ్మణపదమును వాడియుండె.

“తస్మాదేవం విజానీహి కురూణాం వంశవర్ధనః బ్రాహ్మణా ప్రతుఖం రాజ్యం కేక్యం పాలయతుఁ చిరం.” ఇక్కడ బ్రాహ్మణకేటమునకుఁ బురోహితుఁ డర్థము. లోకవ్యవహారములలోఁ గూడ “మాత్రామమున నాటగు బ్రాహ్మణులయిండ్లను రెండుకరణము లయిండ్లను కల”నని లోకులు వ్యవహరింతురుగాని సాధారణ ముగ వైదికులయిండ్లు నియోగులయిండ్లు కలిపి యాటు బ్రాహ్మణగృహములు కలనని యనరు. పల్లెయందుండు నియోగులను మీరు బ్రాహ్మణులయనెన కాము కరణాల మందురు. రామచంద్రవిజయాదులఁ జదివిన స్థితుంకము తేలును. విప్రులను నిట్టి దియే. విప్రుడనఁ గ్రోత్రియుడను నర్థము కలదు. క్రీనాధుని వీధిపాటకుములో విప్రుభామ వేటుగను నియోగిభామ వేటుగను వర్ణింపఁబడినది. విప్రుభామ యనునది వైదికభామ యను నర్థమునకై వాడబడినది. కావున కులబ్రాహ్మణుల వంశపురోహితులు (Family priests) అనునర్థమే యుచితమైన యర్థముగా నుండును. “రాజనకుఁ బురోహితునిపై నుండునది దయ గాదు; భక్తి, గురుభావము. పురోహితుఁ డాతనికీదేవముడు” అని వీరరాజుపంతులవారు వ్రాసియున్నారు. అది సత్యమే. పురోహితుడు రాజనకు గురువైయున్నాడు. ఇచ్చటికిని పెద్ద పెద్ద సంస్థానములలోఁ బ్రభువులు పురోహితుని “గురోజీ” యందురు. బ్రాహ్మణకేట విప్రులములు గురుత్వము ప్రధానము గాఁగల గ్రోత్రియశాఖవారిని ముఖ్యముగఁ దెలుపును. కావున కులగరు, కులాచార్య (కులవిప్రు) కులబ్రాహ్మణ కులపురోహి తాదులు సమానార్థకములు. మఱియును బంతులవారు పురోహితుల రాజులు దేవకుల్యులగుఁ జాతు రని వ్రాయించి యున్నారు. కావుననే కులదేవకేటము పురోహితపరమని నిఘంటువులు మొలపిడుచున్నవి. ఇట్లు తరికించుమాడఁ గులబ్రాహ్మణకేటము పురోహితుడను నర్థమందే రూఢి మని తెలుచున్నది.

కావుననే కీ|| శే|| వీరేశలింగముగారును వేంకటలక్ష్మణరావు పంతులవారును గులబ్రాహ్మణ కేట పర్యాయముచే న న్నయభట్టారకుడు వైదికశాఖా బ్రాహ్మణుఁ డని రూఢిగ తెలుచున్న దని యాధారపక్షముల వాదోపవాదములు వినినపిమ్మటనే నీర్థి కరించిరి. ఊరక తమ యచ్చనచ్చినట్లు సిద్ధాంతికిరింప లేదు. కావున వారు వ్రాసినదే సిద్ధాంతము.

నన్నయపద్య విశేషణవిమర్శనము

మన వీరరాజు పంతులవారు కుంత్రుల ప్రజ్ఞాధికముం గూర్చి కొంత తెలిసికొనినవారే యైనను, పురోహితధర్మప్రజ్ఞాధికముం గూర్చి యెమియును తెలిసికొనక వారింగూర్చి పిచ్చి వ్రాతలనేకములు వ్రాయఁబడెకాక, తమవాదములో ఋజు మార్గమును విడిచిపెట్టి స్వాభిప్రాయాన్నికై వంకరమార్గముల గొన్నిటి ద్రోశిని తెలుపవలసివచ్చి నందులకు విచారముగా నున్నది. నన్నపాచార్యుడు భారతవీతిలో తన్నుంగూర్చి వ్రాసికొనిన యంశములకు నుచితమగు సర్వ మేదియో యెఱింగియుండియును గూడ దాని నేవో కుయుక్తులతోఁ ద్రోసివేసి తమ యాహుల కనుకూలించు వివరీతభావముల దీసి యా పద్యము నన్నపాచార్యు డు మంత్రియని రూఢిచేయు చున్నదని సాహసించి లిఖించిరి. ఇది పెద్దవింత. ఈ విషయమై వీరు వ్రాసిన వ్రాతలకు సమాధానమే యువశరములేదాని యిట్టివారలగూడ సరియగుమార్గ మునఁ జెట్టుట శ్రేయస్కరము కావున నందులకు గూడ సమాధానము నిచ్చుచున్నాఁడను. క్రీ వీరరాజుపంతులవారు శరణులు విషయ విమర్శనము చేసి చూపినపిమ్మటనైనను ఋజుమార్గము వకు రాకపోయెన నాతలంపు. నన్నపద్యమునందలి విశేషణము లకు వీ రిచ్చిన వివరీతాక్షుల నీక్రింద నెత్తిచూపుచున్నాఁ డను. ఈపద్యమునందున్న (1) అవిరళజవహోమతత్వం (2) సంహితాధ్యాసం (3) పాత్రం (4) నిత్యసత్వవచనం (5) సుజన అను నీ యొదులక్షణములును పురోహితకులందఱు ముఖ్యము గా నుండు ధర్మము లని మన వీరరాజుపంతులవారు రంగీకరించిరి. అవి మంత్రికులందఱు దగు దనిరి. అట్లయినప్పుడు నన్నపాచార్యుఁ డేలక్షణములచే పురోహితకులుడై యుండవలయుండఁగా నొక పురుషుడు తన్నుంగూర్చి చెప్పకొనునప్పుడు తనయందుఁ గల సాధారణముగనుండు ధర్మములఁజెప్పకొనడనియు నపూర్వ లక్షణములేదని బట్టిచని మాత్రమే చెప్పకొనుననియు నద్యుత సిద్ధాంతము నొకదానిని దాము కల్పనము జేసి పైలక్షణములు నన్నప పేర్కొని యుండుటచే నాతడు కులమంత్రికులుడై యుండవలెననియు, నేమన, నివ్యుమంత్రికులందు సాధారణ ముగ నుండునవి కావు గావున వీనిని ప్రత్యేకించి చెప్పవలసి వచ్చెననియు వీరు లిఖించిరి! బాలురైన నిట్టివాదమునకు దిగుదు రని నే నెన్నఁడు ననుకొనలేదు. నన్నపాచార్యుని నియోగింగఁ జేయవలెనను వైదికపట్టు వీరి నిట్టి యా క్తికూష్యముగ పిలిచినాఁడె డెచ్చినది. వైదికధర్మములుగ దమకుఁ గాన్పించువానిని వీరిట్లు వివరీతముగ నియోగిపరము చేయఁబెట్టించి మరల మంత్రికులల సాధారణధర్మము లని తాము సర్వసాధారణముగ ననుకొనుచు న్న లక్షణములు వచ్చినప్పు డయ్యది మంత్రికులందఱు సర్వసాధారణము. కావున మంత్రికులుడని వానిని పేర్కొన నవసరము లేదనియు వాలక్షణములు సామాన్యముగా నట్టికులమునందుఁ బుట్టియుండని నన్నపాచార్యునందుఁ బ్రత్యేకముగఁ గలిగినవి కావుననే యాతడు వానిని పేర్కొనెననియు కాన నాతడు మంత్రికులకేతరుఁ డనియు తమ మొదటి వాదానుసారముగా వ్రాయక, యయ్యది మంత్రికులుల సామ్యే కావున వానింబట్టి యును నాతడు మంత్రికులుడై యని సిద్ధాంతికిరించిరి. ఆలక్షణము లేవియన (1) అనురక్త (2) కేటాసాసన (3) బ్రహ్మాండా (4) నానాపురాణ విజ్ఞాననిరతు (5) సద్విశుత్వాం దాతపరితు (6) లోకజ్ఞ (7) ఉభయభాషా కావ్యరచనాభికోభితు (7) సర్వ తిభాభియోగ్య (8) మత్యమరాధిపాచార్యు-సమనవి. ఇవి మంత్రికులల సాధారణ ధర్మములట! ఇవి వారి సాధారణధర్మము లేనపుడు నన్నపమంత్రి ఆములుడై యై యున్నయెడల వానిని జెప్పకొననవసరముండదు. తమకు సాధారణమైన అవిరళ జవహోమ తత్వరత్నములు పురోహితకులుడని వాడుకొనుట తాను ‘ధవళయన్తోపశిత’నని ‘క్రికాలములయందు సంధ్యావంద నము నాచరింపుచున్నా’నని వ్రాసికొనుటవంటి వగుచో మంత్రి కులుడు లోకజ్ఞాదిపదముల వాడుకొనుట దీర్ఘశ్రుధారినని, నితరతరభూమపాంఠునని చెప్పకొనుటవంటివి కావో! కావున వీనిని ప్రత్యేకముగా చెప్పకొనిన నన్నయభట్టు వైదికుడనిన సరసముగ నుండునను భావము తమ వాదములననే కలుగుచు న్నదతి సంగతి మన వీరరాజు పంతులవారు తెలిసికొనలేకపోవుట వింతవైదికధర్మము లని తమకు దోచిన వానిని వైదికుడు చెప్పకొనుట యవసరమని కొన్నిటిని త్రోసివేసిరి. ప్రత్యేక లక్షణము లేనైన జెప్పకొనిన వానింబట్టి యివనిని వైదికుడని

యంగీకరింతురేమో యన నదియును లేదు. నన్నప వాడుకొన్న ప్రత్యేకలక్షణములఁ దీసికొని యయ్యది నియోగుల సాధారణ ధర్మములని సిద్ధాంతికిరించి వానింబట్టి కూడ నియోగింపజేసిరి. ఇంక వైదికుడు చెప్పకొనదగిన లక్షణము లేవైన మిగిలియు న్నవా! సాధారణధర్మములు చెప్పకొనుటకును వలనుపడదట. ప్రత్యేక లక్షణములను చెప్పకొనుటకును వలనుపడదట. పంతులవారి యా క్తిఖడ్గ మిట్లు రెండు వైపులను వాడి గలిగి నన్నపాచార్యు నిష్ఠము వచ్చినట్లు చెక్కి మంత్రికులవికారము గలవాని నిగఁ జేయుచున్నది. ఒక్క యుదాహరణము:—

నన్నపాచార్యుడు ‘లోకజ్ఞా’ అని వ్రాసికొన్నాడు. లోకజ్ఞత కుంత్రికులలసాధారణధర్మమని పంతులవారు వ్రాసిరి. వాదమునిమిత్తము దానినంగీకరించినను వైదికకులులలోవిశేష శ్రమపడి సంపాదించుకొనఁ బ్రయత్నించినను లోకజ్ఞనితన నదిలభింపదా! అలాగిండు పుట్టినవారియందని పూర్తిగ సంభవమా! లక్ష కొక్క పురోహితకులునందైన నది కలుగక పోదనితలంచెదను. అట్టివాఁడు లోకజ్ఞకేటమును వాడుకొనుట ప్రత్యేకలక్షణ మని వీరరాజుపంతులవారు రంగీకరింప జలసియుం డును. దానికిని వీరంగీకరింపక అది మంత్రికులధర్మము గావున నాదిశేషణము వాడుకొనిన హేతువుచేతిగూడ నన్నపను మంత్రికులనిగో! వీరు మార్చితేసిరి. ఇదివింతవాదా! ఇక నన్నపాచార్యుని లక్షణముల గూర్చి వీరు లేగ్గినయంశముల నొక్కొక్కటే విమర్శించుచున్నాఁడను.

“అనురక్త— ఈవిశేషణము కులీనా క్షామరక్తాశ్చ కృతానై వీరమన్త్రిణః (వీరులగు నీమంత్రికులు కులీనులై కల బ్రాహ్మణులై నీయంద మురక్తులై యున్నారా!) సభాబంధ పర్యము. — అను భారతములోని వారదశాక్యమును దలఁచించు చున్నది. కులీనక్షామరక్తశ్చ— కులబ్రాహ్మణు ననురక్త— వీరిసమానత్వమును, అందున్న రెండు కేటముల యొడలేగనియును బంధమును గమనించునది. (చూ. పైనన్నచోడుని ప్రయోగము) మఱియుఁబురోహితుఁడు దాను రాజానంద మురక్తుడనని వాప్రి కొనుట, తండ్రి కుమారునియందమరక్తుడనైయున్నానని చెప్పకొనుటవంటిది. కావున నీవిశేషణము మంత్రియందే యాతపన్న ముగచున్నది.” అని వీరరాజు పంతులు గారు వ్రాసిరి.

ఇది నిస్సార్థము. కులీనకేట కులబ్రాహ్మణ కేటములు పర్యాయపదములకి భాషాజ్ఞానము కలవారెవరును తెప్పఁబోరు. కులీనత యనునది బ్రాహ్మణులయందొక్కరియందే లేదు. అన్ని వర్ణములవారియందును గలదు. విశేషించి జంతువులందుఁ గూడ గలదు. “అహనేయాఃకులీనాన్యన్యైః” అని నిఘంటువులు చెప్పుచున్నవి. ఇచ్చటి కులీనకేటమునకు కులవిప్రుడని యర్థముచెప్పఁ బోవుట యెంత సాహసమో పైచోట నర్థము చెప్పఁ బోవుట యు సంతసాహసమే. అనురక్త అనఁగా అనురాగము కల వానిని అనియర్థము. రాజానందుఁ బురోహితుఁ డనురాగము కలవాఁడైయుండుట నొప్పనివా రుండరని తలంచెదను. కాన “అనురక్త” నను విశేషణము రాజాకంఠెఁ దక్కునవాఁడని తెలుపుచున్నదని వీరరాజుపంతులవారు వ్రాసినది నిర్మూలము మఱియు నిస్సార్థము. ఇయ్యది పురోహితపర మగుటకు సేవిధ మగు సభ్యంతరము లేదు. వీరరాజుపంతులవారు చెప్పినట్లు పురోహితులు రాజానకుఁ బూజ్యులైయున్నారనుట నిజము.

“నకచ్చిద్బ్రాహ్మణో విద్యాకా ధర్మనిర్మోమహద్భుతిః

ఇత్యుక్తాణా ముపాధ్యాయో యథావత్తతే పూజ్యతే” (ఇత్యుక్తాణా ముపాధ్యాయః కులగురుర్యసిష్ఠః—వ్యాఖ్య) అని రామాయణములో కచ్చితార్థము చెప్పబున్నది.

అనురాగమునది పెద్దలయందుఁ బిన్నలకును నుండును. పిన్నలందుఁ జెడలకును నుండును. “పూజ్యేష్టసురాగో భక్తిః” అని కాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. పూజ్యులైన పెద్దలయందం డు ననురాగమున భక్తి యనిపేరు. పిన్నలందుఁ జెడలకుండు ననురాగమునకు వాత్సల్య మని పేరు. నన్నయభట్టారకుడు భారతములో నిట్లు వ్రాసె.

“మహీతలంబున కనావృష్టి యైవ నెఱింగి వసిష్ఠుండు కాంతిక, పాష్టికవిధు లొనరించి సంవరణుం దోడ్కొని హస్తీ పురంబున కరిగిన నఖిలప్రజలకు ననురాగంబయ్యె ననావృష్టి దోషంబును బాసె.”

ఇట విష్ణుతుల్యుడగు రాజానందును, సర్వజ్ఞతుల్యుడగు వసిష్ఠునందును బ్రజల కనురాగము గలిగినట్లుగాఁ దెలుపఁబడి యున్నది.

“అనివం బరమేశ్వరుండు సద్భక్తియుక్తి కనురక్తుడై సతీరత్నంబగు సతీంబరిగ్రహించి”—కుమారసంభవము 1 ఆశ్వా. (సశేషము)

అడయారు

(స్వకీయ విలేఖరి)

సర్వమత సమ్మేళనము

అడయారు, జనవరి 7.—ఇచ్చట దివ్యజ్ఞాన సమాజము వారు, సర్వమత సమ్మేళన సమస్యను జయప్రముఖ పరిష్కరించుచు, లోకకల్యాణమునకు అన్నిరీతుల తోడ్పడుచున్నందులకు సంతోషకరము. మతములన్నియు నొక యుద్దేశ్యము తోడనే నిర్మింపబడినవనియు, అందుచలన, మానవులు, తాము భిన్నమతములలో నుద్భవించినను, ఒకరితో నొకరు పోరాడుకొనక, అందరిపట్లను సోదరభావము చూపెట్టుచు, వారి మతములలోని విషయములను సైతము గ్రహించుమండ వలయుననియు, గత 50 సంవత్సరములనుండియు దివ్యజ్ఞాన సమాజము వారు ప్రపంచమున నుద్బోధించుచున్నారు. వారి యాశయములు చాలవరకు నెరవేరినవనియే చెప్పవచ్చును.

ఇంతటితో సమాజమువారు తృప్తిపడక, సమాజప్రధాన స్థలమున అడయారు జ్యోతిషమున, అన్ని మతముల దేవాలయములను నిర్మించ బూసుకొనియున్నారు. హిందూసభ్యుల సహాయ సంఘ్రితవలన హిందూదేవాలయము నిర్మింపబడినది. వల్లవారు, తైలవారు అనుభవములేక, అన్ని జాతులవారును నూతన దేవాలయమున కరుదెంచుచు, దేవుని భజించుచున్నారు. గతనెల 30వ తేదీని బౌద్ధదేవాలయమునకు ప్రారంభోత్సవము చేయబడినది. ఇప్పుడవట అందరును పూజలను సల్పుకొనుచున్నారు.

ముసల్మాను సోదరులు, తమమతమునకు సంబంధించిన సంస్థను ఇచ్చట స్థాపించుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయుచున్నారు. ఇందులకు కావలసిన ధనము సమకూరినది. త్వరలో మసీదు నిర్మింపబడును. క్రైస్తవ సోదరులు, పూజకు గాను, తాత్కాలికముగ, నొక కొట్టాయిని నిర్మించుకొని వారు, త్వరలో వారి చర్చిని సైతము నిర్మించుటకు ఏర్పాట్లు జరుగుచున్నవి. యూదుల (క్రైస్తవులు) సాంప్రదాయముల ననుసరించి, దేవాలయమును నిర్మించుకొనుటకు యూదుసభ్యులు సమాజాధ్యక్షుల అనుమతిని బడసివారు. ఇందులకుగాను కంఠు స్థాపనము చేయబడినది. త్వరలో మండరము నిర్మింపబడును.

విద్యాలయము

ఇచ్చటి కల్యాణాలలో ఆంగ్లోపాఠశాలయులకు కే. ఎస్. సెల్యంకురు బి. ఏ. గారు, ఉన్నత విద్యాభ్యాసము నిమిత్తము మొన్న సోమవారము నాడు బయలుదేరి అమెరికాకు వెళ్లిరి. వారి గౌరవాధ్యక్షులు కల్యాణాలోపాధ్యాయులు ఆనాడే ఆతిథ్య మిచ్చిరి.

మరణము

శ్రీ దివానుబహదరు ధర్మవరము కేశవచార్యులవారు, గత సోమవారమునాడు రాత్రి, యిచ్చట వారిస్వగృహమున, పరలోకగతులై రని వ్రాయుటకు చింతించుచున్నాను. చనిపోవునప్పటికి వారివయస్సు 60 సం॥లు. సర్వేశ్వరుల ఉన్నతోద్ధృతి గములను చేసి, అధికారవర్గమున చాల ప్రఖ్యాతిని గడించిరి. గొప్పవాతలు. ఆంధ్రమున గొప్పపండితులు. వారి ఆత్మకు పరమేశ్వరుడు నిరంతరకాంతి నిచ్చుగాత!

నేషనలు యూనివర్సిటీ

పట్టభద్రుల సంఘము-అడయారునభ

గత నెల 30 వ తేదీని నేషనలు యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేట్సు అసోసియేషను వారి ప్రత్యేక సభ యొక్క అడయారున, దివ్యజ్ఞాన సభా మండపమున జరిగినది. సమాధ్యక్షులగు ప్రొఫెసరు యూనందనప్రసాదు ఎం. ఏ. గారు అధ్యక్షత వహించిరి. భారత వర్షమందలి అన్ని ప్రాంతముల నుండియు పట్టభద్రులును, పండితులును ఆసేతులు విచ్చేరిరి.

అధ్యక్షులు, సభా కార్యక్రమమును ప్రారంభించుచు, సభ్యుల కందరికిని స్వాగత మిచ్చుచు, పత్రికా నిర్వహణము నిర్వహ్యముగా జరుగుటకు గాను, రైటు రెనరెండు అరండేలు గారు ఎండరూసాయలను మరల విరాళముగా నిచ్చిరని పకటిచిరి.

తరువాత హోల్వార్డు కళాకాలాధ్యక్షులగు పియర్సుగారి పక్షమున కె. హెచ్. సహాని బి. ఏ. గారు, ఇతర ప్రాంతములలో నున్న పట్టభద్రుల యువయోగార్థుల, విద్యావిషయమునను, ఇతర విషయములలోను, నూతనముగా ప్రకటింపబడిన గ్రంథముల సమకూర్పును, సంచార గ్రంథాలయము నొకదానిని స్థాపనమున నిర్మించుట ఆత్యవసరమని తీర్మానము నొకదా

నినిఉపపాదించిరి. కే. బానికిరామ శర్మగారు తీర్మానమును బలపరచిన పిమ్మట, అందరిచేతను ఆమోదింపబడినది. పిమ్మట ఘట్టతీర్థ విద్యాలయమునందలి యుపాధ్యాయులు జి. ఎం. భట్టుగారు పట్టభద్ర సంఘమును, ఈమధ్య నూతనముగా నెలకొల్పబడిన వరల్డు థియోసాఫీకు యూనివర్సిటీ సంఘమున నొక కాళానంధముగ చేర్చుట ఆత్యవసరమనుచు తీర్మానము నుపపాదించిరి. వి. కేశవద్రాగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. తరువాత తీర్మానము ఆమోదింపబడినది.

ఎస్. టి. వారాయణ అయ్యగారి పక్షమున, కె. జె. శర్మగారు, సంఘమువారు విద్యాసమస్యలను అన్ని చోట్లను వ్యాపింపజేయుటకుగాను చేయవలసిన పనులనుగూర్చి కొన్ని తీర్మానముల నుపపాదించిరి. వానినిసరించి చర్చించి, తగిన రీతిని కార్యరూపమున చెప్పుటకు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారికి అధికారమిచ్చుచు సభవారు తీర్మానించిరి.

అంతటితో సభ ముగిసినది.

ఆంధ్రభారతీర్థ రాజీనామా

వి. ఎస్. శర్మగారు అడయారునుండి మాట్టుక వ్రాయుచున్నారు:

ఆంధ్ర భారతీర్థ (ఆంధ్ర రిసర్చి యూనివర్సిటీ) ప్రధానులు దయాపూర్వకముగ నాకు నిర్ణయించిన డిలీగేటు జనరలు అధికారమునకు రాజీనామా నీయవలసి వచ్చినందులకు తంతయు చింతించుచున్నాను. ఏపనియైనను మనస్ఫూర్తిగ చేసినగాని అది జయప్రదముగ నెరవేరజాలదు. ఇచ్చట దివ్యజ్ఞాన కళాశాలలోను దివ్యజ్ఞాన సమాజమునకు సంబంధించిన విద్యాసంస్థలలోను నేనునిర్వహించవలసిన బాధ్యతలు అనేకములున్నవి. వానికే తగినరీతిని నా విరామకాలమును వినియోగించుటకు ఖీలులేక యున్నది. అందువలన శ్రీ కేశవగిరిరావు పంతులుగారు నాకు నిర్ణయించిన అధికారమునకు రాజీనామా నిచ్చుచు ఇంద్రే అవచ్చక్తిని వినియోగించు యువకులను నాయీ అధికారమునకు నియమించ శ్రీవారిజి కోరుచున్నాను. శ్రీ పంతులుగారు పంపిన అధికార పత్రములను వారికి 15 రోజులక్రితము విజయనగరమునకు పంపియున్నాను.

విశ్వ విద్యాలయ కార్యములను నిర్వహించుటలో నాకు అన్నిరీతుల తోడ్పడిన పరీక్షా మంత్రులగు శ్రీ వి. వి. శ్రీకృష్ణగారికిని (వేటపాలెము), ప్రాంతీయ కార్యదర్శులగు, ఇతరమిత్రు లందరికిని నాకృత్యతా పూర్వక వందనముల నావరించుచున్నాను.

భారతీర్థ ఆంధ్రుల విద్యాసంస్థలలో అతి ముఖ్యమైనది. భగవానుని అనుగ్రహమువలన ఇకముందైనను, ఆంధ్ర భారతీర్థ తన విద్యుక్త ధర్మములను నెరవేర్చుచు, ఆంధ్రావనికి అన్నిరీతుల సేవచేయుచుండుగాత!

జె. సి. వార్డుగారు

ఫిజీకి పక్షులు

వంద్రాసు, జనవరి 8:—జె. సి. వార్డుదొరగారు ఈదేశమునకు ఆస్ట్రేలియానుండి ఒక వింత కార్యక్రమము వచ్చియున్నారు. చిన్న పురుగులను తినెను పక్షులకు ఈదేశమునుండి వారి దేశమునకు తీసికొనిపోవుటయే వారి పని. కొన్ని యేండ్ల క్రితము ఫిజీ దీవులలో ఒక విధమైన ఎలకలు బాధించుచుండెను. అవి చెరుతోట్లను నాశనము చేయుచుండెను. వాటిని నాశనముచేయుటకు ముగ్గురులను దిగుమతిచేసిరి కాని ఇవి ఎలకలనే గాక పక్షులను సైతము చంపెను. దాని మూలమున ఇంకొక విధమగు శిన్న పురుగులచే కొబ్బరితోటలన్నియు నాశనము కాజొచ్చెను. అందువలన లాభములు నమ్ముట మానెను. అంతట ఫిజీ ప్రభుత్వము ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వమునకు వ్రాసి పక్షులను తెప్పించెను. కాని అవి చాలవరకు పండ్లు తిని బతుకు నవిగ నుక వాటి రాకయు నాశ కారకమయ్యెను. కనుక వార్డు దొరగారిని పక్షులకొరకు పంపించిరి. కలకత్తానుండి కొన్ని వందల మౌసాలను, పచ్చని బుల్బులను ఓరియల్సును సంపాదించెను. ఇవి అప్పుడే ఎగుమతి చేయబడెను. చెన్నపట్టణము వచ్చి జోంగాలను, డయిలెలను బాల్చెట్టును, ఇతరములగు జాతుల పక్షులను కొన్ని వందలను సంపాదించెను. ఇవియున్నయు పురుగులమీదనే జీవించును. వార్డుగారు కొలబోకు వెళ్లిరి. ఇంకొక ఓడలో పక్షులు ఫిజీకి వంపబడునని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

వాణిజ్య లేఖ

(స్వకీయ విలేఖరి)

హిందూదేశములోని ప్రత్తిపంట

జనవరి 8:—1925 సం॥ ఆఖరువరకు అంచనా ప్రకారము హిందూదేశములోని ప్రత్తిపంట 5,569,000 టేనులు. క్రిందటి సం॥ ఈసమయమునకు 5,141,000 టేనులు అనగా నూటికి 9 వంతుల చొ॥ తగ్గెను. క్రిందటిసంవత్సరము పంట 24,838,000 యెకరములు. ఈ సంవత్సరము మాత్రము 26,805,000 యెకరములు. బొంబాయి రాజధానిలో మాత్రము 7,203,000 యెకరములు. అంచనా ప్రకారము 1,298,000 టేనులు మాత్రమే. అనగా క్రిందటి సంవత్సరము కంటె నూటికి 25 వంతుల చొ॥ తగ్గిపోయెను. ఈరాజధానిలో క్రిందటి సం॥ కంటె ఈసం॥ యెక్కువగల నుపయోగించినను పంటమాత్రము చాల గ్గియుండెను. దీనికి కారణము కొంతవరకు అకాలపు వర్షముతలని తెలియుచున్నది.

డిశంబరు 30 వ తేదీతో ఆఖరు వారమునకు విదేశములకు పంపిన దూది టేనులు.

Table with 2 columns: Item (యూరపు, చెనా, జపాను, మొత్తము) and Quantity (9,098, 10,695, 52,500, 72,543)

వరి

హిందూదేశములో ఈ సం॥ అంచనా ప్రకారము 78,149,000 యెకరములు. క్రిందటి సం॥ 78,032,000 యెకరములు. అనగా 117,000 యెకరములు హెచ్చెను. బొంబాయి రాజధానిలో మాత్రము 3,216,000 అనగా క్రిందటి సం॥ కంటె నూటికి 6 చొ॥ తక్కువ. దీనికి కారణము ఆక్టోబరు, నవంబరు నెలలో కురిసిన తక్కువవర్షమువల్లను భూమిని అకాలములో పడునుజేయుటవలనను. మొత్తము 1,235,000 టన్ను మాత్రము ధాన్యము కావచ్చునని తెలియుచున్నది. క్రిందటి సం॥ పంటకంటె 20% తక్కువ. విదేశములలోని పంట ఫార్ మోనాలో నూటికి.

Table with 3 columns: Year (1924-25, 1925-26), Quantity (8,349,000, 4,174,000), and Unit (నూటికి 4 చొ, టన్నులు, 6, 11)

మొత్తమువీడ ఈ సంవత్సరము వరిపంట విదేశములలో కూడ కొద్దిగ హెచ్చుగనేయున్నది.

బీహారు ప్రభుత్వము

పాట్నా, జనవరి 7:—క్రొత్తస్మీములను కొన్నింటిని బడ్జెటులో చేర్చుటకు విద్యాంగ మంత్రి ప్రతిపాదించును. అందులో మొదటిది పాట్నాయందు ఒకపశుచికిత్సాలయమును ఏర్పరుచుట. రెండవది పాట్నాయందు రాష్ట్రీయ మ్యూజియమును స్థాపించుటకును, మూడవది సహకార కాళియందువార్డులు కల్పించుటకును అయియున్నవి. న్యూసాయ కాళియందు నూతులు త్రవ్వించు కాళిలో మాన్యులు చేయ ఏర్పరచబడినది. సహకారకాళియందు మూడు క్రొత్తఉద్యోగులను ఏర్పరచురు. అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులు ఇద్దరును ఒక డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారును ఏర్పరచురు. (అ. ప్రె.)

ఎడ్యర్లు మిల్లులు

బొంబాయి, జనవరి 7:—కాటు మెకన్సి ఎంపరరుగార్లు తమ పనివాండ్రకు యంత్రాలయము 1 వ ఫిబ్రవరినుండి మూసివేయబడునని ప్రకటించిరి. వర్తకపరిణామము బాగుగ నుండకుండటయే దానికి కారణమని యూహింపవచ్చును. కొలదికాలములో ఇంకను కొన్ని మిల్లులు మూసివేయబడు ననుకొనుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

కాంగ్రెసు

కార్యక్రమము

(1)

గాంధీ మహాత్ముడు కాన్పురు కాంగ్రెసు తీర్మానముల గూర్చి చెలిపిన యభిప్రాయము చాల ముఖ్యమయినది. శాంతియుత శాసనోల్లంఘనమును నిలిపి యుంచినందులకు, జిన్నా ప్రభృతులు కారములు మిరియములు నూరుచున్నారు. ఇదియంతయు వట్టి బెడదరింపనియు, బూటకమనియు చాటుచున్నారు. దేశము శాసనోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధము గానపుడు, దాని నికను వరింపవలయును యడుగుచున్నారు. లేనిపోని బూటకములను మానివైచి, సంపూర్ణ సహకారము నవలంబింప వలయునని జిన్నా గారు కోరుచున్నారు. గాంధీ మహాత్ముడు బలమును భావించుట లేదు. ప్రభుత్వము వారికి కాంగ్రెసు నంకల్పము చెలియుటకును, స్వరాజ్య పక్షమువారి యుద్దేశ్య మేదియో నియోజక గణమునకు చెలియుటకును, ఈ తీర్మాన మక్కరకు వచ్చునని మహాత్ముడు చెలుపుచున్నాడు. ఏదేశమయినను, తన యిచ్చను నెఱవేర్చు కొనుటకు వెనుక బలమున్న గాని, ముందుకు బోజాలదు. భారతీయుల కోర్కెలు నెఱవేరనిచో, శాసనోల్లంఘనమును చరమ ప్రతిక్రియగా ప్రయోగింపబడునని కాంగ్రెసు తీర్మానమును బట్టి గ్రహింపవచ్చును. శాసనోల్లంఘనము ఇన్వెడెన్షుడే జరుగుటకు వీలు లేకబోయినను, భారతీయులకు దౌర్జన్యమునందు నమ్మకము లేదనియు, అహింసా ప్రతాపము గల నిరోధమునందే వారికి నమ్మకము గలదనియు, తీర్మానము తేటపరచుచున్నది.

అహింసా సాధనమునకు ప్రాముఖ్య మొనగుట బట్టి కాంగ్రెసు ప్రముఖుల యుద్దేశ్యములకు అపార్థము గల్పింపబనిలేదు. అధర్మచర్యలకు వారు గడంగరని ప్రపంచమునకు విదితము గాగలదు. నూలుచందాను ప్రత్యామ్నాయముగ నంగీకరించుట బట్టి, కద్దరుపట్ల అభిమానమధికమగు చున్నదని మహాత్ముడు భావించుచున్నాడు. ఇకముందు కాంగ్రెసు సభ్యుల నధికముగ జేర్చుటకు దేశమంతయు పాటుబడవలయును. ఆంధ్రదేశమునందు కాంగ్రెసు సభ్యుల నెంతవిస్తారముగ జేర్చిన నంత మేలు. పావలానుగాని, నూలుచందాను గాని యిచ్చిన సభ్యులగుదురు. పావలా చందానిచ్చుటకు వీలున్నను, సాధ్యమగు నంతవరకు నూలుచందాను చెల్లించుట తెక్కుడు ప్రోద్బలము గలిగింపవలయును. సంవత్సరమునకు రెండువేల గజముల నూలు నిచ్చిన, సభ్యుడగుటకు చాలును. అట్టివారు నూలువడుకు సంఘమునందు (బి) తర

గతి నభ్యులయ్యెదరు. వడుకగలవా రందరును ఏ తరగతి సభ్యులగుట శ్రేయస్కరము. సంవత్సరమునకు పదివేల గజముల నూలునిచ్చుట దుస్తరము గాదు. ఇంతియ గాక గ్రామములనుండి సభ్యుల నైకొనినపుడు పలువురు నూలుచందాను సంవత్సరపురముగ నిచ్చెదరు. వారి కదియొక కష్టముగాదు. నూలుచందా నిచ్చుటవలన కద్దరు నిర్మాణమునకు దోడ్పడుటయగాక, చేతపరిశ్రమల గౌరవమును కాపాడుటకుగూడ వీలగును. కాయ కష్టమున కత్యంతగౌరవ మేర్పడును. బీదలపట్ల తదితరులు నిజమగు సానుభూతి జూప వీలగును.

ఈ సమయమును బోగొట్టుకొనక కాంగ్రెసునందు లక్షలకొలది సభ్యుల జేర్చుచో, నూతనోత్సాహము ప్రబలి కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును త్వరితముగ నిర్వహింప వీలగును. కాన్పులు వ్యవహారములను కాంగ్రెసుసభయే నిర్వహింపవలసి యుండుటచే, ఎంతమంది సభ్యులగుచో అంత పౌష్టకముగ పనులను నడుపవచ్చును. స్వరాజ్య పక్షమునందు చీలికగలిగినందులకు మహాత్మునివలె దేశ శ్రేయమును కోరువారెల్లరును చింతించెదరు. బహిష్కారపక్షమునకును, స్వరాజ్యపక్షమువారికిని మహాత్ముని ప్రయత్నఫలముగ సంయోగము గుదిరినపుడు, మరల కొందరు స్వరాజ్యపక్షము నుండి చీలిబోయి రిస్సాంసీపు సహకారమును బోధించుట దేశ దురదృష్టముదప్ప వేరుగాదు. ప్రస్తుత సమయమున సహకారమును గూర్చి చింతించుట తెట్టికారణము గానరాదు. బర్మింగ్ హెడ్డు ప్రభువు ప్రసంగము తీరని యాశాభంగము కలిగించినది. సామ్రాజ్య శాసనసభ తీర్మానమునకు ప్రభుత్వమువారికి ప్రత్యుత్తర మొసంగలేదు. రాజకీయ నిర్బంధితులను విడువలేదు. ఆర్డినెన్సును రద్దుజేయలేదు. సహకారమునకు వలయు పరిస్థితులను కల్పింపలేదు. ఇట్టి సీతిలో సంస్కరణములను నిర్వహించి మంత్రపదవులను చేపట్టవలసిన ప్రసక్తి యేమి గలిగెనో తెలియదు.

మితవాదు లిదివరకు మంత్రపదవుల నాక్రమించి సంస్కరణములను జయప్రదముగ నిర్వహింప దుర్లభమని మడ్డిమెను సంఘమువారి ఎదుట సాక్ష్యమిచ్చియుండగ, నూతన రిస్సాంసీపు సహకారవాదు లెక్కుడు లాభమొనర్పగలరా? ఏవిధమున వాచినను, కేల్కారు ప్రభృతులచర్యకు తగిన యాధారము గనుపింపదు. స్వరాజ్యపక్ష నాయకులు తమధర్మమును నెఱవేర్చనిచో, వారిచే నాధర్మమును నిష్కర్షగ జేయింప ప్రయత్నింపవలయును గాని, తిరిగి యాచనపద్ధతుల నవలంబింపవలయు నని గోరుట, నిరాశాఫలితము దప్పవేరుగాదు. కాని స్వరాజ్యపక్షపు చీలికగాంచి ప్రజలు దిగులాండవలదని మహాత్ముడు మందలించుచున్నాడు. వీలనన నూత్రముగూర్చియే భేదభావ ముదయించినపుడు, అతుకు జెట్టుటకు వీలుండదు. గాంధీ మహాత్ముడు స్వరాజ్యపక్షమునకు తొంగిపట్టుల, లొంగిపోవలయును. లేనియెడల విడిగ పనిజేయుటకు ప్రయత్నింపవలయును. ఇతర విషయములగూర్చి రాజీగుదురుటకు వీలయినను, ఉద్యోగ స్వీకారము గూర్చి రాజీ ఎటులగుదురు? ఉద్యోగమును స్వీకరించుచో స్వరాజ్యపక్ష మూలనూత్రమే విచ్చిన్న మగును. మనస్ఫూర్తిగ నుదయించిన భేదభావములు తుదకు

దేశాభివృద్ధికి సాధనభూత మగునని మహాత్ముడు నమ్ముచున్నాడు. కేల్కారు ప్రభృతులు కొంత కాలమయిన పిమ్మట, మరల నరియగు త్రోవ దొక్కిదరని యూహింపవచ్చును.

ఇకమీద కాన్పురు కాంగ్రెసు తీర్మానము గూర్చి తర్కించుట మాని, ప్రజలు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట యవసరము. ప్రజాశక్తిని పెంపొందించుట ముఖ్యము. కాన్పులు కార్యక్రమమునందు విశ్వాసము గలవారు, దాని విషయమై పని జేయుచుండ, నిర్మాణ కార్యక్రమాభివృద్ధి ముఖ్యమని ఎంచెడివారు అందు నిమిత్తమే తమ శక్తివంతను వినియోగింప గలరు. రెండు పనులను నిర్వహింప వీలగును. కాని, స్వరాజ్య సంపాదనకై కృషి నల్పుచున్న సమయమున, సాంఘిక విభేదములు పైకి వచ్చి దాని నడ్డగింపకుండ జూడవలయును. దేశమునం దిప్పుడు, సాంఘిక వైషమ్యము పెచ్చుపెరుగుచున్నది. కొందరు, తాము మున్నందు భారతీయులమని ఎంచుటకు మారుగ, హిందువులమనియు, మహమ్మదీయుల మనియు, బ్రాహ్మణులమనియు, బ్రాహ్మణేతరులమనియు, తలంచుచు అంతఃకలహములను పెంచుచున్నారు. కులసభలు తమ ధర్మమును మరచి, దేశశ్రేయోభివృద్ధికి ప్రతికూలముగ పరిణమించుచున్నవి. డి. టి. ఆర్. రహింగారు మహమ్మదీయులను హిందువులనుండి పూర్తిగ చీలదీయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. మహమ్మదీయులు హిందువులతో జేరి అధికారవర్గము నెదిరింపవలయునని ఆలీనోదరులు తెప్పిననంగతులు రహింగారి కేమాత్రము రుచింపలేదు. మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గము లుండవలయునని, వీరి యుద్దేశ్యము.

రాబోవునెలలో డిల్లీలో హిందూమహాసభ జరుగనున్నది. హిందూ మహాసభవారు తమ అభ్యర్థులను ప్రత్యేకముగ పేర్కొని ఎన్నికల ప్రచారము జరుపు విషయముగూర్చి చర్చించెదరు. ఈ రీతిని ప్రతిసంఘమువారును, ప్రతి కులమువారును తమకు సంబంధించిన సాంఘిక సమస్యలను విచారించుకొనుటతో తృప్తిజెందక, రాజకీయ వ్యవహారములలో గూడ జోక్యము కలుగజేసికొని, కులతగవులను వీనియందుగూడ జొప్పించుచో, ఇక స్వరాజ్యమునకు స్వస్తి జెప్పవచ్చును. దేశమంతయు ద్వేషపూరితమగును. జాతీయత యడుగంటును. ఇంతకాలమునుండియు కాంగ్రెసుసభ గలిగించిన ఐకమత్యభావ మడుగంటును. ప్రస్తుతసమయమున దేశము నాటరించిన మేఘములు కడు భయంకరముగనుండి చీకట్లను వ్యాపింపజేయుచున్నను, త్వరలో స్వరాజ్యభానుని దీప్తి మండరని విచ్చెల్లాడెదరగు నని నమ్మెదము. తాము భారతీయులమనియు, భారతీయసంయోగము ముఖ్యమనియు, జాతిమతవిభేదములు హద్దుల నతిక్రమింప నీయరాదనియు, చాటువారు కొందరయినను బయలుదేరక మానరు. గాంధీ మహాత్ముని సర్వ సమదృష్టిని కొంతవర కయినను, ప్రతివారు చేకొనవలయును. కీర్తిశేఖులగు దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారు గనుపటచిన సహనభావమును కొంతవర కయినను ప్రతివారును అలవరచుకొనవలయును. అవసరమగుచో స్వరాజ్యసిద్ధికై కృషి నలి

జేడివారు, ద్వేషపూరితమగు సాంఘికాద్యోమము లందు పాల్గొనకుండ, భారతజాతీయభావమును ప్రజ్వలించజేయుట ముఖ్యము. స్వరాజ్యపక్షము నేమి, కాంగ్రెసు నేమి ఎదుర్కొనిన మహోపద్రవ మిదియే. రాజకీయకక్షలవలన విశేషమగు చిక్కు రాదు. జాతిమతకక్షలను జొప్పించుటవలన తీరని యాపదలభించును. స్వరాజ్యపక్షము వారిట్టి యాపదను నివారించిన గాని, రాజాపు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు సభ్యులు ప్రబలవిజయము గాంచుటకు సాధ్యపడదు. ఏమతమునకు జేదినను, ఏకులమునకు జేదినను, ఎంతటి ప్రముఖు లయినను, తప్పదారి ద్రొక్కుచు దేశక్షేమమును వెనుకకు ద్రోసి స్వసంఘ లాభము నెవరడ్డము పెట్టుదురో, అట్టివారి చర్యలను మొగ మోటుమి లేక నిరసించుట తత్సంఘ నాయకుల ధర్మమై యున్నది. అందుకు మారుగ, స్వసంఘాభిమానమును మదినెంచి, దేశద్రోహ మొనర్చువారి చర్యలను సహించు కొలదియు అస ర్థములు వాటిల్లును. అందుచే వికమత్యమే ప్రధానముగ నుంచుకొని, అంతఃకలహములను పార ద్రోలి, దేశాభ్యుదయమును పెంపొందించుటకు కొందరు నాయకు లయినను ధైర్యముతో నిలువ బడనియడల, ప్రస్తుత మావరించిన మేఘములు తొలగిపోజాలవు. అట్టి నాయకులు దేశమున లేరనియు, ఎల్లరును జాతిమతాభిమానములలో మునిగి సత్యము ననుసరింపకున్నారనియు, భావింప జాలము. ఏలనన యీనంగతియే నిజమగుచో, దేశము స్వరాజ్యమును వాంఛించుట లేదని కన్పర్యేటివులు చెప్పెడి వాదము సిరమగును. ఖర్కెహెడ్డు ప్రభుత్వ లికమీద నిశ్చింతగ కాలము గడుపవచ్చును. హైందవాధికారులు అంతఃకలహములను నిరోధించు నిమిత్తము తమ యధికారమును తాత్కాలికముగ నిలుపుకొనవచ్చును. స్వరాజ్యము సంగతిని మరచి ఏనాలుగు ఉన్నతో ద్యోగములతోనో ప్రజలు సంతృప్తి జెందెడి కాలము రావచ్చును. దేశభక్తులు జేసిన త్యాగముల కిదియాఫలము? అటు లెన్నడును జరుగ నేరదు. “వందేమాతరం” అని ముప్పది మూడు కోట్ల భారతీయు లొక్కమారు ఎలుగెత్తి చాటి, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును క్రద్ధా భక్తులతో నిర్వహింప సమకట్టుచో, స్వరాజ్యము అచిరకాలములో ను సాధి తమ గు న నుటకు సం ది యములేదు.

అమెరికావర్తకరక్షణము

తన వర్తకమును రక్షించు కొనుటకు అమె రికా విశేష ప్రయత్నముల గావించుచున్నది. మోటారుబండను తయారు జేయుటలో అమెరికా అగ్రస్థానము వహించుచున్నదని ఎల్ల రెఱిగిన విష యమే. బ్రిటీషు వర్తకము నానాటికి క్షీణించు చున్నది. కాని రబ్బరు బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము నుండి వెడలవలయును. ఇంతవరకును రబ్బరు ధరలు చొక్కగ నుండెను. రబ్బరు ధరలను పెంచుటకు బ్రిటీషు వర్తకు లిప్పుడు సమకట్టిరి. అమెరికాలో నిప్పుడు మితిలేని ఆగ్రహము ప్రబలు చున్నది. మోటారు వర్తకము వడిపోవునని అమెరికా వర్త కులు భయపడుచున్నారు. ఇంగ్లండుపై పగ సాధిం

చుటకు, అమెరికాప్రతి ధరలను పెంచవలయు నని డెమోక్రాటిక్ సభ్యులొకరు అమెరికా ప్రజా ప్రతినిధి సభలో బలికిరి. ఇంగ్లండు దెప్పించెడి ప్రతిలో విశేషభాగము అమెరికానుండి వచ్చు చున్నదని ఎల్లరకువిదితమే. అమెరికా ఇంగ్లండుల వర్తకపు పోటీ తుద కెటుల పరిణ మించునో చూడవలయును. ఇండియా, దక్షిణాఫ్రికా, ఆస్ట్రే లియా, చీనా, జపాను, ఇటలీ, స్పెయిను దేశముల నుండి అమెరికాకు గోధుమలను దెప్పింపరాదని, ప్రభుత్వవ్యవసాయ శాఖ వారు ఉత్తరువిచ్చిరి. అమెరికా, తమ గోధుమపంటను రక్షింపదలచిన యెడల, విదేశపు గోధుమల పై దిగుమతి సుంకములను విధింపవచ్చును గాని, అసలే నిషేధించుట విచిత్రముగ నున్నది. అమెరికా యవలంబించెడిమార్గము నూతనము. ఇట్టి యపూర్వమార్గము నితర దేశములుగూడ ఇక ముందవలంబించు నేమో తెలియదు. స్వాతంత్ర్యము ననుభవించెడి దేశములు తమక్షేమము నెటుల కాపాడుకొనగలవో, అమెరికా చారి త్రము తెలుపకనే తెలుపుచున్నది.

హార్ని మెనుగారి రాక

బొంబాయి క్రానికలు పత్రికాసంపాదకులుగ నుండి, హిందూదేశమున కద్భుతనేపజేసిన, హార్ని మెనుగారిని అధికారవర్గమువారు ఇంగ్లండుకు ప్రవాసమంపిన సంగతి పాఠకులకు చెలియును. వీరిని యంతకాలమునుండియు హిందూదేశమునకు రానియలేదు. లేబరుప్రభుత్వమువారు వ న ను యిందుకు బూనలేదు. బొంబాయి ప్రభుత్వము వారి యిష్టమున కీసంగతిని వదలిపెట్టిరి. వారికింత వరకు అనుగ్రహము గలుగలేదు. హార్ని మెనుగారి ప్రవాసము, మిక్కిలి అవమానకరము. వీరేమయి న ఘోరనేరమొనర్చినచో, నేరముమోసి విచారిం పవచ్చును. అటుగాకుండ జన్మస్వాతంత్ర్యముల నరికట్టుట దేశదుర్గతికి నిదర్శనము. యూరపియను లయినను, భారతీయులయినను హిందూదేశ స్వాతం త్ర్యమునకై పాటుబడుచో, వారు అధికారవర్గపు అగ్రహమునకు గురియగుదురని, హార్ని మెనుగారి చారిత్రము చెప్పకనే చెప్పవచ్చును. హార్ని మెను గారు ఇంగ్లండునుండి బయలుదేరి, కొలంబోచేరి రని, అస్సోసియేట్ ప్రెస్సువార్త యొకటి చెలుపు చున్నది. ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించుచో, హిందూ దేశమునకు వచ్చుటకు, హార్ని మెనుగారు సంసిద్ధు లుగ నున్నట్లు, సూచింపబడెను. బొం బాయి ప్రభుత్వమువారు సరసులగుచో, తాము జేసిన తప్పును సవరించుకొని, హార్ని మెను గారిని రానిచ్చుట వివేకము. వీరితోబాటు ప్రవాస మందున్న భారతీయుల నందరను రానిచ్చుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారు బూనుకొనుట న్యాయము.

ఆలివియరు ప్రభువుగారు: హిందూదేశము

ఆలివియరు ప్రభువుగారు లేబరుపక్షపు ఇం డియా మంత్రియని ప్రజలెరుంగుదురు. వీరికాల ములో బెంగాలు ఆర్డినెన్సు ప్రయోగింపబడెను. అధికారపదవియం దున్నపుడు వీరి యభిప్రాయ ములకును కన్పర్యేటివు యభిప్రాయములకును విశేషము భేదములేకుండెను. విమృటనయినను

వీరి యభిప్రాయములు మారెనా? మారలేదని, మేజరు గ్రహంపోలు, శివరావుగార్లు రచించిన హైం దవసమన్య యను గ్రంథమునకు వ్రాసిన పీఠిక యందు గమనించును. బ్రిటీషు పరిపాలనముపట్ల గ్రంథకర్తలు గావించినవిమర్శనమును వీరంగీ కరింపరు. సత్వర స్వపరిపాలనాప్రధాన మవసర మని గ్రంథకర్తలు గోరినవిషయమును, వీరు ఆమో దింపరు. స్వపరిపాలనమును త్వరలో ప్రసాదించుట యవంభవమనియు, అటుల గోరుట వివేకము గాదనియు, స్వపరిపాలనమిచ్చుచో అరాజకము ప్రబలుననియు, మున్నగు నిస్సారమగు సంగతు లను వీరు ఏకరువుజెట్టిరి. మరల లేబరుపక్షము పరి పాలించుచో, ఆలివియరు ప్రభువుగారు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునందు చేరకమానరు. ఇట్టివారిద్వారా, హిందూదేశమునకు విముక్తి గలుగుననుట శ్రమ గాదా? భారతీయుల స్వయంసహాయముపై నాధార పడవలసిన యవసర మెంత గలదో కనుగొన వచ్చును.

మూడు ఛేంబరులు

రెండు ప్రజాప్రతినిధిసభలే యనర్థకరమని, ప్రస్తుతానుభవము చెలుపుచున్నది. స్టేటుకౌన్సిలు సభ దేశాభివృద్ధి నెటుల యడ్డగించుచున్నదో చెలుప నక్కరలేదు. ఇంగ్లండునందు సయితము, ప్రభువులసభను నామమాత్రము జేయజూచు చున్నారు. పెక్కుదేశము లొక్కసభతోనే తృప్తి జెందుచున్నవి. పరిశీతు లిటులుండ నిన్నటిదినము జరిగిన ఆర్థికసభలో ప్రొఫెసరు బాతీజాగారు మూడవసభగూడ యుండవలెనని ప్రసంగించిరి. ఈసభయందు, తివిధజాతులకు ప్రాతినిధ్యముండ వలయునట. వృత్తులకు ప్రాతినిధ్య మేర్పడుటకు నాల్గవసభయున్నను వీరి కభ్యంతరము లేదు. ఇది వరకే మతభేదములతో ప్రాణము విసువెత్తుచుండ, మూడవసభను నెలకొల్పుచో జాతిమతభేదములు సుసిరముగ పాదుకొనుట కవకాశము గలుగును. సభ్యులు పలువురు వీరి సూచనను నిరసించి యుం డుట సమంజసముగ నున్నది.

హాజియాత్రికులు

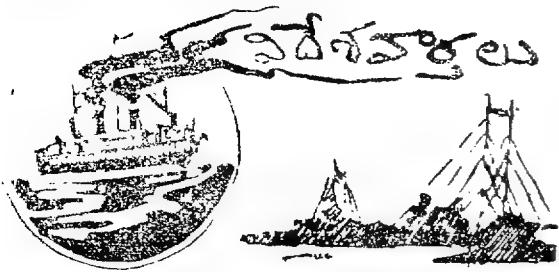
చాలమంది తిరిగివచ్చుచున్నారు
బొంబాయి, జనవరి 7:—హాజియాత్రికులు మెక్కానుండి చాలమంది తిరిగివచ్చిరి. వైవాహిక తురుష్కస్థానమందు శిక్షల ము హెచ్చుగానుండుటవలన ఈసంవత్సరము అన్నిసంవత్సరము లకన్న ముందు వచ్చియున్నారు. మామూలుగా వచ్చు పిసావరు మార్గము మందుతో గప్పబడియున్నట్లు చెప్పుచున్నారు.
(అ. ప్రె.)

తాతా కంపెని

బొంబాయి, జనవరి 7:—ఈవినిగు న్యూసువార్త ప్ర కారము తాతా అండుసన్యువారు డిన్నాగారున్న ప్రిన్సిపాల్తో మాటలాడిరి. 2 కోట్లు ఋణము ఇచ్చుటకు వారు ఒప్పుకొనిరి. ఈమెత్తములో తాతా హైడ్రాలిక్సు-పవరు కంపెనీలవారును కపంచుకొందురు. 51 రెండవవారికి లక్షలును మొదటివారికి మిగత సొమ్మును వచ్చును. వారు జెత్సరులను తీర్చుటకు దీనిని ఉపయోగింతురు.
(అ. ప్రె.)

బి. జి. హార్ని మెనుగారు సింహళముచేరుట

బొంబాయి, జనవరి 7:—పూర్వము బొంబాయిక్రానికలు పత్రికా సంపాదకుడైన బి. జి. హార్ని మెనుగారు కొలంబోచేరి. ప్రభుత్వము ఒప్పుకొన్నయెడల హిందూదేశమునకు కత్తురు.
(అ. ప్రె.)

క్రొత్త గ్రీను పరిపాలనము

మితవ్యయము

లండన్, జనవరి 6:—పరిపాలనమున మితవ్యయమును ప్రవేశ పెట్టుటకు నేమనలు ఎకానమి, పబ్లిక్ అసిస్టెన్సు, మంత్రులపనుల నెత్తికేసెదరు. ఈపనులను దేశీయమంత్రియు వ్యవసాయమంత్రియు నిర్వహించెదరు.

గ్రీనుకు వచ్చిన విదేశీయులందరను రెండు పానులు పన్ను నీయవలెను. అందులకు ప్రతిఫలముగ గ్రీనులోనున్న పురాతన విచిత్రవస్తువులన్నిటిని డబ్బులేమండ ఎపుడు ఇష్టమైన అపుడు జామటుకు కావ్యతమన అధికారపత్రము లీయబడును.

ధీల్లీ కాలా-రైల్వే

ఫైనాన్సియలు ట్రెయ్యురీక వ్యాఖ్య

లండన్, జనవరి 6:—చిక్కు పరిస్థితులందు డైక్టరులు మంచిచేరమునే గావించిరి. మిగిలిన స్వంతదారుల ప్రశంస కెంతయు పొత్తులైరి. తాత్కాలికముగ జేయబడిన ఈ రాజీని గృహపరిషత్తు రైల్వేకురార్చి ఇండియా ప్రభుత్వ విధానము యభివృద్ధియగుటకు పుష్టమగు మార్గమేర్పడును. సమంజసముగ మితవ్యయముంచునని తోచిన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కంటాక్టు పద్ధతులను మార్చెదరు.

కొలొనులో భూకంపము

కొంచెము నష్టము

కొలొను, జనవరి 6:—నేటియునము 12/40 గంటలకు భూకంపము గల్గి రి నిమిషములుండెను. భవనములన్నియు గజగజ కవరిపోయినవి. పీఠులలోనికి చాలమంది దిగిబరులై పరుగెత్తిరి. రాత్రి అంతయు ఆరుబయటనే పడియుండిరి. ఆచలిలోనే యుండిరి. నష్టము కొంచెమే గల్గెను. రైనుకుప్రక్కనున్న జిల్లాలలోనే కంపము గల్గెను.

లీజి, న్యూమారు

పట్టామలలోగూడ భూకంపము గల్గెను. గతరాత్రి ఇచ్చట రెండునిమిషములే సోకెను. సామాను అంతయు కడలి పోయెను. ప్రజలు ఇండ్లను విడిచి పారిపోయిరి.

నామూరులో సోమవారమురాత్రి స్టేషనులో మూడు సెకండ్లకాలము భూకంపము గల్గెను.

లిబరలుపక్షముతో చీలిక

సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ మాండ్ గారి విమర్శన

లీఫ్టెల్, జనవరి 6:—సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ మాండ్ గారి యువ న్యాయమునే అందరను జెప్పకొనుచున్నారు. మాండ్ గారు లాయిడ్ బార్డి గారికి చిరకాలమిత్రులలో ఒకరు.

లాయిడ్ బార్డి గారిపట్ల ఎంతసేపూమున్నను ఆయన వ్యవసాయపు విధానమునుగూర్చి తన యభిప్రాయమును నిష్కర్షగ చెలుపక తప్పవనిరి. లాయిడ్ బార్డి గారి భూమి సంస్కరణ ఏర్పాటులను ఖండించిరి. వ్యవసాయమున పరిశీలించుటకు క్రొత్త యభిప్రాయములను నియమించువలె నను యభిప్రాయమును నిర్మోగ మోలుముగ మోదలంబు మాండ్ గారు ఖండించిరి. ప్రతిష్ఠాక్రియు ఇష్టముచచ్చినటుల వ్యవసాయముచేసికొనుటకు వీలు అయినంత వరకు ఎవరును జోక్యముకలుగజేసికొనరాదనియు అట్టి ఏర్పాటు జేయని విధానము నెద్దానిని అంగీకరించబాలననయు మాండ్ గారురి.

లిబరలుపక్షములో గొప్పచీలిక గల్గెనని ఈవినింగు న్యూస్ పత్రిక చెలుపుచున్నది.

కొలంబోనో కాదభాధికారి

లండన్, జనవరి 7:—పేమాప్త గు కమాండర్ హెచ్. పి. విలియంసు గారు సీలవరి అంతయున జాకానగారి స్థానే కొలంబోనో కాదభాధికారిగ నియమించబడుదురట.

పడమటి ఆఫ్రికా సంచారము

ఉద్దేశములు

లీఫ్టెల్, జనవరి 6:—మేజరు ఆరంబ్ గోరుగారు పడమటి ఆఫ్రికా సంచారము సల్పునపుడు బ్రూమ్స్ పోర్టు, రైలు రోడ్ల యభివృద్ధినిగూర్చి మొదట ఆలోచించెదరు. ఇది దేశీయులకు చాల ముఖ్యమనుచున్నది.

రెండవది వ్యవసాయాభివృద్ధినిగూర్చి ఆలోచించెదరు. మూడవది ఆరోగ్యము, పారిశుధ్యము, విద్యావిషయములనుగూర్చి ఆలోచించెదరు. ఆయా అధినేతలనులందు వీటినిన్నిటిని ఆలోచించెదరు.

ఇటీవల ఇట్టి మంచిపని ఎంతయో జరిగెను. ట్రీనిడాదు లోనున్న ఉష్ణప్రదేశపు సామ్రాజ్య వ్యవసాయ కళాశాలకును అధినేతలనులకును ఆరంబ్ గోరుగారు సంబంధమును గలిపెదరట.

వైమానిక పరిశోధనలు

లీఫ్టెల్, జనవరి 6:—కాకిపరుగులవలె కర్నలు నెంపిలీ మాప్టరు 850 మైళ్లను నునాయాసముగ విమానమువిూడ స్త్రాన్తి నరునుండి లండనుకు బయలుదేరి ఏజ్జివేరు వైమానికాశయమున దిగెను.

ప్రాణవాాయువును పీల్చు పరికరములతో క్యాంబ్రిడ్జిగర్ రెస్టి నెంటు వుల్లేలు గారు 80000 అడుగుల ఎత్తు ఎగిరిరి. 1919 జనవరిలో కప్రాను లాంగుగారు 300500 అడుగుల ఎత్తు నెగిరెను. ఇంతకంటె పైగా ఇంతవర కెవరు నెగరలేదు.

ఫ్రెంచి రాజకీయముల చిక్కులు

మంత్రివర్గము వారి గతి

సోషలిస్టులపై ఆధారపడియున్నది

లండన్, జనవరి 6:—ఫ్రెంచి సోషలిస్టులు బొత్తుగ తమ విధానమునే అవలంబించెదరో లేక ర్యాడికల్స్ తో కలిసేదో 10 తేదీని జరుగనున్న సోషలిస్టు పక్షమువారి కాంగ్రెసులో జేలను. అసభలో జేసికొను తీర్మానముపై ప్రభుత్వముంచునది ఉడునది జేలను. ర్యాడికల్స్ తో సోషలిస్టులు కలిసి కొయలిమను ఏర్పాటుజేసిరేని రెప్పు పక్షమువారు మరల చర్చించునది ఏర్పడిపోవును. డూమరుగారి ఆర్థికవిధానమును త్రోసివేసెదరు. సోషలిస్టులతో గూడుకొన్న మంత్రివర్గము బ్రెహుంకు మంత్రివర్గపు స్థానము నాక్రమించుకొనును.

ఒకవేళ ర్యాడికల్స్ తో కలియుటకు తీర్మానించునో డూమరుగారి ఆర్థికవిధానము నెగును.

ప్రస్తుతము ఏమి జరుగనదీ చెళ్ళుటకు వీలులేదు, నిరుడు కంటె ఈ సంవత్సరము ప్రభుత్వములో పాల్గొనుటకు సోషలిస్టుల యభిప్రాయమున్నట్లు కన్పించుచున్నది.

చీనా వ్యవహారములు

పెంగుగారి ప్రాపంచికసంచారము

టోక్యో, జనవరి 6:—పెంగుగారినిగూర్చి మ్యాంగు హే, జపానుకుండా ఆమెరికాకు పోయిన, దారిలో చంపెదరను భయముతో ఈమార్గమును ఒట్టిరి గాని అంతకంటె విశేషమే మియు లేదని విదేశాంగకార్యాలయమువారు రనుచున్నారు

జపానుజాగ్రత్త

పెంగుగారినిగూర్చు, ఛాంగ్ స్పీకర్ గారును మరలుటచే చీనాలో కొన్ని నెలలవరకు శాంతి ఏర్పడవచ్చును. పెంగుగారినిగూర్చి పోవుటజూచి పూర్వగారు మరలబయలుదేరునను భయముతో జపానుప్రభుత్వమువారు రెంతయు జాగ్రత్త కనిపెట్టి చూచుచున్నారు.

చీనాలో శాంతి యేర్పడుట

టోక్యో, జనవరి 7:—మంచూరియా నాయకత్వమును ఛాంగ్ స్పీకర్ గారు వదలుకొనదలవిరట. సక్రమ శాస్త్రీయప్రభుత్వము నేర్పాటుజేయుట మంచిపని పూర్వగారు రహస్యముగ తేల్చు సంపుచున్నారు. సైనికపాలనమును మాని ప్రజాస్వామ్యమును ప్రవేశపెట్టవలె ననుచున్నారు. ఛాంగ్ స్పీకర్ గారును పూర్వగారును ప్రాతపగలను మానుకొని రనువార్తలనిజమని నమ్ముకపోయినను చీనాలో శాంతి ఏర్పడవచ్చునని జపానువారు జూనుచున్నారు.

యూరపు సంక్షోభము

భేమ్సునది ఇంకిను పొంగుచునేయున్నది

రైనుల్యాండులో అతి ఘోరముగ నుండుట

లీఫెల్, జనవరి 6:—అనుకొన్నట్లు నిన్న మరల భేమ్సునది పొంగినది. వరదలు ఇతరచోట్లకుగూడ వ్యాపించినవి. నది అంతయు సరస్సులవలె కన్పించుచున్నది. వరదప్రదేశము సాధారణముగ మెరక. రెండుమూడురోజులు వర్షము లేకున్నచో, మునిగిన ప్రదేశములన్నియు ఆరుటకు బిలుండును. నేడుగూడ గ్రేటు బ్రిటనులో వర్షము సాధారణముగ నుండు ననుచున్నారు. కొన్ని రోజులవరకు వాతావరణము అస్థిరముగనే యుండును.

ఈసందర్భములం జేసి భేమ్సులోయలో ఇంకిను భయముచున్నది.

ఆక్సు ఫర్డు సగరమంతయు వరదలతో మట్టుప్రక్కలంబై యు నిండియుండెను. కొన్నిరోజు కొట్టుకుపోయెను. పొలములో పాకలన్నియు ఎగిరిపోయి ఒకటో రెండో నీలిచెను. గడ్డి మేటిలు ఏమగునోయని భయపడుచున్నారు.

చుట్టుప్రక్కల గ్రామములలో విస్తారముగ ప్రదేశము నీళ్ల మయము. లాంగ్ బరను, టైలుబార్న్లు చుట్టు భేమ్సునది పొంగి పారిపోయినది. రిడింగు, మెయిడెక్ హెడ్ దగ్గర చుట్టుప్రక్కల పొలములు, మదలు నీటిలో తాగుతున్నవి. పల్లపుప్రదేశములందు మరింత భయంకరముగనున్నది. నదిప్రక్కనున్న ప్రజలు బంగళాలను విడిచిపోవుచున్నారు. యార్క్ షైర్ లో వరదలు చెనుకముఖము బట్టుచున్నవి. ఓయి జానది నిరుడు ఫిబరవరి ప్రమాదముగ ఇప్పుడులేదు.

వర్షవర్షచుట్టును ఇంకిను నీరు సరస్సులై యున్నది. కాని ఇక్కడగూడ నిన్న కొంతవరద తగినది. నెవర్కానదిపై భాగములందు వరదలు తగ్గుచుండ క్రింద మరల నది పొంగినది. స్టోవరు, ఆవను గట్టువరకు వచ్చినవి. నార్తంప్టోక్ షైర్, టెప్పర్డ్ షైర్ లో వరదలు తగ్గుచున్నవి. ఇంకిను జేలకొలది ఎకరముల భూమి నీటిలో మునిగియున్నది.

హాలండులో తగ్గుట

ఉత్తరలింబర్గు, దీపేటలంతపు తక్కినచోట్ల వరదలు తగ్గి పోవుచున్నవి. ఇచ్చట ఇంకొక ఇనుక దిబ్బతెగినది, చాలవరకు ప్రదేశము మునిగెను.

బాల్గోయి మున్నగు గ్రామములలో పశువులకు సాలుపు రోగము కాలే పగుళ్లు రోగము బయలుదేరెను.

వరదలు- ఇంకొక ఇనుకదిబ్బ తగ్గుట

అమ్మటర్డ్, జనవరి 7:—పెద్దనదును తీసిపోవుచున్నది ఒపర్స్ ను రాష్ట్రములో యాచినదీ ఇనుకదిబ్బ తెగి గ్రామములు కొన్ని మునిగినవి. మియాస్త్రిచిటిలో రెండుపర్యాయములు భూకంపము గల్గెను.

రైనులో అపారమగునష్టము

టెల్లిక్, జనవరి 6:—రైను ప్రదేశములో వరదలు తగ్గుచున్నవి. అందువలన ఇక్కడ ఘోర్నష్టములు బయల్పడుచున్నవి.

కోల్లెన్సులో 20000 ఇండ్లు కూలిపోయినవి. జేలకొలది కుటుంబములు వల వల మాడుచున్నారు. 60000 మందికి పని లేక అల్లాడుచున్నారు. 1000000 పానుల నష్టము గల్గెనని మదింపుజేసిరి. న్యూజేడులో ఎక్కడలేని నష్టముగల్గెను. 1000 మందికి నిలువ పంచలేకున్నది. ప్యాక్టరీలను మూసివేసిరి. ఈ నష్టమునుండి కోలుకొనుటకు కొన్ని నెలలు బట్టును.

బెలియం పరిస్థితులు

బ్రుసెల్స్, జనవరి 7:—గంటు, నామూరు, డినాంటు, బాగ్నీ రోయిలో వరదలు తగ్గినవి. కాని అంటాయింగు జిల్లాలో వరదలు మరింత హేచ్చినవి. మాలెయిను, హాలంలోయలో గ్రామములను భారీజేసిరి. రెండరు జిల్లాలో కూడ భారీజేసిరి. మిగిలిన కుటుంబములకు ఆహారమును బంచిపెట్టుచున్నారు.

దక్షిణ సముద్రయాత్ర

తిమింగిలములను గూర్చి గ్రహించుట

లీఫెల్, జనవరి 6:—అధినేత కార్యాలయమువారి ప్రేరణచే దక్షిణసముద్రములకు పయనమగుచున్నారు. ఆచట తిమింగిలములనుగూర్చి అన్వివిషయములను పరిశీలించెదరు. ఆప్రదేశములో తిమింగిలములను దుంపనాశనము చేసెదరను సంగతి విని ఆభయముతో వీరందరును అక్కడ జేనుచున్నారు. ఈవారము బయలుదేరెదరు. రెండు సంవత్సరములు పట్టును ఈపరిశోధనంతయు.

లాయ్ట్ బార్లిగారు

త్వరలోనే తిరిగి వచ్చెదరు

రీఫీల్డు, జనవరి 6:—లాయ్ట్ బార్లిగారి కూతురునకు అనారోగ్యముగ నుండుటచే ఈవారము చివరనే తిరిగి బండ్ నకు వచ్చెదరటం.

పత్రికా వ్యాఖ్యలు

హంగరీలో పెంచి దొంగనోట్లు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ప్యాంస్, జనవరి 6:— పోస్టరీ బ్యాంకు నోట్లకు హంగరీ ప్రభుత్వమువారు త్వరవాదులుగారమమ మరలరాజాను ప్రజేశ బుట్టుటకు బన్ను చున్న కుట్రను గప్పిబుచ్చుచున్నారని మ్యాటికో పత్రిక నిందించుచున్నది. అంతర్జాతీయ సహాయముచే హంగరీ మరల విశ్వర్యమును గాంచగలెనని జ్ఞాపకము చేయుచున్నది. అందుచే కాంతికి భంగకరమును కుట్రను సహించి మిన్నకుండుట హంగరీకి పాడిగా దనుచున్నది.

కేటను ఇలిక్ సాదు ఒడంబడికలు

లండను, జనవరి 7:— కేటను ఇలిక్ సాదు ఒడంబడి కలను ప్రభుత్వ ప్రకటనముగ ప్రకటించిరి. తెలుగు వ్యక్తిభావ ములతో ప్రసరించుచున్న పును. పరిష్కరించుటకు పిలవనట్లు చేసిరి. ఎవరికి తప్ప నిర్ణయించి పరిహారము నిష్పించుటకు ఒక సంఘము నేర్పాటు జేసెదరు.

గ్వాలియరు మహారాణి

భూరివిరాళము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జనవరి 7:— ప్యాంస్ లో తనభర్త చనిపోవు టకు ముందుజూపిన దామన కృతజ్ఞతను తావులకు గ్వాలియ రు మహారాణిగారింపిన 100 వేల ఫ్రాంకుల చెక్కును ప్రూ వ్రభువు ఆమె తేలితో బ్రతుండుగారి కంకణిరి. ధర్మకార్య ములకా మొత్తమును వినియోగించవలెనని ఆమెనకోరినది.

హంగరీలో దొంగ ప్రాంకునోట్లు

ప్రచారము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

బుడాపెస్టు, జనవరి 7:— హంగరీలో దొంగ వేయి ఫ్రాంకుల ఫ్రెంచి నోట్లను విస్తారము వంచిపెట్టుట చే హంగరీలో నున్న ముగ్గురు హంగరీ ప్రయలులను, పూర్వము పట్టయమంత్రిగానున్న 'యాయా ఉఫీస్' గారిని, ఆని అంతరంగిక కార్యదర్శిని అరెస్టు జేసిరి. ఈ నోట్లు హంగరీ లోనే చేసినట్లు నమ్ముచున్నారు. క్రిమినల్స్ లను, నెలలలు యూరపులో నుప్రసిద్ధ కుటుంబములోనివాడగు వెత్సేటు రాకొమరుని బట్టుకొనిరి. పోస్టరీ నోట్లను స్వీకరణమునకు సృష్టించలేదనియు జేతభక్తి ప్రపూరితులై అప్పాత్రి రనియు అధికారులే ప్రకటించుచున్నారు. దొంగ ప్రాంకునోట్లను నోట్లతో నార్వేకుంజి హ్యాంబర్గ్ జేరగనే మంచి కుటుంబము నకు జేరిన ఇంకొక హంగరీ వ్యక్తిని అరెస్టుజేసిరి. బుడా పెస్టు పోలీసు ప్రధానాధికారియగు 'నదోసి' గారి కిందులో కృత్యముచని ఆతనిగూడ అరెస్టుజేసిరి.

జెకోస్లావియా సయాం

వర్తకపుటాడంబడిక

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ప్ర్యాంస్ జనవరి 7:— జెకోస్లావియా సయాం వర్తక పుటాడంబడిక ముగియనున్నది. ప్యాంస్ లో సంతకము చేయ బడును. కొన్ని యూరపీయను ప్రభుత్వములు పికింగు ప్రభుత్వ ము నంగీకరించక పోవుటచే చీనాతో రాయబారములు జరుగు టకు కొన్ని చిక్కు లేర్పడినవి.

ఆంగ్లో తురుష్క రాయబారములు

నర్ రోనాల్డు లిండేగారి రాయబారము

అంగోరా కేగుట

రీఫీల్డు, జనవరి 6:— నర్ రోనాల్డు లిండేగారు అం గోరాకు తోయి మసోలుతగవునుగూర్చి రాయబారములను పల్లవచ్చును.

తురుష్క ప్రభుత్వముతో చర్చించి గతమాసములో జాతి సమితి సభవారు గావించిన మసోలు తీర్పునుగూర్చి తురుష్క ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయమును గమగో నెదరు.

తెయిడినోరు కమిషను

పిబ్రవరి ఆఖరున తెయిడునోరుకమిషనును బ్రుసెల్స్ నుండి తీసివేయుటకు జాతిసమితివాగు నిశ్చయించిరి.

నర్ ఆర్ట్స్ చాంబర్లైదుగారిని నత్కరించుట

రీఫీల్డు, జనవరి 6:— లోకకోర్ ఒడంబడికను సాధించి నందులకు బర్మింగ్ హాంసిచే కవుగ్నిలువారు నగర పౌరత్వము నొసగి చాంబర్లైదుగారిని నత్కరించిరి.

సిలోనుకు క్రొత్త అధినివేశమంత్రి

గ హాంకాంకులో సహాయ అధినివేశమంత్రిగ నున్న ప్లీచరుగారిని నియమించిరి. 9 తేదీన సిలోనుకు బయలు దేరునట.

కీ|| శే|| ఎమ్మోడు క్యాండ్లరుగారు

ఎమ్మోడు క్యాండ్లరుగారు చనిపోయిరి. ఇతడు గొప్ప గ్రంథకర్త; సంచారి ప్రాచ్యదేశములో విస్తారము సంచారము నొందిరి.

కీ|| శే|| ప్రొఫెసర్ గ్రెన్విలు బ్రుక్

64 వ ఏట చనిపోయిరి. ఆరెలికు తురుష్క పెరిషియా భాషయందు అసమాన ప్రజ్ఞావంతులు. అధునిక పెరిషియా పరి సితుల కితడు ప్రమాణము. అధునిక పౌరశిక్తు పాఠ్యము మువకు జేరిన గ్రంథము లున్నవి. ఇతని కీర్తిని అవిచిత్రస్థాయి జేయును.

150000 దరఖాస్తులు విరేంత, అనాధల పింధనలకు

వచ్చినవి. ఇంతకుండికి పింధనలు నిచ్చిరి.

ఆగిరిపల్లి శ్రీలక్ష్మీనృసింహ వేదశాస్త్ర

పాఠశాల పందొమ్మిదవవార్షికోత్సవము

ఆయా! ఏకత్వకాలముక్క యాకార్యక్రమమున పందొమ్మిదవ వార్షికోత్సవమును మామ తుగ్గించుచు శ్రీస్వామి వార్లపరమవదోత్సవమును, వడ్డి కళ్యాణోత్సవమును సప్తమి ధర్మోత్సవమును జరుగెను. కావున ఏకమస్వినలను తాము బంధుమిత్ర సహితముగా విచ్చేసి, విద్యార్థుల పరీక్షలను పిక్షించి, వార్షికోత్సవాంగము లగు నునువాసాదికము లాకర్చించి, స్వా మివార్లను నేవించి పాఠశాలను ప్రాత్యహము గ లు గ జే య మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నారము. మ. రా. శ్రీ. అల్లాడి కృష్ణ స్వామి ఆయ్యరుగారు (నంద్రామ హైకోర్టుజేజులు) పభాగ్యతలు లుగా నుండుటకు ద తుతో సంగీకరించిరి.

కార్యక్రమము—పాఠశాల భవనమున

జనవరి 18 తేదీ ఉదయం—సరస్వతీపూజ, మహాదా శిర్వారము. సాయంత్రము—విద్యార్థుల పరీక్షలు.

జనవరి 19 తేదీ ఉదయం—విద్యార్థుల పరీక్షలు. సాయంత్రము—ఉపన్యాసములు.

జనవరి 20 తేదీ ఉదయం—విద్యార్థుల పరీక్షలు, సాయం త్రము—వార్షిక సభ, పాఠశాలకార్యనివేనము.

పరిషాధికారులు, ఉపన్యాసములు: బ్రహ్మశ్రీ నోరి సుబ్ర హ్మణ్య శాస్త్రిలుగారు, దెండుమారు నరసింహ శాస్త్రిలుగారు, శ్రీపాద లక్ష్మీనృసింహ శాస్త్రిలుగారు.

పాఠశాలయందు పండితులైనవారల వాక్యార్థములు జరుగును. వావిలూల వెంకటేశివావధాని, రిబ్బెడ్ల సవాద్రి నేటు జడ్జి, అస్థులు.

సూరిమార్కండేయశాస్త్రి, కార్యదర్శి, ధర్మకర్త.

మకరసంక్రాంతి సూర్యగ్రహణము

శ్రీ కుంభకోణం శంకరాచార్యస్వాములవారి

పరిష్కారము

ఈ జనవరి నెల 14 వ తేదీ గురువారము నాడే మకరసంక్రాంతియును సూర్యగ్రహణమును గూడ తటస్థించినందున సంక్రాంతి తర్వాతమును గ్రహణ తర్వాతమును గూడ వేరువేరుగా చేయ వలెనా అని పలువురు ఆస్తికులు శ్రీవారికి వ్రాసి యున్నారు. గ్రహణతర్వాతమును మాత్రము చేసిన చాలును. సంక్రాంతి తర్వాతమును చేయనక్కర లేదు. అని శ్రీస్వాములవారు సలవిచ్చిరి అని స్వాములవారి దివాను మాకు పుదుక్కోటనుండి తంతివార్త నంకెను. శ్రీ జగద్గురువు లిపుడు అచట మకాము చేసియున్నారు.

వాతావరణ సిద్ధి

1926 నవంబరు 8-వ తేదీ శుక్రవారము

మత్స్యకలాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక స్వీకృతి	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప స్వీకృతి	గత 24 గంటలలో సగటు	జనవరి నెల 1-వ తేదీ నుండి సగటు	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు సగటు
గోపాల్వలం	80.7	65.2	...	0	44.96
విశాఖపట్టణము	79.8	71.7	...	0	87.09
కాకినాడ	80.4	70.8	...	0	89.03
మచిలీపట్టణము	81.4	69.4	...	0	41.59
కర్నూలు	83.8	69.4	...	0.05	26.01
బళ్లారి	84.2	68.2	...	0.15	26.51
అనంతపురము	...	...	0.03	0.81	27.38
కడప	85.4	71.2	...	0	31.23
నెల్లూరు	83.7	72.4	...	0	87.98
మైసూరు	85.1	74.4	...	0	50.74
కడపూరు	81.1	73.6	0.07	0.07	52.34
పేలను	91.4	72.2	...	0	39.30
కోయంబూరుగూరు	85.7	71.8	...	0.03	22.23
తిరుమనూకల్లి	91.9	71.4	...	0	88.38
నాగపట్టణము	77.9	73.2	1.68	2.33	54.56
మధుర	88.6	72.8	...	0	88.58
పాంబట్	81.9	76.4	...	0	87.00
తిరువల్వేలి	...	...	1.45	1.45	39.34
తిరుచేల్వూరు	83.5	73.3	0.87	0.87	64.51
కొచ్చికో	85.3	74.5	...	1.10	114.51
కాలికట్టు	87.3	72.3	...	0.15	117.18
మంగళూరు	85.1	73.5	...	1.08	125.66
దెంగునూరు	84.3	64.3	0.61	0.06	85.87
మైసోరాగ	74.2	58.2	0.07	0.07	125.46
కొడెకనూరు	66.2	49.3	0.20	0.20	62.18

సర్కారులు:—విశాఖపట్టణములో తప్ప తక్కినచోట్ల ఆకాశము తులన మేఘములతో గూడుకొన్నది. రాత్రివేదిమి 4 నుండి 6 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

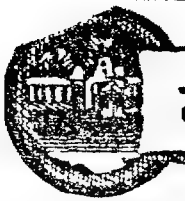
డక్టర్స్:—అనంతపురంలో చినుకులుపడెను. బళ్లారి లో మేఘములు పలవడుచున్నవి. తక్కినచోట్ల దట్టముగనున్న వి. బళ్లారిలో అద్భుతమెక్కువ. బళ్లారి కర్నూలులో పగటి వేదిమి 3 నుండి 5 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేదిమి 7 నుండి 10 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—కడపూరులో చినుకులుపడెను. మేఘ ములు ఒకమైద్యురగ నున్నవి. రాత్రివేదిమి 6 నుండి 6 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

స్థానిక చినుకులు కొన్ని పడవచ్చును.

యస్. ఆర్. హెచ్ సామ్రాట్

జాతావరణము

మరణాపవాదాలు

ఆంధ్ర విద్యార్థి సంఘము, చెన్నపురి:— సోమవారం 11 తేదీన 4.30 గంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కాలము ముఖ్య ఒక సామాన్యసభ జరుగును. అందు చర్చించబడు పాఠశాలలు 1 జనగణిత విద్యార్థి సమావేశమునకు ప్రతినిధులను ఎన్నుకొనుట 2 ఈ నెలలో జరగవలసిన పని గూర్చి 3 తదితర విషయములు. —కవుతా విశ్వనాథశాస్త్రి.

ఉద్యోగుల మార్పులు:—వి. పి. పాండురంగారావుగారు స్థానిక స్వపరిపాలనాశాఖ డిప్యూటీ కార్యదర్శిగారు టి. బి. ఆర్. రాజగోపాల్ ఐ. సి. యస్. గారు పిన్న పుచ్చకొనుటతోడనే వారిస్థానమున భార్య కలదును పదవి స్వీకరించుదురు. ఈలోపుగా ప్రేక్షకుగారి స్థానే అభివృద్ధిశాఖ కార్యదర్శిగా పనిచేయుదురు. పాండురంగారావుగారి స్థానే స్వపరిపాలనాశాఖ డిప్యూటీ కార్యదర్శిగా పి. ఆర్. యస్. టి. ఐ. సి. యస్. గారు పనిచేయుదురు.

అస్పృశ్యత నివారణ కై ప్రార్థన:—మదరాసు హిందూ మాజులు యువజనసమితి, దక్షిణ హిందూ సమాజము, నిన్నుజాత్యుద్ధర సంఘముల ఆచరణ క్రింద 11 వ తేదీ సోమ వారము సాయంకాలము వివిధమతముల ప్రతినిధులు నిన్నుజాత్యుద్ధర కై అస్పృశ్యత నివారణ కై ప్రార్థన సాంధ్య 6 వా లుగలదు చేయుదురు. శ్రీ కామ్యగ తగవతిశాస్త్రి సర్. టి. సదాశివఅయ్యగారు, సర్ ఆర్. వెంకటరత్నంనాయుడు రత్న సభాపతిమొదలయ్యారు, టి. వి. శేషగిరిఅయ్యగారు, టి. వి. కృష్ణాసుందరమొదలయ్యారు, కె. మునుస్వామిశెట్టి, సి. జీన రాజదాస, రివరెండు ఫ్రాన్సిస్ కింగ్స్లెబరీ, యస్. కె. యల్ల వారాయుడు అయ్యగారు దానియందు పాల్గొనుదురు.

దొంగలు పట్టువడిరి:—క్రిందటి సోమవారమునాడు గోవిందప్ప నాయక పీఠిలో రాత్రి 8 గంటలకు జరిగిన దోపిడీ బాధకు ఆయా పట్టుకొనుటకు యన్. రామానుజయ్యంగారు, ఎస్. వై. గోవిందస్వామి గాంగుల పూల బజారు పోలీసువారు చేసిన ప్రయత్నములవలన ముగ్గురు పట్టుబడిరి. క్రిందటి రాత్రి పూలబజారు పోలీసువారిచే ఆరెస్టు చేయబడిరి. వారిలో ఒకని ఇంటివద్ద దోపిడీ జరిగిన రోజుననే దొంగిలించబడినదని చెప్పబడిన 1200 రూపాయి నోట్లు దొరికెను. నిన్న పట్టుబడిన వారిలో ఒకడు ఆరోహవర్తకుర గట్టపుబడి వాడే విచారణ జరుగుచున్నది. (అ. ప్రె.)

ఆత్మహత్య:—నిన్న మిట్టమధ్యాహ్నము లాకాలే జీ పోలీసు వారికి ఒకడు ఉరితీసికొని ఆత్మహత్య గావించుకొనెనని వార్తాసము రాగా సబుఇన్స్పెక్టరు సయ్యిదగారు తగ్గినమే అచ్చటను పోయి కడగితేని ఆయిసిసి, చుట్టు చేరి యున్న జనసమూహమునుజూచి వెంటనే ఆరుసిసికి ఉపరిపాసి కప్పచడి వానిని అరగంటలో ప్రాణము గలవానిగా చేసెను. చుట్టును మూగియున్న వారందరూ ఆశ నడగిరి. కాని పయదు గారి సాహససహాయములవలన వాడు బ్రతికెను.

ఈ వనిషి 20 ఏడ్లవాడు. బ్రాహ్మణుని ఇనుపపెట్టెల క్రిందనున్న పనిచేయుచుండెను. నెల రోజుల క్రిందట పనిలోనుండి తీసివేయబడెను. తరువాత పరిశోధకులకు లాడెనుగాని దొంగలేదు. ఒకశ్రీ ఆతనిపై నాధారపడియుండెను. నిన్న ఉదయము 8-10 గంటలకు అతని పనికొరకు వెళ్లుచున్నాడని ఆమె చెప్పెను. ఆమె బజారునకు పోయెను. తిరిగి 11 గంటలకు వచ్చునప్పటికి తానె రలుపువేసియుండెను. ప్రక్కవారిలో చెప్పెను. తలుపు ఎంతకొట్టినను తీయకుండుటచే కప్పు నెక్కి వెంకట ఒత్తిరించి లోనకు కొందరు తొంగిచూచిరి. చూచునప్పటికి ఈతడు దూలమునకు నీర నొకదానిని కట్టి వానిచే ఉరితీసికొని పోయియుండెను. తలుపు బ్రష్లకొట్టి బడెను. ప్రేక్షకులను వానిని విడిపించిరి. విచారణ చేడు ఆత్మహత్యకు ప్రయత్నించుట యను నేరము క్రింద విచారణ చేయబడెను. (అ. ప్రె.)

గో. హామందుగారు

పాట్లు, జనవరి 7:—గో. హామందుగారు బిరిస్సాలోని పరదర్శకులను చూచి చాల దివ్యులైన తరువాత తిరిగి పాట్లు చేరిరి. (అ. ప్రె.)

సంగీత విద్యాలయము:—మదరాసులో సంగీత కళాశాల స్థాపించెడి యేర్పాటు జేయుటనుగూర్చి అలాచనజేయుటకు టి. వి. శేషగిరి అయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద ఇన్స్ట్రక్షన్స్ సభ జరిగెను. ఇందు రామరావుగారు మార్గరేలు కజిన్నగారు డి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ఎస్. సత్యమూర్తిగారు మున్నగువారు విచ్చిరి. అధ్యక్షుడు ప్రారంభమున సభయొక్క యుద్దేశమునుగూర్చి చెప్పిరి. బొంబాయిలో చాల సంగీతవిద్యార్థుల ఉండగా మదరాసులో నొక్కటియులేకండ భావ్యముగాచినియు, మదరాసు పురజను లీమద్భుతమున కనకమాలముగనున్నారు. కావున వెంటనే విద్యాలయము నిర్మించుటకు తగిన యేర్పాటును జేయవలె ననిరి.

పి. సాంబమూర్తిగారు, ఉచితముగ పనిజేయుటకు సంగీత విద్యార్థులు కొందరునుతొందిరినియు పని ప్రారంభించుటకు రూ 1000 ఉంచిన చాలుననియు చెప్పిరి.

కర్నాటక సంగీతపు విధానము నానాటికి ఖీణించి పోవుచున్నదని యి హిందూ స్థానికముట్టులు యితర పద్ధతులు సంగ్రహించుటచే పూర్వపు సాధుత్వము చేడిపోయినది. కావున ప్రస్తుతము యావిద్యాలయందు చేయసంగీతవిధానము చేడిపోకుండ సంరక్షించుకొను యేర్పాటులు జేయవలెనని రా. బి. సి. రామానుజాచారిగారు చెప్పిరి.

మార్గరేలు కజిన్నగారు, దక్షిణ ఇండియాలో సంగీత కళ మధురింపవలెనన్న సంగీతవిద్య క్షతగతపు సంస్థ ఉండవలెననియు, అట్టి సంస్థను యానగిరిలో ప్రాముఖ్యముగ స్థలము నందు నిర్మించవలెననియు ప్రభుత్వమువారికి సంస్థలకు ధనప సహాయము జేయవలెననియు చెప్పిరి.

రెవ. హెచ్. ఎ. పాస్టిగారిట్లు చెప్పిరి. ప్రజలయందు నానాటికి భౌతికభావ వర్ధిల ముచున్నది. ఇట్లుకొంత కాలమున సంగీత కళ కళయంతరించుచు నేమో! సహజముగ సంగీత కళ పుణిగల వారి సంఖ్య నానాటికి తగ్గుచున్నది. ఇతరులను, విదేశపద్ధతుల ననుసరించువారే యెక్కువగుచున్నారు. కావున నూతనసంస్థ స్థాపించునపుడు సహజసంగీత నభివృద్ధి జేసికొను అవకాశ మి యుండవలెను.

స్టూ. గరుస్వామిచెట్టిగారు సౌందర్యమహాల భవనమును యీ సంస్థ స్థాపనచేసెనని చెప్పిరి.

ఈ విషయమున ప్రస్తుతమువారు పెట్టుబడికెట్టి సంగీతకళను ఉద్ధరించవలె నని సి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్యంగారు చెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు సభినుముగించుచు యిట్టి సంగీతవిద్యార్థుల యొక్క ఆశ్చర్యతను చెప్పి, ధనవిషయమున మర్యాదతులను, మదరాసున, జూంబాయలను కొరకనో సహాయము జేయవలెననిరి. స్టూ. గరుస్వామిగారి బోధాభిప్రాయము ప్రశంసించిరి.

ఈవిషయ తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ ఆమోదించబడెను. “చేయగానకళ సద్ధించుటకై యానగిరిలో డి. ఇ. సంగీత విద్యార్థుల స్థాపించుటకు యాసభవారు నిశ్చయించిరి. డి. బి. స. గరుస్వామిచెట్టిగారు భవనమును కొంతనిధి నొసంగినందులకు సభవారు కృతజ్ఞతను చెప్పుచున్నారు.

విద్యాలయమునందు నేర్పెడి సంగీతవిధానమును నిర్ణయించుట కొకసంఘమును, ధనము సమూహజేయుట కొకసంఘమును నియమించిరి.

రైలు పడగొట్టనలెనను ప్రయత్నము

కలకత్తా, జనవరి 8:—స్టేషన్లకు పత్రిక కిట్లు తెలియుచున్నది. 8 వ తారీకు తెల్లవారు జామున, పంజాబు మెయిలును పడగొట్టుటకు ప్రయత్నము జరిగెను. జైల్లంతుల ద్వారాను జరామెట్టును హతాసుగద్దన నచ్చునప్పటికి జైల్లంతుల ట్రైని విడ వీడెనా ఇంజనుకు చెప్పు తగిలెనని అనమానము తొచి ఆపివేసెను. దిగి కట్ట వెంబడి వెడకగా హెడ్లడకలు బరువుగల ఒకరాయి ఇంజనుకు తగిలెనట్లుగా కనుగొనిరి. ఇంజను బ్రేకుల బదునకుండుట అచ్చటమే. లేకన్న కట్ట 40 అడుగులు ఎత్తుండుటవలన చాల నష్టము వాటిగి యుండెడిది. 1922 లో ఇక్కడనే గొప్ప నేరము జరిగినది. (అ. ప్రె.)

పంజాబు శాసనసభ

లాహోరు, జనవరి 8:—ముందు కూడ సభకు పంజాబు శాసనసభలో వ్యవసాయమంత్రి నిర్బంధవిద్య బిల్లు ఉపపాదించును.

ఆదిల్లు 1919 సంవత్సరముల్లెలు రెండవభాగమును ఆచరణలో పెట్టుటకు స్థానిక ప్రభుత్వ ప్రకటన మహనరహము సంగతి గీర్ణత్యముచేయబడినది. ఆక్సుగోని మూడవభాగము ప్రకారముగా కొన్ని నిర్దిత ప్రదేశములలో ఆప్టులోని రెండవభాగము స్థానిక ప్రభుత్వము అమలులో పెట్టినది. ఇప్పుడుతీసికొనినయ్యట్లు ఈ పరిస్థితులను చక్కచెప్పుట అవసరము. సర్ జాను రైవార్ల గారు భూమిపట్టమును ప్రవేశపెట్టును. (అ. ప్రె.)

శాకుంతల నాటకము

శ్రీ నీలారు నీకరామాంజనేయ నాటక సమాజమువారు నిన్నరాత్రి శాకుంతల నాటకమును వరొకమారు వనోహర మగ వదరాసు ఎన్. ప్లనేడు థియేటరులో ప్రదర్శించిరి. ఆయా పాత్రలను సహజముగ తగిననటులను సమకూర్చుటయందే సమాజమువారి ఘనత. కడిమూల రత్నయ్యగారి శకుంతలజేషము, యడవల్లి సూర్యవారాయంగారి దుష్టంతును, అద్దంకి శ్రీరామమూర్తిగారి కణ్వమూర్తి వేషములను స్వయముగ జూచినవారందరకు పొవచ్చునుగాని వారినిగూర్చి విననివారు చదువరులలో నుండనియే నవ్యము. ఈ సమాజమువారే ఈ నాటకమునే ఇది వరకు ప్రదర్శించినపుడు ఎవరముగ వివర్ణించియుంటున్న యిప్పుడు మరల వారిభావ ప్రకటనా సమర్థతనుగూర్చి జెప్పుట దర్శిత చాగ్యముగను.

కాలివాను సంస్కృత నాటకమున కనువాదమును యీంకంఠం నాటకముందు, జేశభావలనిచంటికివాత్సభావయను గర్వాణ భావసంపర్కము చాలవరకుండును సంస్కృతాక్షరములను చదివిన వప్పుకు నాటకము రసవంతముగ నుండును, అట్లు నిసంస్కృత శ్లోకములనే చదివి యూరుకొనక ఈనటులు వెంట వెంటనే తెలుగుపద్యములను గూడ చదివి వినిపించుచుండురు. దీనివలన సంస్కృతము దెలియని ప్రేక్షకులను గూడ ఆర్రమై, నాటకమును జూచి న ఫలితమును పొందగగిరి. (కి రి టి)

నీతారామాంజనేయ నాటక సమాజము:—

ఈ సమాజమువారు ఎన్. ప్లనేడు థియేటరునందు రేపు శనివారము సాయంకాలము 5.30 గ చింతామణి నాటకమును, ఆదివారము 5-80 వరవిక్రయనాటకమును ప్రదర్శించుదురు.

రాకపోకలు:—12 వ తేదీన కూడ బోవు. స్థా. యి. గి. సంఘమునకు గ్రామ యమ్. కె. ఆచార్యగారు నిన్న రాత్రి ఢిల్లీకి బయలుదేరిరి.

రెవెన్యూ బోర్డు మెంబరు య్. మాక్వెకలు, బందరు వెల్లు మెంటు ఆఫీసు హాల్డునర్లుగారు రాత్రి బంజిలో రాజనుద్రి వెళ్లిరి. కల్చర్ సి.సి. పామరుగారు నిన్నరాత్రి బా. యి. వెళ్లిరి.

కస్తూరిమాక్వెకలు లాభ్యుగారు ఉదయము బంజిలోవచ్చిరి. ఛాన్స్. ఎ. సోటరు కడెర్లుగారు కొలంబోనుండి వచ్చిరి. గ:ర్నరుగారి నైరిక కార్యదర్శి య్. సి. సి. బాల్గూగారు, టి. యమ్. నాయుడు సాహెబుగారు మాన్యురె. టి. మాతూగుగారు చెన్నపట్టాము నేటియుదయము మెయిలులో వచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

మోహినీ తైలము

6 తు/నూనె గల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

ఇది మహాపరిశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీదర్శు, ఉద్యోగిగ్రంథులు మొదలగువారికి ముఖ్యది, విక్రొంతి నిమ్మను, సుందరల ముఖలాభ్యమునకు ప్రాపక మరులను మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందు కల రమణీయ మగు సువాసన చెప్ప నలవిగాదు. తలసరాచి దుష్టశోనిన ఇరుగు పొరుగు వారలకుకూడ పరిమళము వ్యాపించును. తలలోచుండును పుట్టిరియును. దీనియందు మనోహరముగ సువాసన ద్రవ్యములను జేర్చుచుచుండెంచి వేలకొలది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడనియ వ్వాము. కేయేల, ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు.

- మోహినీతైలము:— మెదడుకు చలువచేయును.
- మోహినీతైలము:— కండ్లకు చలువ జేయును.
- మోహినీతైలము:— వెండ్రుకలు పెరుగును.
- మోహినీతైలము:— వెండ్రుకలు రాలకుండును.
- మోహినీతైలము:— వెండ్రుకలు నునుపుదేరును.
- మోహినీతైలము:— మనోహరముగా నుండును.

వేల కు మందు వెల సీసా 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ నూనెను తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకుహాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును

రోమ హరి డబ్బీ 1-కి రూ 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములు రెండు నిమిషములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన నగ్గుము నలుపెక్కదు. మంటయుండదు, రోమములు రాలిపోవును. అమృతాంజనం దీబో, మదరాసు - బొంబాయి

కాన్పూరు తీర్థానములు

సి. వి. వెంకట రమణయ్యగారి అభిప్రాయములు
కోయంబత్తూరు, జనవరి 6:—క్రిందటి శనివారము
నాడు సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యగారు (యం. యల్. సి.)
కాన్పూరునుండి వచ్చిరి. నేటియుదయమున కాన్పూరు కాంగ్రెస్
ను తీర్థానములనుగూర్చి ఆడుగగా వారిట్లు చెప్పిరి:—

కాంగ్రెసు మిక్కిలి జయప్రదముగా జరిగెను. రెస్పాం
సీవు సహకారవారు స్వల్ప సంఖ్యాకులు. ప్రతినిధుల అభిప్రాయములనుబట్టి చూచినట్లయిన దేశములో ప్రజాభిప్రాయము
పంపితి మోతీలాలుగారి అభిప్రాయములను విందియున్నట్లు
కనబడుచున్నది. నిజముగా పటేలుగారు భారతవాసనభక్త కథ్య
క్షత పహించుటయు, మోతీలాలుగారు స్పీచుకమిట్టి పథ్యత్యము
నంగీకరించుటయు దేశములో నెవ్వరికి నిష్టము లేనేలేదు. గవ
ర్నమెంటువారి రెస్పాంసు అనుకూలముగా లేనియెడల పటేలు
ప్రతినిధిత్వము తమ పదవులను రాజీనామా నీయవలెననియు స్వ
రాజ్యపక్షము వారందరూ అసెంబ్లీలో రాజీనామా నీయవలె
ననియు నొకపరకా లేబడి అధికసంఖ్యాకులచే బలపరుపబడెను.
ఆవిషయములు గూడ పంపితి మోతీలాలుగారి తీర్థానమునం
దున్నవి. గట్టిగా చెప్పి సమయమునకు వైసవరణ ఉపసహరిం
పబడెను గాని లేకన్న ఆపరణ అంగీకరింపబడి యుండెడిదే.

మహాత్ముని వైఖరి

మహాత్మునివైఖరినిగూర్చి అయ్యగారిట్లు చెప్పిరి:—
కాంగ్రెసులో మహాత్మునియందే నైతికబలము కనబడుచుండెను.
అ. భా. కాంగ్రెసు కమిటీసభలలో మిక్కిలి శ్రద్ధంహించి అర్హ
రాత్రి యైనప్పటికిని మొదటి దినమంతయు మహాత్ముని సభ
లోనే యుండెను.

మహాత్ముని వారింటియందే కలుసుకొని వారితో నేను
చెండుదినములుంటిని. కాని మహాత్ముడింకను కొన్ని నెలలు ఆశ్ర
మములో విక్రాంతిత్వము కొనటకు నిశ్చయించుకొనటచే నాధర్మ
కార్యప్రారంభమునుగూర్చి ఏ తీర్థానమున చేయలేదు. రెండవ
దినము మానదినముగటచే గాంధీమహాత్ముని మాటాడక వ్రాత
లోనే జవాబు చెప్పించెను. మియిష్టుమవచ్చినట్లు ప్రయో
గించుచునేనొక చెక్కునీయగా న్నిన్నరు సంఘముల కవయో
గించెదనని మహాత్ముడు జవాబు వ్రాసెను. నాధర్మకార్యప్రారం
భములో నేనాచెక్కును శుభదినముననే యిచ్చినట్లుగాకలెంచు
చున్నాను.

స్వరాజ్యపక్షము

కాంగ్రెసు తీర్థానములన స్వరాజ్యపక్షము ముందేముగ
నని అడుగగా అయ్యగారిట్లు చెప్పిరి:—ఇప్పుడు స్వరాజ్యపక్ష
మువారు చేయుచున్న పనియు రేపు ఎన్నికలసమయమున చేయ
నున్న పనియు కాంగ్రెసువారే తీసుకొనుటచే స్వరాజ్యపక్ష
మికమిడటలేక పోవచ్చును. కాని స్వరాజ్యపక్ష మువరేయను,
వారు చేయుచున్న పనియు జనసామాన్యములో బాగుగా అల
వాటైయున్నది గావున ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయము తెలియ
గానే అభిలగారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు చేయుసభలో
కాంగ్రెసులో రాజకీయకాంక్షలు సంబంధించి సంతకై నను
“స్వరాజ్య” అను పేరుండవలెనని నిశ్చయింపబడును.

నాయకురాలు

(వల్నాటి వీరచరిత్ర)

అచ్చులో నున్నది.

చరిత్రాత్మకముగు ఆరు అంకముల నాటకము.
నూతనఫక్కిని వామక తెలుగులో రసవంతముగ
వ్రాయబడినది. చక్కని పలపాటలు గలవు.
ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారిచే వ్రాయబడినది.
కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే అచ్చువేయబడుచు
న్నందున త్వరపడి దరఖాస్తు చేయును, మంచిదైండు.
ఫెడర్ వైట్ కాగితములమీద చక్కగా అచ్చు
వేయబడినది. చిత్రపటము లున్నవి. వెల రు1-0-0
వలయువారు:—ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ,
గుంటూరు అని వాయవలయును.

కాకోరి కుట్ర కేసు

అప్రవరు ఫిర్యాదిసాక్ష్యము

లక్నో, జన 7:— రామ ప్రసాదున్ను, 25 మందియు
విచారణలోనున్న కాకోరి కుట్రకేసులో నేడు అప్రవరు బన
రసిలాలున్ను ఫిర్యాది 1 వ సాక్షియు స్వేమలు మేజిస్ట్రేటు
యెదుట క్రాసుపరీక్షకు హాజరైరి. మద్దయల పక్షమున పంపితి
మోచి, యల్. మిస్రగారు వాదించిరి.

బనరసిలాలు మిస్రగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు స్వేమలు
మేజిస్ట్రేటుయెదుట స్వేమలెంటు నిచ్చుటకుమరియ ఆట్టివాని
నే పోలీసు సి. ఐ. డి. సూపరింటెండెంటు హార్ట నుగారి యె
దుట దౌష్టి నని చెప్పెను. సాక్షి తనతో మాట్లాడుటకు చా
యాదియొకరు రాగా పోలీసులతో తాను తప్పు నొప్పుకొందు
నని చెప్పగోరెను. హార్ట నుగారు రక్తే వచ్చిరి. సాక్షిని అరెస్టుజేసిన
పిదప యెవ్వరును కుట్రకేసు విషయమైగాని. విచారణ దొమ్మి
లేదా రైలు దొమ్మి విషయమైగాని యెవ్వరును దౌష్టియొంది
లేదు.

బనరసిలాలు పరీక్షయొనడిచు 2 వ అప్రవరు ఇందు
భూమిమిత్ర (18 యేండ్లు) సాక్షి పెట్టెలోనికి వచ్చెను. మిత్ర
తాను పదేండ్లునుండియు మోహనపూర్లో నుండినని చెప్పె
ను. ఆయన మద్దయ రామప్రసాదు నెరగును. ఆయనై నా
యన కేసును గౌరవము గలను. రామప్రసాదు సాక్షికి విప్లవ
ప్రయోక్త పుస్తకముల చదువుట కిచ్చెను. ఆపుస్తకములను చది
వినపిదప బ్రిటిషువారు ఇంజియా న్యాయముగ పాలించు
చుండిననియు, వారిని వెడలగొట్టునలె ననియు సాక్షి మనసునం
దభిప్రాయము గల్గెను. ఈ పుస్తకములే గాక రామప్రసాదు
సాక్షికి హిందూస్థాన్ రివ్యూను సంఘసభలుగల పద్ధని
కరపత్రము నిచ్చెను. ఇందుభూమి సాక్ష్యము ముగియక
ముందే కోర్టు ఆరోజుకు కట్టివేయబడెను. (అ. ప్రె.)

జి. ఐ. పి. రెయిల్వే

1,2,3, తరగతుల రేటుకు ఏప్రిలు 1 నుండి

తగ్గించుట

బొంబాయి, జన 7:— ఏప్రిలు 1 నుండియు జి. ఐ.
పి. రెయిల్వేలో 1, 2, 3 తరగతుల రేట్లకు తగ్గించెదరు. ఇందు
ఎలన ప్రయాణీకులకు ముకరముగ నుండగలను. ఇప్పుడు మొద
టి 300 మైళ్లకు 1 వ తరగతికి 24, 2 వ తరగతి 12 దమ్మిడియ
ను కరువాత 18, 3 దమ్మిడియను రేటు యుకమిద ఒకరేకే
టుండునటుల 1 వ తరగతికి 19 పైసల చొ॥ 2 వ తరగతికి 9
పైసల చొ॥ తగ్గింపబడును. 3 వ తరగతి ప్రయాణీకులకు రె
యిల్వేవారు రెండువిధము సౌకర్యముజేసిరి. ఇదివరలో 300
మైళ్లవాటిలేయని యుండు రేటు నురుండు 150
మైళ్లకు జేయుట యొకటి. రెండవది ఎక్స్ ప్రెసు బం
డ్లకు వేరే యొక్కవరేటు లేకుండ ఆర్డినరీ, ఎక్స్ ప్రెసు బండ్ల
కొకటే రేటుజేసిరి. ఇప్పుడు ఎక్స్ ప్రెసు ప్రయాణీకులు
మొదటి 300 మైళ్లకు 5 పైసల వంతునను తరువాత 4½ పైస
లవంతునను విధింపబడినది. ఇక మూడవ మొదటి 150 మై
ళ్లకు 4 పైసల చొ॥ 300 మైళ్లవరకు 3½ పైసలచొ॥ 300 మైళ్ల
కావల 3 పైసల చొ॥ నుండును. ఈవిధముగ బొంబాయినుండి
అలహాబాదుకు యిప్పుడున్న 19-6-6 గాను 14-6-6 యగును.
టిక్టుకు యూపాయలు లాభము. ఇట్లే బొంబాయి నుండి కా
న్పూరుకు 20-8-0 నుండి 14-5-0 వ తగ్గును. ఇట్లుతగ్గించుటలో
అన్ని తరగతులలోను ప్రయాణీకులు హెచ్చునని యుద్దేశింప
బడెను. మూడవ తరగతి ప్రయాణీకులే యొక్కవగాకున్న
యెడల దానిమీదనే సెం॥ మునకు 21.7లక్షలు నిష్ఠువువచ్చును.
(అ. ప్రె.)

చెన్నపురి బజారుధరలు

1926-వ నం॥ జనవరి 8-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

దనియాల బా 1-కి రు 45 0 0 మొదలు 56 0 0 వరకు		
నియ్యముబస్తాలం	మొదలు	వరకు
కునుమ తెనాలివి	,, 48 గలవి రు 14 0 0	15 0 0
కల్లూరివి	,, డిటా	,, 15 8 0 16 0 0
డిల్లి	,, డిటా	,, 16 0 0 17 0 0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8 12 0 9 0 0
నావ్వులు	,,	,, 20 0 0 24 0 0

2. ధాన్యము వస్తువులు

కండలు బస్తా 1-కి ర 205	,, 18 8 0	18 8 0
వెనగలు	,, డిటా	,, 18 0 0 14 0 0
వెసలు	,, డిటా	,, 18 8 0 14 8 0
వినుములు	,, డిటా	,, 15 8 0 17 0 0
ఉలలు	,, ర 164	,, 8 8 0 9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	,, 150 0 0	152 0 0
నయ్య మ 1-కి	,, 14 0 0	25 0 0
కొండాపుగంవరు నెనగపత్తుబా1కి	,, 58 0 0	59 0 0
ఇంజనెక్షన్ నూనె	,,	,, 54 0 0 56 0 0
కరు నెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 113 గాను	కానునె 108 0 0	
ఆముదము బా 1-కి	,,	108 0 0 104 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు.

చాయపసుపు బా 1-కి	,, 90 0 0	95 0 0
కూరపసుపు	,,	,, 55 0 0 60 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరు)బా1కి	,, 140 0 0	145 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి	రు 45,50	
కాళమా నీలాయకట్టు	,,	,, 50,55
రైలుము బా 1-కి	రు 40 0 0	60 0 0
చింతకండు బా 1-కి	,, 60 0 0	80 0 0

5. ఇనుము

కట్టారకం బా 1-కి	,, 81 0 0	86 0 0
చవరం	,, 88 6	12 08
రవుండు	,, 84 0 0	55 0 0

6. లోహములు

కండి 100 కులంకు	,, 72 0 0	78 12 0
బంగారము, కులము 1-కి	,, 21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి	,,	18 5 6
ఇత్తడి బా 1-కి	,, 250 0 0	258 0 0
రాగి డిటా	,, 275 0 0	178 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పా1 గలవి	,, 31 2 0	31 6 0

7. దూది

బోండావస్తుబాయన 1-కి	రు 80 0 0	
కల్నాడు దూది	,, 21 0 0	

8. నూలు

మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	,, 5 8 0	
పుగూరు యెనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	,, 7 4 0	
మూరయెనుగ నెం 20	,, 8 14 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యాకె	,, 9 4 0	
నెం 22	,,	9 12 7
నెం 12½ బెన్ని పర్కను	,, 7 10 0	
నెం 14½	,,	7 14 0
నెం 12½ అలెన్సు	,, 7 2 0	

వజ్రగుళికలు

20 మాత్రల డబ్బీ వెల రూ. 1-0-0

ధాతుపుట్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు
వరముల పటుత్వమును కారణములు. రక్తపుష్టి మంచి ఆరోగ్య
మునకు మూలము.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు -బొంబాయి

నూతన మకాణము

విలాసమును గవనిపును 287 ఎస్.ఎస్.నేడు

అన్ని బాగాలనుండి పట్టువస్త్రములు వస్త్రాలు, ప్లానలులు, పట్టులు, పాస్టెలు, టన్నులు, ప్లాస్టిక్ చెక్కలు,
బనీలు, రయారైన వస్త్రాలు మొదలగునవి మానవ సిద్ధముగా నున్నవి. ప్లానలు డిడిమీడ్ వద్ద 1 కి ధర రు 4-4-0

K. S. Muthiah & Co., 287 Esplanade, M A D R A S

నరసాపురం తాలూకా ప్రాథమిక పాఠశాలోపాధ్యాయ పంచమ వార్షిక మహోత్సవ సభ

పెనుమదము 2-1-1926

ఈనెల 3 వ తేదీ శనివారము కృష్ణానాండ్లక విద్యా సంఘోపాధ్యక్షులును, మా తాలూకాబోర్డునకు ప్రసిద్ధులైన గారును నగు మ-రా-శ్రీ గ్రంథి వెంకటరెడ్డి బి. ఏ. బి. యల్. గారి యధ్యక్షతక్రింద సమావేశముగాబడెను. నిర్వీర్యతనమునకు బూర్యదినమున సాయంత్రమునకే స్థాయిసంఘసభ్యులు కొందఱు విచ్చేసి కొన్ని తీర్మానములు చర్చించి నిర్ణయించిరి. సభా నిర్వీర్యతన ముదయ మయిదుగంటలకే పెక్కండ్రు ఉపాధ్యాయులు విచ్చేరిరి. సభాప్రదేశమంతయు మనోహరములగు వివిధ ఇర్ల పత్ర పతాకములతోడను, పచ్చని తోరణములతోడ నలంకరింపబడి పురస్కార విఘ్నాభిరూపితమైన స్వాగతపతాకంబు లెగయుచుండెను. ఆహ్వానసంఘమువారు సమకూర్చిన వ్యాంతు మున్నగు మంగళకూర్కారావణములతో హస్తంబుల మెఱయు విన్నాగంబులకు పతాకంబులు గల విద్యార్థులు జయ జయనీదాంబులతో సభ్యులెల్లరు శ్రీ యధ్యక్షులకు దోడ్పొంది రాజనిరి. అంతట శ్రీ యధ్యక్షులు నరసాపురమునుండి ప్రత్యేకమోటారు నడిపించి విచ్చేరిరి. అంత నాహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీవారికి పుష్పమాలాలంకారముల గావించి నగరసంకీర్తనముగావించి సభారంగము నలంకరించిరి. అంతటి మాయపాధ్యాయులపై నర్హతకుజాయనానకటాక్షముతో నరసాపురమునందలి బోధనాధ్యక్షుల విద్యాకాలా ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీయుత దేవరకొండ వర్తమానాయకమూర్తి పంతులు బి. ఏ. ఎల్. టి. గారును, గతదినముననే కెంపూరంకినుండి మారేణికి బదిలీకాబడి వచ్చి చార్జి పుచ్చుకొని పనిచేయుచున్న శ్రీయుత శ్రీపాద శేరిశాస్త్రి బి. ఏ. ఎల్. టి. గారును మా యాహ్వాన మంగీకరించి ప్రత్యేకమోటారు నడిపించి సభాస్థలి నలంకరించిరి. అంతట నూతనముగాదయచేసిన మారేణికి శిల్పాట్టి టి యిన్ స్పెక్టరుగారగు శ్రీయుత శ్రీపాద శేరిశాస్త్రి బి. ఏ. ఎల్. టి. గారికి మా బ్రుయింగునూర్లు హెచ్చాస్టరుగారి యాధిపత్యముక్రింద హృదయపూర్వకస్వాగత మర్పింపబడెను. శ్రీ డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారు సభ్యులకు బ్రతుకైర్మొసంగుచు దా ముపాధ్యాయులవేతనాభివృద్ధికిని, బోధనావిధానము నక్షమ, నిమ్మజాతున్న తికిని మిగుల దోడ్పడెనని విన్నవించిరి. వీరికి బూర్యమనందు పనిచేసిన శ్రీయుత ధిమిడి లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రి యం. యే. యల్. టి గారివలెనే పిరును మాయపాధ్యాయుల యభివృద్ధికి బాటుపడునట్లు భగవంతుఁ డను గ్రహించుగాక. అనంతరము పహాజనసభ దైవప్రార్థనలతో బ్రారంభింపబడెను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షోపన్యాసమునకు పిమ్మట శ్రీయధ్యక్షులు సభ్యుల గోర్లపై నగ్రాసనమధిష్ఠించిరి. పిమ్మట బూరుగుల పూర్ణయ్యశర్మగారిచే రచయింపబడిన పద్య రత్న పంఠముతో స్వాగత మర్పింపబడియెను. తదనంతరము శ్రీ యధ్యక్షులు దమ ప్రారంభోపన్యాసము నొసంగిరి. కార్యదర్శి వార్షికవృత్తాంతము వివరించెను. తరువాత విషయగర్వ హాసభాసభ్యు లెన్నుకొనబడిరి. భోజనకాలముగుటచే నంతతో సభ విలపుగావించబడి తిరిగి నాయంత్రము 2-30 గంటలకు సమావేశము గావించబడెను. పిమ్మట నుపాధ్యాయ వేతనాభివృద్ధి గూర్చియు విద్యావిధానములను గూర్చియు, నీ సవత్సరమధ్య మన గీర్తి కీర్ణయిన దేశనాయకులయొక్కయు, నుపాధ్యాయుల యొక్కయు చిత్రికాంతి కోసంబునుగూర్చియు సుమారుమధ్య దిండు తీర్మానములు గావించబడెను. తరువాత తమప్రతికా ప్రబోధము నిమిత్తము విద్యా విధాన ప్రబోధము నిమిత్తము పలు సభలకు వెల్లి యిచ్చుకు దయచేసిన కాకినాడ వాస్తవ్యులగు శ్రీయుత గాడిచెర్ల నూర్మనారాయణ గారు విద్యావిధానమునుగూర్చి గంధర్వోపన్యాసము గావించి పృథ్విద్యకును, బొర్రావ్రామకవిత్వము కెక్కుడు శ్రద్ధానోషణలెసని చెప్పిరి. శ్రీ డిప్యూటీ యిన్ స్పెక్టరుగారును, బ్రుయింగు పాఠశాలాధానోపాధ్యాయులును, ఉపాధ్యాయుల కనువగుటలు బిమ్మగుఁభూతుగ నుపసృించిరి. అనంతరము శ్రీ యధ్యక్షులు ఉపాధ్యాయులెల్ల రైకమత్యభావముతో నుండి విద్యాకాల నభివృద్ధికి నిశ్చయించి రావలసినదని హితోపదేశము గావించిరి. అంతట వర్తమానము అధ్యక్షులకును పంచమములతో సభ ముగింపు కాబడెను.

రాత్రి భోజనానంతరము మాతాలూకా హెల్సుయిన స్పెక్టరుగారు మాబోర్డుతద్యధికారి యాలోగ్యవర్తనము నొందు నొసంగి ఫిబ్రవరి మొదటివారములో నుపాధ్యాయులు గావించవలసిన కీర్తువారము, ఆలోగ్యపు టుపన్యాసములనుగూర్చి యుపన్యసించిరి. ముందుసవత్సర మిసభ సభ్యులగుగావించు జనపవలసిన దని, యావంతుకార్యదర్శి మహారాజుగారి నాధుని సుబ్బారావు గారి హాజరునొందిరి. వారియాహ్వానమును సభ్యు లేకగ్రీవముగ నంగీ రించిరి.

బూ. పూర్ణయ్యశర్మ, తాలూకా సంఘకార్యదర్శి, నరసాపురము.

గ్రంథి వెంకటరెడ్డి బి. యే. బి. యల్. గారి అధ్యక్షకోపన్యాసము

ఉపాధ్యాయులారా! ఏకార్యమునైనను మనము సాధించి నెఱవేర్చుకొనుటకు సంఘబలము వంటిది మరియొకటి లేదు. మీయుపాధ్యాయులందరు సంఘముగా కేర్పడి యిప్పటి కైనను సంవత్సరములనుండి పనిచేయుచున్నాఁ. అందువలన కలుగుచున్న లాభకష్టములు మీకే తెలియును. సంతటి యాపాధ్య కార్యమైనను మీ సంఘ బలమువలన సాధింపవచ్చును. మీమీదకు గొప్ప భారమున్నది. ప్రారంభ పాఠశాలలు, ప్రారంభ విద్య, మీ యుపాధ్యాయుల కష్టనిష్ఠురములు మున్నగు వీనిని గురించి చర్చించి చక్కజేయవలసిన విషయము లనేకములున్నవి. వాని నన్నిటిని సవరింప బ్రయత్నిముజేయుట కిదియే మార్గము.

అ||శ|| కమము దమము దమముఃసత్యంబు శౌచంబు జాడమంబు నుగ్ధంబాలతోడ శిష్యులకుఁ గ్రవఃశిక్షతో బోధించు ధన్యతలగు గురులఁ దలఁతు మనది.

అని యొక మహాపురుషుండు (వాసివట్లు ప్రారంభ పాఠశాలోపాధ్యాయుల కుండవలసిన ముఖ్యలక్షణము లభియ్యె యున్నది. ప్రారంభోపాధ్యాయుల కెక్కువ బాధ్యతలు కష్టములు గలవు. మీపాఠశాలలలో విద్య నేర్చుకొనుటకు వచ్చువారు, పని పాపలు. వారిమనస్సులు నిష్కల్మషములు. ప్రపంచముననుండు దుర్మార్గులు, మోసము, అశ్మాయము, అసత్యము మొదలగువాని నెరుగుదు. అట్టి పిల్లలు మీపాఠశాలలకు వచ్చుచున్నారు. వారిని మంచి మార్గమున నడపింపవలసిన విధి మీదె యున్నది. దేశము యొక్క ముందుగతి, యిప్పుడు మీస్కూల్లో చదువుచున్న బాలుర యోగ్యతామోగ్యతలను బట్టి యుండును. ఆ బాలురను యోగ్యులనుగా తీసుకునేయు భారము మీయం బున్నది. ఉపాధ్యాయుడు తాను గుండవట్టుకొని యాంకి తను బోధించు నీతులన్న నడవడివలన బాలురకు మార్గదర్శకుడై యుంపవలయును. మీవిద్యార్థుల పురోభివృద్ధికి, దేశోద్ధారణకు మీరే కారకులు. మీకర్తవ్యమును గుర్తెరింగి దైవమునందు భారము వైచి మీరు నెరవేర్చునలసిన విధులను సరియైన మార్గములలో నెరవేర్చగలందులకు నాప్రార్థన.

శ్రీ గురుభ్యోన్నమః, య నెడి పవిత్రవాక్యముతో తొలకొల్లి విద్య వారంభించినాము. కావున గురువులు వంద నాక్షులు, పూజనీయులు. న ను ట స గ్వ జ న సంవేద్యము ప్రపంచము నందలి ప్రతిమానవుడును నేదో యొక విధమున కీక్షితుకు గావవక నుండవలయు కదా! ప్రాథమికోపాధ్యాయుడు మొదలు సర్వకళాకాలాధ్యాపకుని వరకు నీవృత్తియందు మెలగువారందరు గురువులే. గురు న న ద్విత్తులుగ్గుడు. పూర్వకాలమునందు గురువులు నిష్కల్మష స్వభావులయి, నిరుపమాన విద్యా వికారదులయి, నిరపేక్షితులయి, నిరకారలయి, నిరాదంబులయి, యసమాన కరుణాదృశ్య చిత్తులయి, తమశిష్యుల సతివాత్సల్యముతో యోగక్షేమముల నరయుచు వారి భావికాలమునందు ప్రపంచానుసూల్యములగు నుత్తమవిద్యల బోధించి బోధనాకాలమునందు, వారికి గావలసిన సౌకర్యంబులు గావించి ప్రజ్ఞానిశేషులుగా నొసరించుచుండెడి వారని మనము వినుచున్నారము. ఆయితే పూర్వకాలమునగల యట్టి బోధకులు, వారి కనువగు పన్యాసములు, ఆపాఠశాలలు, యాలోజులలో లగించుట చాలదుర్లభముగా నున్నది. లభించినప్పటికి అట్టి రాజపాపము ప్రజాదరణను పడయుటకలెవను దుష్టముగా గాన్పించుచున్నది. ఏది యెట్లున్నప్పటికి మీ గురువామమును సాధకము గావించ వలయును. గురువుయందు పూర్వమున నండు గౌరవ మర్యాదలను నిలబెట్టుటకు ప్రయత్నిము చేయుడు.

1917 వ సంవత్సరము ఆగస్టునెలలో హస్తప్రభుత్వము వారిచ్చిన వాగ్దానము ననుసరించి, ఇండియాగవర్న మెంటుగా

సాధ్యమైనంతవరకు ప్రారంభ విద్యావ్యాప్తి గావించుట; కొక ప్రణాళికను సిద్ధముచేయ రాష్ట్రపాలకుల కొక సంవత్సరమును బంపియుండిరి ఆనూతన రాజ్యాంగ సంస్కరణచే ప్రతినిధుల ప్రాత్యాసామువలన ప్రారంభ విద్య ప్రాముఖ్యత బడయునని దేశముంటును తలపబడెను. బాధ్యతాయత పరిపాలన కద్దులగు పాఠశాల నెలకొల్పుటకు, యోగ్యతగల ప్రతినిధుల నెన్నుకొనుటకు, డిప్యూటీసంఘములు తయారగుటకు, ప్రారంభవిద్య అత్యవసరము. సంస్కరణ చట్టములు అమలులోనికి తీసికొని రాబడి నప్పటినుండియు ప్రజానియ మిగులయిన మంత్రులవక మున విద్యాకాఖ యుంపబడుటచే, ప్రారంభవిద్య యన్నత స్థితికి గొనిరావడ గలదని మనము యూహించివలసి యున్నది. కొన్ని గూర్తులు జరుగుచున్నవి. విద్యోవ్యాప్తి గులుగుచున్నది. నిర్బంధ విద్య దేశమంతటకును, నెలకొల్పబడుననియు ప్రారంభ పాఠశాలోపాధ్యాయులు ఉన్నతశిక్షకు గొనిపోవకుమనెననియు, దేశ మన్నతస్థితికి రాగలదనియు నమ్ముటచే నూచనలు గాన్పించుచున్నవి.

1912 వ సంవత్సరములో గోపాలకృష్ణగోళ్లే పహాశ యుండు ఇంపీరియల్ కాన్ఫెరెన్సులో ప్రారంభవిద్యాచట్టాను బ్రవేశ పెట్టికప్పుడు, దేశమునందంతటను నిర్బంధవిద్య ప్రవేశ పెట్టబడునని తలపబడెను. దాని ననుసరించియు, దేశముయొక్క పరిస్థితిలనుబట్టియు నిర్బంధవిద్యను ప్రవేశ పెట్టుట కధికార మీ యుండెను. ప్రారంభ విద్యావ్యాప్తికిని, నిర్బంధవిద్యను అటలు లో పెట్టుకొనుటకును, స్వపరిపాలనా స్థానిక సభ్యులులకు అన కాశములు కలుగజేయుటకు మన మద్రాసుగవర్న మెంటువారు 1920 వ సంవత్సరములో ప్రారంభవిద్యాచట్టమును పాస్సుచేసిరి. ఈచట్టము ననుసరించి, దానిఫలితమును బొందుచున్నది సుమారు 18 మ్యూనిసిపాలిటీలు కొద్దిగా తాలూకాబోర్డులు మాత్రమే యున్నట్లు తెలియుచున్నవి. కైకలూరు తాలూకాబోర్డు వారు కూడా తమబోర్డులో నాలుగైదు గ్రామములయందు నిర్బంధ విద్య నెలకొల్పిరి. అచ్చట ఫలితములు మనకు తెలియరాగానే మన బోర్డులో కూడ కొన్నిగ్రామములలో అందునుగురించి ప్రయత్నములు చేయవలయునని కుతూహల యున్నది.

మనదేశమందలి స్థానిక సంఘములకు, వాసికిచ్చిన అధికారము ప్రకారముగా పనులన్నియు నెరవేర్చబడుటకు దృఢ వ్యతిరేకము నుఖ్యకారణము. ఈధనము నేకరించుటకు ప్రజలపై పన్ను విధించవలసియున్నది. పన్నులు విధించుటకు స్థానికసంఘములలోధికార మొసంగబడెను. కాని యిప్పుడున్న పన్నులనే ఈయజాల, కటకట పనులను బీదలైతులకు పరియొక పన్నుగూడ నంటగట్టి వారి నెక్కడు బాధించుటకు స్థానికసంఘ సభ్యులు సమ్మతించురు. కావున ప్రభుత్వమువారి యధికారము నొసంగినప్పటికిని ఫలితము శూన్యముగా కాన్పించుచున్నది. కావున ప్రభుత్వమువారి యిప్పడొసంగుచున్న ద్రవ్యసహాయ మొనర్చుకొని ప్రస్తుత ప్రారంభవిద్యయొక్కస్థితి నృథిలోకి రావలయు. స్థానిక సంఘములకు ఎక్కువ ద్రవ్యసహాయమును చేయవలయును. ఇట్టి సహాయము నొసంగుటకు కాపననిర్మాత సభలోని మన ప్రతినిధులు గట్టి కృషి చేయవలయును. గవర్నమెంటు వారును స్థానికసంఘములవారును విద్యాకాఖనుగూడ నభివృద్ధి గావించగట్టి ప్రయత్నములు చేయవలసి యున్నది.

ప్రాథమిక పాఠశాలయందు Aided, Mission Taluk Board Schools, చేరియున్నవి. ఈ పాఠశాలలలో సర్వవిధములైన జనుల క్షేమ విషయనేర్పింకొను చున్నారు. నేను మీపాఠశాలలలో చదువుచున్న బాలుర, ముందు దేశభిక్షానులు, దేశపాలకులు, క్షిత్వములు మొదలయినవారు గావలసి యున్నారు. ఆర్యావర్తమును, పాపవంతముగ జేసి నేటివరకు ప్రతి యాంధ్రుని హృదయమేల్పెను కంఠము తొండవనాడుచున్న నన్నయ, తిక్కనసంజీగాని, బోస, శేతనలవంటి నీ యొక్క పహాశిక్షకుండెన ఈయరువదల శతబ్దమునందు 2 నియించెనా? లేదు. ఇంకెలకు కారణమారయ, ప్రస్తుత విద్యావిధానమే కారణమని చెప్పకతప్పదు. ప్రతి పాఠశాలయందు ముఖ్యముగా భాషకు, నీతివిద్యకు, గణితమునకు, నెక్కవ ప్రాముఖ్యత నీయవలయును. పూర్వ సవినాచారముల పేరేమిచి, దేశకాలపాత్రల నాలించించి, యేయే ప్రదేశములవారి కల్పేవిద్య లాభ్యము లో ఆయావిద్యల బోధించుచు, దేశభక్తి, ప్రభుభక్తి, మాతాపితృభక్తి, గురుభక్తి మున్నగువానిని గూర్చి బాలుర హృదయముల కెక్కునట్లుల నోపికతో బోధింపవలయును.

ఉపాధ్యాయులు తమను దెలిపిన విషయములతో పృథ్వికొండకు నూనానాపాపముల నేర్పింకొనుటకు ప్రయత్నించుచుండవలెను. పిల్లలను ప్రేమతో నాడరించు చుండవలెను. పా

కళలు యంతేగాక, తదితరఫలముల యందు కూడ విద్యార్థులను గాంచిన వారి యోగక్షేమముల నరయదు వారియందెక్కువ శ్రద్ధతోనికొను మండలమును. ప్రధానోపాధ్యాయులును సహ యోపాధ్యాయులును తమలో తాము, లేనిపోని కలతలు బెంచు కొని, పోరాడుకొనుచు, ఒకరినికొకరు కొండెములు చెప్పు కొని పాఠశాలను దుస్థితికి బెచ్చుట, మిక్కిలి హానికరమైన పని. ప్రతియుపాధ్యాయుడును అధికార తీర్మానము, ఆజ్ఞా బహిష్కారమును విసర్జించి సహనబుద్ధి గలిగియుండుట మంచిది. తా ము పాఠశాలయందు బనిచేయునపుడు నిష్కలమట స్వభావముతో సరళభావముతో శిష్యులపై పురస్కారములతో జరియించ వలయును. తమవృత్తి చాలా గౌరవనీయమైనది నిష్కలమట మైనప్పుడు పరిశ్రమతోనైనది. ఇట్టి పదవికి కళంకము తీసికొని రాకుడు.

ప్రాథమిక పాఠశాలయందు, వృత్తివిద్య పాఠశ్రా మికవిద్యకంటె నవసరమగునట్లు తోచుచున్నది. ఈ పాఠశాలలం దు జరుపుచున్న బాలరంద రోజు యొకవృత్తికి జేరెనవారే. పెక్కువృత్తులు గల పెక్కులందు విద్యార్థులు మిపాఠశాలలకు వచ్చుచుండురు. వీరి యందరకు వృత్తుల కనునకు నుపకరణముల సేకరింపవలయును. ప్రస్తుతకాలమున నే నూర్లు పైనులు వరకొ చదివిన సామాన్య సంసారియగు విద్యార్థి తనపూర్వపు కలవృత్తి ని నిరసించి యుభయభ్రష్టయై యథోగతి పాలగుచుండుట నెంద రనో మనము చూచుచున్నారము. కాబట్టి యీ యపాఠశాలలు నుండి విముఖుల గావించుటకై మన ప్రాథమిక పాఠశాల లందు నూత్నరూపముగ నేదియో సులభపాధ్యమయినట్టియు సంతోషదాయకములయి నట్టియు ప్రజాదరణ కర్తములయి నట్టియు నేత, తోటపని, చిత్రలేఖనము, శిల్పము, యిత్యాది విద్యార్థిజములు బాలర పూర్వయశోక్రమముల నాటుటచే నది కాలక్రమమున నర్జిల్లును. అందుచే మనబాలరకు చేతిపనల యందు సుముఖిత్వ మేర్పడును. ఈవిధ్యల ప్రాథమికవిద్యాలకుములయందు బోధించుటకు ప్రభుత్వమువారెక్కువ సహాయ మొనర్చి ప్రజలక్షేమము గాపాడుదురుగాక.

ఇప్పుడు పాఠశాలలో బోధించబడుచున్న వాచక పుస్తకములలో చాలభాగము జ్ఞానాభివృద్ధికరములగు, వాచక పుస్తకము లుండినటుల గన్నట్లును. పాఠశాలలు విడిచినపిదప విద్యార్థి కుపకరించునట్టియు భక్తిజ్ఞానముల వృద్ధిచేయుచు పాఠశాలకి చింతను బరిగొల్పి నీతిమార్గరక్షల గావించి, దేహ మనోబలముల వృద్ధి గావించునట్టియై యుండవలెను. అనుభవనీయు లగు ఉపాధ్యాయుల, పాఠశాల పరిష్కారకారుల కలసి బాలర శ్రేయోభివృద్ధి చాయకముల నట్టియు, దేశభక్తి కలిగించునట్టియు, దాస్యవృత్తి విడనాడజేయునట్టియు మన భారతభాగ వత, రామాయ, గ్రంథములలోని యుదాత్తపురుషుల చరిత్రలు, సుమతీతత్వము భర్తృహరి యిత్యాదిగ్రంథములను, ఆంధ్రనామ సంగ్రహము అమరము మొదలగు నిఘంటువులను మీ పాఠశాల యందు రి వ తరగతి మొదలు రి వ తరగతివరకు పఠింపజేయుట కడగ్రేయస్కరము. బాలరకు, పాఠశాల విడిచినపిదప వాని యొక్క దినవిద్య గడుపుకొనుటకుగాను ప్రపంచము మాత్రము లగు లెక్కలను నేర్పవలయును. మాతృభాష నభివృద్ధి చేయు నట్టి సద్గ్రంథముల నెలకొల్పవలయును. బాలర పూర్వయమున దేశాభిమానము నాటునట్లు ప్రయత్నింపవలయును.

ప్రారంభవిద్యగారములయొక్క పరి పాలనా భా రము స్థానిక ప్రభుత్వములకు ప్రత్యేకవృత్తి సంఘములకును నలవడినను ప్రభుత్వమువారే, పోషణాభారము నెక్కువగా వహించుచుండుటచేత, పరిష్కారకార నర్థమును నెలకొల్పి యందలి విద్యార్థిభాగనాభివృద్ధిలను, పరిశీలింప నియమించియు న్నారు. ఆయధికారు లావిద్యయందు హెచ్చుశిక్షణము నందిర వారలగుటచే నా విద్యాలయములు బిక్షింప వారే ఎక్కువ యర్హులని చెప్పక తప్పదు. విశేషానుభవములు గల పరిష్కార కారుల సలహాలను స్థానిక సంఘాధికారులు సంఘ సభ్యులు గైకొని యామోదించుటచే విద్యాసంపద యభివృద్ధి బడయును.

సోదరులారా!

మీ వేతనములను గరించి కొంచెము చెప్పవలసియు న్నుది. పూర్వపుపాఠ్యాయులు తమ గ్రామములందు దసరా కట్టునలయు, అక్షరాభ్యాస బహుమానములనియు, పండుగ నూమాసముల పెక్కుభాగముల నందుచుండెడివారు. ఇందులకు కారణము అప్పటి ప్రజాసామాన్యమునకు భక్తి గౌరవములు పెక్కుగూడుండెడివి. వారి మానవగుణ చాత్రులై యుండెడి సనాదు. అప్పటిరాజులయొక్కయు జమిందారులయొక్కయు నా నాతియలు నందుచుండెడివారు. గ్రామములలో పలు

కుబ్జి మెండుగా నుండెడిది. ఇప్పుడన్ననో యవి యన్నియు ఓడించినవి. గౌరవాదులు నామమాత్రపక్షములుగా నన్నవి. వీరినిచూచి యాదరించువారు లేకున్న “బ్రతుకలేక బడి చదు వను” సామెత యథార్థమగుచున్నది. ప్రస్తుతపు టపాధ్యా యుల వేతనములు మిగుల హైస్టేజియందున్న వనుట యథా ర్థము. మీ వేతనములు పూర్వకాలమునది సరలనుబట్టి యెక్కు రుపబడినవి. అప్పుడు వారాచీరుములలో కాలక్షేపము జేయుట కవకాశముండెడిది. ఇప్పు డాధరలు వ్యర్థప్రయోగమునవి. ఈ కారణమువలననే ప్రభుత్వమువారు, తమ పాలనములందు గల యన్ని శాఖలకును వేతనాభివృద్ధి గావించిరి. కాని యుపా ధ్యాయులకును తనాభివృద్ధి గావించవలెనని యార్థిక సహాయ మునకు వెనుదిరుచుదురు. ప్రతి శాఖోద్యోగియు నీశాఖలో నుండియే విద్యవార్ధించి పనలజేయు సామర్థ్యము నందుచున్నా డు. ప్రస్తుతపువేతనము కొద్దగు జనసంఖ్య గల కుటుంబమునకే సంపూర్ణభృత్తిచాలి చాలయ్యున్నది. ఇక నిరువురు మువ్వరు జనులు కుటుంబములో వృద్ధియొనగో అర్థభృత్తికూడ లభించుట దుర్లభము. ఈ విషయమున నిరుత్సాహము జెందని యుపాధ్యాయులులేరు. నిరుత్సాహముగాక, నుత్సాహమెటుల నెక్కడ నుండి నచ్చును? ఈక్షిప్త సమస్య బాగుగా పరిష్కరింపబడిన గాని యోగ్యతా ప్రసరనలయందును, పాఠశిల్పము నందును, యోగ్యులగు నుపాధ్యాయులు లభించుట కష్టము. అర్థభృత్తి లో నుపాధ్యాయుడు పాఠశాలకు బోయి యన్యచింతలేక బోధించుటెట్లు?

ప్రభుత్వమువారు తక్కిన శాఖలను వృద్ధిగావించిన టు విద్యాశాఖకుగూడ ముఖ్యముగా నుపాధ్యాయుల వేతనా భివృద్ధికి తమ కోశాగారములనుండి యధిక మొత్తములను ఖర్చు పెట్టవలయును. స్థానిక ప్రభుత్వ సంఘము లేల సహాయమొనర్చ రాదని మీలో కొందరకు సంశయములు కలగవచ్చును. ప్రస్తుత విధానములనుబట్టి స్థానికసంఘములు చేయగల పని యతిస్పల్వ ము. ఖర్చుకాదు ప్రతి ప్రైవేటును ప్రభుత్వమువారిని బొందవల యను. ఇదియుగాక స్థానికసంఘములు ప్రత్యేకించి చేయగ ల యుపకారములు బహుస్పల్వము. ఇందు విషయమై యు పాధ్యాయులు, నిరాశజెందక, వినుగుపడక, ప్రభుత్వమువారి కిన్ని స్థానికసంఘమువారికిని మీసంఘములద్వారా వినిపింపత్ర ముల నంపుచు మీకోరికలు నెరవేరువరకు పట్టుదలగా పని చేయు చుండవలెను.

14. Mission and aided స్కూళ్ళ స్థితిగతులుగూడ చాలశోచనీయుములుగానున్నవి. Aided స్కూళ్ళకిచ్చు గ్రాంటు లు శ్రతి సంవత్సరము నందును తగ్గింపబడుచున్నటుల జెరియు చున్నది. ఈమధ్య నీగ్రాంటుల నొక్కింత హెచ్చించిరి. అది యు ససంతృప్తికరముగానె దోచుచున్నది. ఇందుచే నీ పాఠశాలా మేనేజరులు నిరుత్సాహపంతులయి, తమ పాఠశాలల నెత్తి వేయవలసిన వారగుచున్నారు. పెక్కుస్కూళ్ళయందు పాధ్యాయులే మేనేజరులుగా నుండుటయు గలదు. వీరు సంవత్సరమంతయు గడ్డపడి పనిజేసినపిదప సంవత్సరమున కొక్కసారి ననే క మినహాయింపులతో, వీరికి గొంత మొత్తము లభించుచుండు ను. ఆస్పల్వమొత్తములను గాంచి నిరాశజెంది యుపాఠశాలల నంతటితో నెత్తివేసి, యన్యవృత్తుల నిమిత్తము ప్రయత్నింపు చున్నారు. కావున aided స్కూళ్ళ కన్నిటికి నేపథ్యము మిన హాయింపులు లేకుండ నార్థిక సహాయ చట్టము ప్రకారము పూ ర్తియైన గ్రాంటుల నిమిత్తము వీరు ప్రయత్నముల జేసికొనవల యును. మిచను పాఠశాలలయందలి యుపాధ్యాయుల వేతనము లుకూడా బహుస్పల్వములుగానె దోచుచున్నది. ఈపాఠశాలా ధికారులు నిలకడ గల యుపాధ్యాయుల సేకరించి, పాఠశాలల కుశీరత్వము గల్గించి, సాధారణ కుటుంబపోషణకు వలసిన వేతనముల నిచ్చు వారికి లెగసహాయ మొనర్చుట సమంజసము. పైని తెలియపఱచిన విషయములను గురించియు, నింకను మీకుండుకొన్న యితరభాగలను గురించియు నవి యన్నియు తొలగింపఁబడునంతకు మీరు సక్రమాందోళనలను జరుపుచు పట్టుదలతో మీ కార్యముల నెఱవేర్చి కొనవలయును.

బాలబాలికల యజ్ఞాన తిమిరమును బోగొట్టి, జ్ఞానదీప్తి ము నొసంగునట్టి యోగురువరులారా! మీరు పూజనీయులు, నందనీయులు, గు- అజ్ఞానమును, రు- పోగొట్టువాఁడు గనుక గురుశిష్యము సాక్షము గావించుచు.

నల్లమందు

కలకత్తా, జనవరి 7:—225 నల్లమందు పెట్టెలు అమ్మ గమైవని. మొత్తపు అమ్మకం రూ 1014750. పెట్టె 1 కి రూ 4510 వచ్చినవి. (అ. వె.)

నత్రై న ప ల్లి

నత్రై న పల్లి తాలూకాబోర్డు అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్షుల గౌరవార్థమై జరుపబడిన అభినందనసభ

ది 30-12-1925 న నత్రై న పల్లి తాలూకాబోర్డు ఆఫీసు ఆనరణముందు నిర్వహించిన సుందరమైన విశాలమైన పందిలి యందు సదరు తాలూకాబోర్డు సూతన అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్షుల పడవుల నధిష్టించిన శ్రీయుతులు చాపరాల లోకయ్యచౌదరి పి. చిన్నపరెడ్డిగార్ల గౌరవార్థమై వారిమిత్రులచే నొక గొప్ప అభినందన సభ అల్పాహారమిం గు యత్యంత జయప్రథముగా జరిపబడెను. గుంటూరు మండలమునందుగల సుపరిష్కర ప్రజా నాయకులును, స్థానిక స్వపరిపాలనా సంఘముందు అనుభవ ము గల పలువురు పెద్దలు సభ నలంకరించిరి. శ్రీయుతులు బాగల్లమూడి కుప్పస్వామి చౌదరి (యం. యల్. సి) కన్నె గంటి సూర్యనారాయణమూర్తి చౌదరి, పొత్తూరు లక్ష్మయ్య పంతులు, గాడె సింహాచలంపంతులు, కొసరాజు రామయ్య చౌదరిగార్లు మొదలగు ప్రముఖులు పెక్కుమందిగలరు.

(1) అతిథులను గురించి ప్రశంసా పూర్వపు అభినందన వన్యములు ఇద్దరు ముగ్గురిచే జరుపబడెను. వామ గావించబడిన ఉపన్యాసములలో నిర్వహించిత ప్రారంభవిద్య చాల తీవ్రముగ చర్చింపబడెను. తెనాలి తాలూకా బోర్డువారు ఈవిషయమై యిదివరకే ఒక తీర్మానముగావించి ఎక్కువకేవలన కాన్సులుకు పంపినట్లును, అచ్చట ప్రజాప్రతినిధులై నను అంగీకార మొసంగ కుండుట చింత్యమని శ్రీయుత కొ. రామయ్యగారు (తెనాలి బోర్డు ప్రసిడెంటు) నుడివరి. ఈతాలూకా బోర్డునందుకూడ అలాటి తీర్మానము గావించుట వాంఛనీయమని పలువురు నూ చించిరి గాని అందువలనగల్గెడి సాధక బాధకములకూడ కొంద రు దెలిసిరి. ఇంకా యితర విషయములు చర్చించబడెను.

(2) అల్పాహార విందోసంగబడెను. పిక్కుట సంగీతసభ జరుపబడెను. శ్రీయుతులు తాడిగడప శేవయ్యగారు (గ్రాట్ర) పి. వీరరాఘవయ్య చౌదరిగారు (వృంగంగం) చెడలవాడ కుమారస్వామిగారు (ఫిడెలు) శ్రీరాఘవయ్య చౌదరిగారి మార్గంగిక కాశలము సుతింపవగినవి. పిక్కుట అతిథులను శ్రీకోయ్యచౌదరి క్లుప్తముగా, సభ్యులు గావించిన అభినందనములకు ప్రత్యుత్తర ముగా కొంతమచ్చుటించిరి. తాము సదరుబోర్డు సభ్యుల సహాయ సహకారముతో తమ శక్తి కొలది పాలుబడెదమని నుడివరి. అంతట సభ్యులకు వందనములతో సభ ముగిసెను.

(3) నాటిరాత్రి 10 గంటలకు అతిథుల గౌరవార్థమై సత్రై న పల్లి హిందూ నాటక సమాజమువారిచే ప్రతాపరుద్రయ నాటకము అతి మనోహరముగా బ్రవర్ణింపబడెను.

(ఒకవిలేఖరి)

తాడేపల్లి గూడెం తాలూకా ప్రారంభోత్సవము

ది 4-1-1926 సల్ల తేదీన తాడేపల్లి గూడెం తాలూకా ప్రారంభోత్సవ ముమితవైభవముతో పెంబుపాడుతాలూకా కచ్చేరీ యందు జరుపబడినది. ఈక్రొత్తతాలూకాలో చేరినగ్రామ ములయందలి గ్రామస్థులందరును ఈ మహోత్సవమునకు వచ్చిరి. కచ్చేరీ భవనమునందు పచ్చనితోరణములతోడను, పుష్పమాలల తోడను బాగుగా నలంకరింపబడెను. ఉదయమున రి గంట లకు మంగళవాద్యములు చెలగ తాడేపల్లి గూడెం డివిజను ఆఫీసరుగారు క్రొత్తతాలూకా శిల్పము తాలూకా లెహకీలు దారుగారు మ-రా-శ్రీ, కాపటపు వెంకటాచలం పంతు లుగారి కొసంగిరి. ఉదయమున నొక అల్పాహారపువిం దమర్చ బడెను. మధ్యాహ్నము సంతర్పణను, బీదలకన్నదానమును చేయబడెను. సాయంకాలము నాలుగుగంటలమొదలు సుబ్బయ్య భాగవతరంగిచేత శ్రీ రామచంద్ర హరికథాకాలక్షేపము గావించబడెను. ఈక్రొత్త తాలూకాలో తణుకు, యర్నగూ డెము భీమవరము తాలూకాలలోని మిక్కిలి ఫలవంతములగు గ్రామములు చేర్చబడుటవలన చక్కని తాలూకాగా యేర్పడిన విని చెప్పుచున్నను. తాడేపల్లిగూడెం తాలూకా గ్రామాధికా రులు భాగవతరంగి కొకబంగారుపతకమును బహుమతిజేసిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

వంగదేశపు ప్రధానన్యాయమూర్తి

కలకత్తా, జనవరి 7:—వంగదేశపు ప్రధానన్యాయమూర్తి సెండర్సను దొరసానిగారి జన్మసంగతి విని చేతు ఇండ్లా డునకు బయలు దేరెను.

వనోపధి శబ్దార్థనిఘంటువు.

మూలకలయొక్క సంస్కృతనామములకు వాడుకలో నున్న తెలుగు పేరులు వ్రాయబడినవి. 85000 శబ్దములకు అర్థములు కలవు ఇది ఉన్నచో వైద్యకళకు సింఘ, సర్వకల్పసంబోధిని మున్నగు గ్రంథములు అక్కఱలేదు. క్యాటికోవైండు వెల 3-4-0 లు. ఇందు సమస్త ఖనిజములు శుద్ధిచేసి భస్మములు చేయు యానా ని ఆయుర్వేదవిధానములు గలవు. తు 1 కి రు. 500 కిమ్యతుగల భస్మ ములుకూడ గలవు. వెల రు. 1-8-0

2454 రెడ్డి సోదరులు, రాయవరము, గోదావరి.

అప్పటమైన చ్యవనప్రాస

2426

(సుప్రసిద్ధమైన ఆయుర్వేద ఔషధము) పరిశుభ్రతకు, లో పరహిత్యమునకు పూచీ యివ్వబడును.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన వ్యాధులకు తప్పక మంచి గుణమిచ్చునట్లు పరీక్ష చే రూఢియైనది.

దగ్ధ	ఉబ్బసము	విస్తారముగా పనిచేయుట
జలుబు	క్వాసకృచ్ఛము	ఎదుగకుండ జేయుట
రోమ్యు పక్షిశేము	చిక్కిపోవుట, దుర్బలత్వము	కృశించేయు వ్యాధులు మొదలగునవి.

కారిజమును మంచి స్థితిలో నుంచును. సులభముగా జీర్ణముగను. కాలప్రవర్తిని సరిగా నుంచును. మిక్కిలి బలకరమైనది. నుంచి రుచికరమిది ఎంతెంత యిచ్చినను యింతకంటెను శ్రేష్ఠమైనది దొరకదు. ఎంత యెక్కువగా వ్రేసినను ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగిన శ్రేష్ఠమైన టానిక్. కావేరినర్ నూనె కంటెను శ్రేష్ఠమైనది 20 తులము (40 దినములకు సరిపోవు) ఔషధము. వెల రు. 2-8-0

KALPATARU AYURVEDIC WORKS,
Head Office :- 94, GREAT STREET, CALCUTTA.

24 గంటలలో అద్భుతమైన గుణము ఉన్నది.

తామరముండు:- అన్ని రకముల తామర, వాడకలవడకలవల గడ్డ, మరీ యితోటి వృక్షములు. తేక్కునాకు తునుగును. తేలుకాటుకు అమామమైనవివారం. బుడ్డి 1 కి ధర రు. 0-8-0. అమరావతి ఏజన్సీ, హైదరాబాద్, మద్రాసు.

**మిగడవలె సమృద్ధిగా నుండు
నురుగువలన సుఖముగా
త్రైరము చేసుకొనుటకు వీలగును.**

ముఖమును ఎండనీయదు

“ఎరాన్ మిక్”

వే వింగున్డిక్

ఎరాన్ మిక్ పర్ ఫ్యూమర్స్, లండన్, పారిస్.

అన్ని స్థానములందును దుకాణదారులయొద్దను దొరకును.

వైరెక్సు | మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

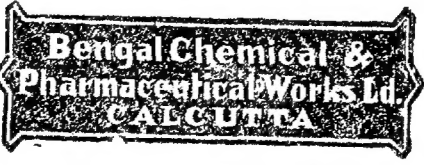
ఒకటి-టియే తక్షణమే కుదుర్చును. దీనిని ఉపయోగించిన రోగులు ఆరోగ్యమును పుష్టిని గలిగియుండుటయే ఒక గొప్ప యోగ్యతాపత్రిక. ఇందుచేతనే వైరెక్సుకి లెక్కపెట్టుట వీలుకానంత మిక్కిలి అమితముగా విక్రయించబడుచున్నది.

ఇండేమియు రహస్యములేదు

దయచేసి వ్రాసిన యోగముకూడ తెలుపబడును

బుడ్డి 1 కి రు. 0-13-0 మాత్రమే

వి. పి. ఖర్బులతో సహా రు. 1-4-0.

1591

విజయవాడ వైభవము

వెన్నెలకంటి అప్పారావుగారు

(శ్రీ శ్రీ 1896 సంవత్సరము మొదలు విజయవాడ నెలం గినవాడ నగుటచే నప్పటినుండి ఈ పత్రమునకు గృహమార్పుల నా యెరింగినవరకు వర్తించిన ఆంధ్రలోకమున కావ్యదము కల గకపోదని భావించెద. ఆంధ్రావనియందలి పట్టణము లన్నియు వదలి బెజవాడపురవర్ణన చేయుచేలయని పాశకమహాశయులు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఆంధ్రదేశమందలి పట్టణము లన్నిటిలో విజయవాడకు భాగ్యవశకలదని వాతంతరాత్మ నాకు బిడ్డించు చున్నది. విజయవాడను ప్రేమించుటకు నాకు గారణము లిను మంతయు లేవు. బెజవాడ బహుమత జూచునపుడు జనించు విమగు, అసహ్యము, ఆంధ్రదేశమందలి యేపట్టణపు బహుమత జూచినను కలుగదని నా యభిప్రాయము. ముప్పదియేండ్లక్రిందట కట్టడము లేట్లుండెనో నేటికిని అవి అట్లే కన్పించును. కొట్టబాడుగలును స్థలములక్రయములును వివేచితుముగ బెరిగి నవేకాని బహుమతనుండు గృహములలో నొక్కటియైనను నూతనస్థితి నందదయ్యె. పురపాలకులు వచ్చుచు బోవుచున్నారే కాని ఒక్కరైనను బహుమత నూతనశ యిప్పించుటకుఁ బ్రయత్నింపలేదు. ప్రజలెపు అంగడికొట్టనియు ఒక్కొక్కటి పడగొట్టింది. బహుమత చెట్టుచేసి నూతనముగ కొట్టకట్టించి పరిశీలింపి పురపాలకులయెడల ద్రవ్యలోపములేతినో, తమ యధైర్యమునందనో, తేక విజయవాడ పురవాసుల దౌర్భాగ్య శత్రుత్వము యిక్కార్యము జరుగదయ్యె. ఈ యనవ్యాయుటంగడి కొట్ట యాసాకర్య మట్లుండ వచ్చెను సరియైనస్థితి యిం నుండుక దుమ్ము చేసమందుటయ్య బెజవాడ పురముందు మూలమునందా వేసంగియందలి తిలక దిండులు వే భూకలకొటిని పట్టించివేయుచుండుటయందు గాంధీని ప్రతివాదికిని ఈపట్టణ యాసాకర్యము గోచరింపకపోదు. పట్టణము పురాతన మగుట ఎలననో, లేక అందలి మట్టియొక్క ప్రత్యేకలక్షణమువలననో పట్టణమందలి మట్టి యాదీవర్షము కుప్పెలుపడి, మధ్యాహ్న వేళ దుక్కుమునుజాలకకాక పడుపులుగుండు నెడమట క సాగ్యముగ నుండెడిది. వ్యాపార మంతగాలేని పూర్వకాలమున నేటి టిథిలియం దుండ మితిమీరిన వ్యాపారముజరుగు నీగోజులలో వేసంగియందు తిథులెట్లుండునో యూహించుటకుఁ బాతకమహా శయలకు ములెదు. ప్రాతయూ రనుపట్టణమున వృక్షతలి బొత్తిగా లేనందున పట్టణమునకు శోభ బొత్తిగా లేకయున్నది. కాని యెన్ని యవసతులున్నను నెర్తకమంతయు నీభాగముండే జరుగుటకు బలవత్కారములు కలవు. కనుక పట్టణమును వృద్ధి చేయుటతప్ప మఱియొక మార్గము కన్పించదు. ప్రాతయూరును బాగుపఱచుటకు గల యాటంగములను గవనించి, ధీశాలియగు కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరులకు అరండబదార్ గారు బంధురై వనో కాంవలమధ్య గవర్నరుపేట యను పేరుతో పీఠము తీర్చిన యొక నూతనపట్టణము నిర్మించెను. నిజముగ బెజవాడపురికి నిదియొక భూమణముగ నుండుటయేకాక ఇందు వసించు జనలకు బాల సౌకర్యముగ నుండెడిది. కొలదివత్సరముల క్రిందటివరకు గవర్నరుపేటయందు ఆవరణములేని గృహమే లేకుండెను. పెరదులన్నియు నిమ్మ దానిమ్మ జేవచ్చుకముల సౌందర్యముచే విరాజిల్లుచుండెడివి. ఆకాలమున నీటిగొట్టములు లేనందునను బందరు, ఏలూరు రైవన్ కాంవలయందలి జలమునకు కృష్ణా నదియందలి పావనతలేకున్నను, నది నిర్మలోదకమై పానయోగ్య మైయుండుటచే, జను లీజలమును గొనితచ్చి సమస్తకార్యములకు వినియోగించుకొనుచుండిరి. కొన్నిగృహములందు ను తిలమును గూడ నుపయోగించుచుండిరి. అట్టి పరిస్థితులలో గవర్నరుపేట ఎంత సౌఖ్యకరముగనుండెనో పొలకు లూహించుకొనఁగలరు. అట్టి గవర్నరుపేట నేడు చెన్నపురియందలి క్రిక్కిరిసినభాగములకుఁ దుల్యమగుచున్నది. సామాన్యగృహములన్నియు మేడలనున్నవి. కానవచ్చిన విడిధలములన్నియు గృహనిర్మాణమునకై వినియోగింపఁబడుచున్నవి. పూర్వము కొద్దిగానున్న గవర్నరుపేట నేడు మొగలరాజపురమువరకును పడమటింక వరకును వ్యాపించినను ప్రజలకుఁ జోటుబాలకున్నది. గృహ నివేశనస్థలముల క్రయములు పెరుగుచున్నవేకాని తగ్గుటలేదు. ప్రాతబెజవాడలోని జబారుమాట యిటుండనిచ్చి గవర్నరుపేట లోనే గజము 1 కి రు 15-0-0 ల క్రయము. సాధారణముగా నున్నదన అచ్చటిగర లేట్లున్నదియొక తెలియఁగలదు. ఈ స్థానములనుబట్టి బెజవాడపట్టణము వివేచితుముగఁ బెరుగుచున్నదనియు, ఏవియో ముఖ్యకారణములున్నవని యెంతెంతవరకును తెలుగుటకు వీలుండదనియు స్పష్టమగుచున్నది. ఏకాలమునఁ గాని మాధుర్యములలో నుండు భోజనముకై ప్రాముఖ్యము కావలయు.

గంధర్వ శార్ఙ్గనీ రామచంద్రాచార్యుల గోదాన. పంపా.

అమృతాంజనము

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుళెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

జిక్కి ఇన్సురెన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్) 10, నిస్ బెట్ రోడ్, లాహోరు
చే రైన్:- లాలా లజపతిరాయి 1686

ఈ నడుమ తెలువడిన సంవత్సర పట్టిక ప్రకారము నిలువ అధికముగా యున్నది.
మొదటి 18 నెలలలో "లక్ష్మీ" రహారమి ర్వు 63,00,000 లకు 3183 ప్రపోజిల్లు అంగీకరించినది.
ర్వు 41,00,000 లకు 2100 పాలసీలు పూర్తియైనవి.

25-10-25 తేదీన తెలువడిన కలకత్తా "ఫార్వర్డ్" పత్రికా సంవత్సరాది పంచాయందు ఈదిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము
పత్రికయే యున్నది:- (లక్ష్మీ) రెఖల ప్రకారము అధిక నిల్వయున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇది అద్వితీయమైన విషయము.
సేక భీమాకంపెనీలు స్థాపితమైన మొదటి కొన్ని సంవత్సరముల వరకును మామూలుగా భీమాకంపెనీల మూలధనమునందు వెలితి
నిశించుచుండును. ఈ కంపెనీ బాగుగా పరిశోధనచేసి భీమాకంపెనీల విషయమై చర్చవచ్చినప్పుడు ఇది మొదటి తరగతికి
రిగినది తప్పక అందరును అంగీకరింతురు. ప్రాప్తమైన ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

- (1) కె.సం తానం, మేనేజింగు డైరెక్టరు, లాహోరు.
- (2) లోకల్ అడ్వైజరు, నెం. 16, సుకురామ చెట్టివీధి, మద్రాసు.
- (3) చీఫ్ ఎడిటరు:- తిరుచునాపల్లి, పాలఘాటు, మైసూరు, కాకినాడ.

The Madras Races 1925-26.

చెన్న పురి పందెములు Notice.

విశేషపు వానలవలన పందెపు తారీఖులను ఈదిగు
తెలుపబడిన ప్రకారం స్థూలముగా మార్చిరి.

మద్రాసు మీటింగు

13-1-1926 తేదీ వారము
మొదటి పందెము మధ్యాహ్నము
2 గంటలకు

2452

9th 1 P.M

ఒక స్థలమునుండి మరి ఒక స్థలమునకు
తీసుకొనిపోవునప్పుడు

for Economical Transportation

నిజముగా మితవ్యయము గలది

క్రొత్త ట్రక్కు

The New Truck

ధర ర్వు 2400

పూర్తి వివరములకు ఈ దిగువ విలాసములకు వ్రాయుడు.

2079

సింప్సన్ అండు కో., లిమిటెడ్., మద్రాసు, ఉదకమండలము.